

CPS^{rbc}/RWB^{bhg}

Jaarverslag 2003 ¹

Rapport annuel 2003

Voorzitter : Professor Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM

Brussel, 3 februari 2004

¹ Het *Jaarverslag 2003* van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest werd door de plenaire vergadering goedgekeurd op 3 februari 2004.

Afkortingen

Actieplan : Mededeling van de Europese Commissie met opschrift “Investeren in onderzoek : een actieplan voor Europa”

B. B. P. : bruto binnenlands product

BHG : Brussels Hoofdstedelijk Gewest

B.R.A.I.N.S. : *Brussels Relocation and Interfacing Network for Scientists* (Mobiliteitscentrum van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Internationaal Huis voor Onderzoekers)

EOR : *Europese Onderzoeksruiimte*

ESRBHG : Brusselse Gewestelijke Economische en Sociale Raad

Financieringsordonnantie : ordonnantie van 21 februari 2002 betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie (B.S. 2002.03.06)

GewOP : gewestelijk ontwikkelingsplan

I.W.O.I.B. : Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel

I.W.O.I.B. ordonnantie : ordonnantie houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel

KMO : kleine en middelgrote ondernemingen

Oprichtingsordonnantie : ordonnantie van 10 februari 2000 houdende oprichting van een Raad voor Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (B.S. 2000.03.16)

Regering : de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

RWB^{bhg} : de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

vergadering : de plenaire vergadering van de RWB^{bhg}

WG : werkgroep van de RWB^{bhg}

6de KPOTO : Zesde kaderprogramma voor onderzoek en technologische ontwikkeling van de Europese Unie (2002-2006)

De gegevens van dit *Jaarverslag 2003* zijn ook beschikbaar op het Internet via de server van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest : <http://www.brussel.irisnet.be>

INHOUD

JAARVERSLAG 2003

<i>Executive summary</i>	5
<i>1. Opdrachten van de CPS^{rbc}/RWB^{bhg}</i>	7
1.1. Doelstellingen en draagwijdte van de O & O - strategie in het Brussels gewest;	
1.2. Opdracht, samenstelling en budgetten;	
1.3. “Hoorzitting van de RWB ^{bhg} ” in het Parlement van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;	
1.4. “Jaarlijks debat 2003”.	
<i>2. Overzicht van de werkzaamheden</i>	8
<i>3. Samenvatting van de adviezen</i>	9
<i>Strekking van de adviezen</i>	
ADVIES nr. 8 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 mei 2003 met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie : “De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis” - antwoorden op de vragenlijst.	
ADVIES nr. 9 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 8 juli 2003 met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie : “Investeren in onderzoek : een Actieplan voor Europa”.	
ADVIES nr. 10 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 9 december 2003 met betrekking tot het “ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel”.	
<i>4. Activiteiten via partnerships, medewerking en vertegenwoordigingen</i>	15
<i>4.1. Activiteiten via partnerships</i>	15
4.1.1. Hoorzitting van de Raad voor het Wetenschapsbeleid bij de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 5 februari 2003.	
4.1.2. Jaarlijks debat van de Raden - RWB ^{bhg} & ESRBHG, 29 oktober 2003.	
4.1.3. Partnership van de vier Raden voor het Wetenschapsbeleid, vertegenwoordiging van de RWB ^{bhg} : “Open brief aan de federale Regering”, 6 oktober 2003.	
4.1.4. “Cartografie van de verspreiding van wetenschappen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, enquête november & december 2003.	
<i>4.2. Medewerking en vertegenwoordigingen</i>	17
4.2.1. Conferentie ingericht door het Vlaamse Gewest, 12 & 13 mei 2003. Gastspreker: Prof. Robert Sullivan <i>from the “National Museum for Natural History” (NMNH) in Washington (USA)</i> .	
4.2.2. <i>Brussels “ZERO G” Experience : 20 jonge Brusselaars trotseren de zwaartekracht</i> , Luchthaven van Melsbroek, 22 juli 2003.	

- 4.2.3. “Twintigste verjaardag van de Vakgroep Biotechnologie” van het *INSTITUT MEURICE* van de *HAUTE ECOLE LUCIA DE BROUCKERE*, 24 oktober 2003.
- 4.2.4. “Marie Curie Week” - Inhuldiging van het “ Internationaal Huis voor Onderzoekers” onder de auspiciën van B.R.A.I.N.S., Domein Latour de Freins, 5 november 2003.
- 4.2.5. *Financing and Research Annual symposium*, onder het beschermheerschap van Serge KUBLA, vice-voorzitter van de Waalse Regering en minister van Economie, KMO's, Onderzoek en nieuwe Technologie, *Université Catholique de Louvain*, Louvain-la-Neuve, 18 & 19 november 2003.
- 4.2.6. FEDICHEM Vlaanderen, “Studienamiddag : De chemische industrie in Vlaanderen – Op weg naar 2010, Technologieën van de toekomst”, Chemische Huis, 10 december 2003.
- 4.2.7. Uitreiking van de *Wetenschapsprijzen ISHANGO 2003* door de Minister-Voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, Domein Latour de Freins, 10 december 2003.

5. Bijlagen	23
5.1. Ordonnantie houdende oprichting van een Raad voor Wetenschapsbeleid van het BHG.	25
5.2. Besluiten van de Regering van het BHG houdende samenstelling van de plenaire vergadering.	31
5.3. Adviezen van de Raad – integrale tekst van de Adviezen nrs. 8, 9 & 10.	39
5.4. Overzicht van de werkzaamheden van de Raad – Tijdsschema's, organogrammen en procedures	77
<i>Overzicht van de werkzaamheden van het Bureau</i>	
<i>Overzicht van de werkzaamheden van de Plenaire Vergadering</i>	
<i>Overzicht van de werkzaamheden van de Werkgroepen</i>	
5.5. Uiteenzetting van de voorzitter van de RWB ^{bhg} , Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM en verslag van de hoorzitting, Hoorzitting van de RWB ^{bhg} bij de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 5 februari 2003.	91
5.6. Uiteenzettingen van de voorzitters van ESRBHG en RWB ^{bhg} , Jaarlijks debat van de Raden, 29 oktober 2003.	103
5.7. Uiteenzettingen van de voorzitter van de RWB ^{bhg} , Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM & van de vice-voorzitter van de RWB ^{bhg} , Dr. Guy J. MARTENS, Twintigste verjaardag van de Vakgroep Biotechnologie van het <i>Institut Meurice</i> van de <i>Haute Ecole Lucia de Brouckère</i> , 24 oktober 2003.	113
5.8. Toespraken van de heer Daniel VERBIST, gedelegeerd bestuurder, FEDICHEM - Brussel; Prof. Véronique CABIAUX, vice-rector Onderzoek en Samenwerking, <i>Université Libre de Bruxelles</i> ; Prof. Jan CORNELIS, Vice-Rector Onderzoek, Vrije Universiteit Brussel; Prof. Jean-François DENEFF, Prorector Medische Wetenschappen, <i>Université Catholique de Louvain</i> ; Prof. Patrick DYSELER, directeur-voorzitter, <i>Haute Ecole Lucia de Brouckère</i> , vertegenwoordiger INDUTEC; de heer Dominique MICHEL, Secretaris-generaal van AGORIA en de heer Raffaele LIBERALI, Directeur – Directoraat Menselijke factor, Mobiliteit en Marie Curiebeurzen, Directoraat-generaal Onderzoek, Commissie van de Europese Unie, voorgesteld in het kader van de <i>Marie Curie Week</i> , ter gelegenheid van de inhuldiging van het <i>Internationaal Huis voor Onderzoekers</i> , Domein Latour de Freins, 5 november 2003.	123
Overzicht	131

Executive summary

Het *Jaarverslag 2003* van de RWB^{bhg} vermeldt de strekking van de adviezen die op verzoek of op eigen initiatief werden uitgebracht aan de Regering alsook de werkzaamheden van de Raad en de externe activiteiten, partnerships, medewerking en vertegenwoordigingen.

De adviezen

In het *Advies nr. 8* geeft de Raad een antwoord op de enquête van de Europese Commissie over “de Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”, waarbij verwezen wordt naar de “goede praktijken”. De Raad wijst op de voortrekkersrol van de universiteiten en acht het opportuun dat onderwijs en onderzoek zich richten op *dienstverlening aan de maatschappij*, maar oordeelt dat die doelstelling onderschikt moet blijven aan de hoofdplicht, - onderwijs en onderzoek. Hoewel het oprichten van *spin-offs* door universiteiten moet worden aangemoedigd, mogen dergelijke bronnen van inkomsten slechts van aanvullende aard zijn en mogen zij geen onmisbare financieringsbron worden. Met betrekking tot de financieringsbronnen (A & B) preciseert de Raad met name dat het de rol van de overheid is om materiële en immateriële investeringen van de universiteiten te financieren om de democratische toegang tot het onderwijs en de onafhankelijkheid van het onderzoek te garanderen. Voor een “goed gebruik” van het overheidsgeld en om de faalkans te beperken, moet men optreden bij de studiekeuze en/of de selectie aan het begin, op basis van de werkelijke geschiktheid van de student en niet via socio-economische discriminatie. Op het vlak van het benutten van de resultaten van researchwerk (C) kan de overheid de overdracht en valorisatie van de resultaten van het researchwerk van de universiteiten in bestaande of te creëren (*spin-offs*) bedrijven stimuleren door *fiscale, sociale en rechtstreekse financiële maatregelen*. Enkele voorstellen hebben eveneens betrekking op de valorisatie van de resultaten, intellectuele en industriële eigendom, octrooi-aanvragen (*EU-octrooi*). Excellentie, waarbij als maatstaf niet de “kritische massa” geldt maar wel kwaliteit en volkomen gelijkwaardigheid, wordt uitvoerig becommentarieerd (D,E,F). Excellentie kan worden aangemoedigd door selectieve steunmaatregelen voor interdisciplinaire projecten en voor projecten van lokale “excellentienetwerken” (*Advies nr. 3* van de RWB^{bhg}), door kaderprogramma’s (wetenschappelijke/academische excellentie) maar ook op het niveau van de universiteiten die hun troeven kunnen valoriseren en onderlinge “allianties” vormen (*Bolognaverklaring*). Tot slot volgen enkele suggesties (G & H) met betrekking tot de postdoctorale wetenschappelijke carrières, de intellectuele en ethische onafhankelijkheid van de onderzoekers, de centra van mobiliteit, de voorwaarden voor een breder internationaal, regionaal (coördinatie) en lokaal perspectief.

Het *Advies nr. 9* van de Raad heeft betrekking op het *Actieplan* voorgesteld door de Europese Commissie als antwoord op de Europese doelstellingen van Lissabon en Barcelona. Dit plan roept de lidstaten op om hun overheidsuitgaven meer te richten op O & O, om een meer coherente intern en extern beleid te voeren en om de voorwaarden voor privé-investeringen te verbeteren. De Raad steunt het actieplan in zijn geheel en vraagt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om er in overleg met de andere entiteiten van het land mee in te stemmen. De Raad is van mening dat de 3 %-doelstelling die België zichzelf heeft opgelegd realistisch is, maar dat de overheidsmiddelen beduidend verhoogd zullen moeten worden om de doelstelling te bereiken. De Raad benadrukt opnieuw de onmisbare regelgevende taak van de overheid bij de toekenning van subsidies aan onderzoek. De Raad stelt voor om op federaal Belgisch niveau de waaier aan openbare financieringsinstrumenten voor onderzoek aan te vullen en te verfijnen d.m.v. sociale en fiscale maatregelen om werkgelegenheid te creëren in het onderzoek. Op gewestelijk vlak maakt de Raad zich zorgen over verschillende evolutie van de *intra-muros* uitgaven van de bedrijven inzake O & O in de drie gewesten van het land waarbij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de gevolgen van het wegtrekken van grote industriële researchcentra in de jaren '80 niet heeft kunnen compenseren. De Raad wenst dat er drastische aanmoedigingsmaatregelen worden genomen, niet enkel om een verdere emigratie te vermijden maar ook om de onderzoeksunits die zich reeds in het Gewest bevinden te stabiliseren en nieuwe aan te trekken – met name KMO's met een hoge onderzoeksintensiteit. Het is immers enkel via een herwaardering van het O & O-beleid dat het Gewest actief zal kunnen meewerken aan de inspanning die nodig is om de Europese doelstelling te bereiken.

In zijn *Advies nr. 10* wijst de *Raad* nogmaals op zijn tevredenheid bij de oprichting van het I.W.O.I.B. en op de nadruk die hij legde op de *prestaties die deze organisatie moet leveren*. Het ontwerp van besluit tot vaststelling van de personeelsformatie van het nieuw Instituut komt tegemoet aan de uitgedrukte personeelsbehoeften, maar de Raad wijst nogmaals op kwalitatieve (polyvalentie van de personeelsleden en wetenschappelijke experts van hoog niveau), kwantitatieve (*ad hoc* evenwicht tussen administratieve betrekkingen en wetenschappelijke experts) en statutaire vereisten waardoor het Instituut efficiënt zijn taken kan vervullen. Tot slot dringt de Raad aan op een snelle oprichting van het I.W.O.I.B. om elke discontinuïteit in de steun van het Gewest inzake wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie te vermijden.

1 – Opdrachten van de RWB^{bhg}/CPS^{rbc}

1.1 – Doelstellingen en draagwijdte van de O & O-strategie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Tijdens de huidige legislatuur heeft de Regering enkele essentiële doelstellingen nagestreefd m.b.t. het wetenschappelijk beleid in samenhang met de economische ontwikkeling.¹

Van de oprichting van een Raad voor het Wetenschappelijk Beleid tot de definitie en implementering van een wettelijk *ad hoc* financieel en administratief kader, de strategische keuzes van de Regering liggen algemeen beschouwd op één lijn met de adviezen van de Raad.

Naast deze belangrijke initiatieven werden in de regeringsverklaring prioriteiten vastgelegd zoals een aanzienlijke verhoging van het gewestelijke budget ² voor onderzoek evenals de coördinatie en het overleg tussen de verschillende research- of innovatie-instrumenten in Brussel en de financiering van een technologisch convergentieplan.

Parallel daaraan is, op Europees vlak, het beleid inzake onderzoek en technologische ontwikkeling gericht op de strategische doelstelling die werd vastgesteld tijdens de Europese Top van Lissabon om “*de meest welvarende en dynamische economie van de wereld te worden ...*”, ³ wat een aanzienlijk grotere inspanning inzake O & O inhoudt. In 2002 te Barcelona werd de Europese Raad het eens over een verhoging van deze inspanning van 1,9 % van het B.B.P. in 2000 tot 3 % in 2010, waarvan 2/3 gefinancierd zouden worden door de privé-sector. In het verlengde daarvan heeft de Europese Commissie een *actieplan* voorgesteld : “*Investeren in onderzoek: een actieplan voor Europa*” ⁴. Als lid van de Europese Unie heeft België de Europese doelstelling onderschreven en heeft het zich geëngageerd om de uitgaven inzake O & O tot 3 % van het B.B.P. te brengen.

Onder welke voorwaarden kan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest deelnemen aan deze dynamiek ?

De deelname aan het Europese financiële proces heeft voor ons gewest een meer symbolisch karakter aangezien het meer een ondersteunende rol heeft binnen de “samenwerking” die door de federale overheid werd opgezet om samen met de gemeenschappen en gewesten een “blauwdruk inzake onderzoek” te bestuderen.

1.2 – Opdracht, samenstelling en budgetten

Algemeen kader van de opdrachten

Overeenkomstig de oprichtingsordonnantie ⁵ bestaat de hoofdopdracht van de Raad in het adviseren van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bij het voorbereiden van het gewestelijk wetenschappelijk beleid, waarbij het kan gaan om het formuleren van adviezen ⁶ of aanbevelingen over elke vraag inzake wetenschappelijk onderzoek, met inbegrip van de transversale implicaties in de andere domeinen van de gewestelijke bevoegdheden. De Raad kan antwoorden op een vraag van de regering of kan zelf pro-actief het initiatief nemen.

De agenda van de werkzaamheden wordt in hoofdstuk 2 voorgesteld.

Samenstelling van de Raad en wijzigingen

De samenstelling ⁷ van de Raad, waarvan de leden bij besluit benoemd worden door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, werd gewijzigd door het besluit van 20 maart 2003 (B.S. 2003.04.04) ⁸, dat de heer Ir. Alain GROSFILS benoemt ter vervanging van de heer Ir. Luc VAN DEN NOORTGATE en de heer Vincent JUMEAU ter vervanging van de heer Francis RENNEBOOG.

Budgetten

Sinds zijn oprichting beschikt de Raad voor het Wetenschapsbeleid niet over een eigen budget. Er werd evenwel een subsidie toegekend aan de voorzitter van de Raad, meer bepaald voor het dekken van de kosten van een expert, adjunct van de voorzitter (Monique Lambert), belast met de follow-up van de werkzaamheden van de Raad en van de werkgroepen. Het secretariaat (reproductie, verdeling en vertaling) werd in 2003 nog verzorgd door het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en zal op 1 januari 2004 ⁹ worden overgenomen door het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel. ¹⁰

Voor het boekjaar 2002 bedraagt het totale bedrag van de uitgaven € 82.430,49, als volgt verdeeld : € 70.871,49 aan personeelskosten, € 4.769,00 aan werkingskosten en € 8.790,00 aan beheerskosten.

1.3 – Hoorzitting van de RWB^{bhg} bij de Commissie Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, 5 februari 2003

Overeenkomstig artikels 11 & 13 van de oprichtingsordonnantie ¹¹, werd de Brusselse Hoofdstedelijke Raad geïnformeerd over de adviezen van de RWB^{bhg} en ontving ook de jaarverslagen ervan. Bij de besprekingen van de Begroting 2003 hebben de voorzitter, de heer Alain DAEMS, en de leden van de Commissie Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad besloten om de voorzitter en de leden van de RWB^{bhg} te verzoeken hun werkzaamheden tijdens een openbare hoorzitting – die plaatsvond op 5 februari 2003 – voor te stellen.

De voornaamste thema's worden voorgesteld in punt 4.1.1 van dit *jaarverslag* en in het *verslag van de hoorzitting* in bijlage 5.5.

1.4 – Jaarlijks debat 2003 of de “dialoog van de raden”, 29 oktober 2003

Overeenkomstig artikel 12 van de oprichtingsordonnantie ¹² wordt een *jaarlijks debat* gehouden bij de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, onder de vorm van een dialoog tussen de raden, gevolgd door een korte uitwisseling van standpunten.

De voornaamste thema's worden voorgesteld in punt 4.1.2 van dit *jaarverslag* en in bijlage 5.6.

2 - Agenda van de werkzaamheden 2003

Het bureau is vier maal samengekomen en de plenaire vergadering ook vier maal.

De Raad heeft vier werkgroepen gevormd ¹³ waarvan de thema's en samenstelling voorgesteld worden in bijlage 5.4.

De werkgroepen zijn respectievelijk twee maal (WG IX), eenmaal (WG X) en eenmaal (WG XI) samengekomen.

De beknopte overzichten van de werkzaamheden van de plenaire vergadering, het Bureau en de werkgroepen van de Raad worden voorgesteld in bijlage 5.4.

In het kader van de *Nationale Werkgelegenheidsconferentie* en in samenhang met het *Actieplan* en de *Doelstelling 3 %* hebben de vier Raden voor het Wetenschapsbeleid een *open brief aan de federale Regering* opgesteld. Deze activiteit wordt beknopt voorgesteld in punt 4.1.3.

Op voorstel van de leden is de RWB^{bhg} begonnen aan een “Cartografie van de verspreiding van de wetenschappen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, die kort wordt voorgesteld in punt 4.1.4.

3 - Samenvatting van de door de Raad gegeven adviezen

Strekking van de adviezen

De Raad heeft twee adviezen verleend op vraag van de Regering (n^{rs} 8 en 10) en een op eigen initiatief (nr. 9). De teksten van de Adviezen worden *in extenso* in bijlage 5.3 overgenomen.

Advies nr. 8 ¹⁴

met betrekking tot de

*Mededeling van de Europese Commissie:
“De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”
Antwoorden op de vragenlijst*

Denkkader

De mededeling van de Europese Commissie met interpellierende toon (!) bepaalt de klijtlijnen voor het openbare debat waaraan alle betrokken partijen, in de geest van de *Bolognaverklaring*, kunnen deelnemen over de rol van de universiteiten in de nieuwe *Europese Onderzoeksruimte*, gelet op hun unieke positie binnen het proces waardoor de door de Europese Raad van Lissabon vastgelegde doelstelling moet worden bereikt om de Europese inspanning voor onderzoek en ontwikkeling tegen 2010 op 3 % van het bruto binnenlands product (B.B.P.) van de Unie te brengen.

Aangezien de Raad een harmonisatie meer genegen is dan een “opgelegde” uniformering van de verschillende nationale educatieve en wetgevende systemen, en vertrekkend vanuit een regionaal uitgangspunt, heeft de RWB^{bhg} de vragenlijst van de Commissie beantwoord door te verwijzen naar de “goede praktijken” en hij suggereert tevens om de eerste resultaten te verfijnen.

Inleiding

De hoofdtak van de universiteiten bestaat erin een intellectuele opleiding te verschaffen waarbij kwaliteit en het aansluiten bij de veranderende behoeften van de maatschappij hand in hand gaan; het opleiden van topkaderleden is er een essentiële uitdrukkingsvorm van. In Europa hebben de universiteiten hun opzet van democratisering van hun opleidingen volgehouden, zelfs als dat met moeilijke financiële situaties gepaard ging.

Ook al lijkt het opportuun dat onderwijs en onderzoek aangemoedigd worden om zich met het oog op de “academische vrijheid” te richten op *dienstverlening aan de maatschappij*, toch blijft die doelstelling voor een betere integratie van de universiteiten op regionaal, Europees en internationaal vlak ondergeschikt aan de hoofdpdracht van de universiteit.

De oprichting van *spin-offs* door universiteiten is een fenomeen dat aangemoedigd moet worden, zonder dat deze er evenwel toe leiden dat de universiteiten armer worden of dat hun hoofdpdracht of onafhankelijkheid in het gedrang komt. Dergelijke bronnen van inkomsten mogen enkel van aanvullende aard zijn en *niet* de onmisbare financieringsbron worden. Het is de rol van de overheid om de materiële en immateriële investeringen te financieren in het universitair onderwijs en de eraan verbonden research.

A. De financiële middelen van de universiteiten verhogen en diversifiëren

Overheidsfinanciering moet de democratische toegang tot het onderwijs en de onafhankelijkheid van het onderzoek garanderen. Een goed evenwicht tussen

overheidssteun en privé-inbreng kan positief werken, in die mate dat de basisopdrachten van de universiteiten gerespecteerd worden. Financiering vanuit de privé-sector *vormt geen alternatieve oplossing voor overheidssubsidiëring*. De openbare financieringsbronnen zouden aanzienlijk verhoogd kunnen worden indien de Lidstaten de doelstelling bereiken die in Lissabon werd vastgelegd.

Voor de democratische toegang tot de universiteit is in essentie een systeem van overheidsfinanciering nodig dat rekening houdt met de *vaste kosten en de proportionele werkingskosten*; een proportioneel opgevat systeem dat gekoppeld is aan de studentenbevolking zou kwantiteit boven kwaliteit kunnen plaatsen en een concurrentieslag of zelfs een discrepantie tussen vraag en aanbod kunnen meebrengen.

Activiteiten van commerciële diensten zijn wenselijk in die mate dat ze echte partnerships met bedrijven toelaten, zonder afbreuk te doen aan de onafhankelijkheid van de universiteiten of zonder dat die in een oneerlijke concurrentiepositie terechtkomen; “gangbare praktijken” kunnen hiertoe in de hele *Europese Onderzoeksruijnte* worden opgesteld en toegepast.

B. De beschikbare financiële middelen efficiënter benutten

De aanzienlijke verschillen tussen de “eenheidskosten” van het hoger onderwijs in de landen van de Unie vragen om een *update* van de studies van de O.E.S.O. Voor een “goed gebruik” van het overheidsgeld moet men optreden bij de studiekeuze en/of de selectie aan het begin, op basis van de werkelijke geschiktheid van de student en niet via socio-economische discriminatie. Om jongeren de kans te geven hun slaagkansen te evalueren, is het primordiaal om voorafgaand objectieve informatie te verschaffen over alle studieprogramma’s en de werkelijke vereisten, met de steun van de beroepsfederaties : toegang voor allen of voor hen die voldoen aan de vereisten. Niet elke optie van het secundair onderwijs biedt dezelfde slaagkansen (verschillend niveau van vereisten) in de verschillende richtingen aan de universiteit. Een toegangsselectie kan de faalkans beperken maar is ook geen garantie voor succes. De Vlaamse Gemeenschap in België heeft bijvoorbeeld gekozen voor persoonlijke “begeleiding” van de studenten tijdens hun universitaire loopbaan.

De universiteit moet een algemene opleiding bieden die zo laat mogelijk “gespecialiseerd” mag worden. De hoogstaande wetenschappelijke en pedagogische opleiding van toekomstige leraren voor het secundair onderwijs hoort toe aan de universiteiten; het is de taak van de bevoegde overheid om het “levenslang leren” en de “pedagogische begeleiding” te ondersteunen en om jobs in het onderwijs te herwaarderen.

Er is op het niveau van de Europese Unie (in samenwerking met UNICE, O.E.S.O...?) prospectief studiewerk nodig over de termijnen en de schommelingen van de toekomstmogelijkheden van een opleiding tussen het moment van informeren over en kiezen van een opleiding en het moment dat de student op de arbeidsmarkt terechtkomt. De doorzichtigheid van de onderzoekskosten in de universiteiten kan versterkt worden door deze te publiceren op basis van vooraf vastgelegde regels en binnen de grenzen van de vertrouwelijkheid. Bovendien verschillen de systemen tussen de universiteiten onderling voor de verrekening van de onderzoekskosten aan de contractanten, waardoor soms situaties van “oneerlijke concurrentie” ontstaan.

C. De resultaten van wetenschappelijk werk beter benutten

De exploitatie van de resultaten van het wetenschappelijk werk van de universiteiten kan gebeuren via de overdracht van technologie naar bestaande of op te richten bedrijven, type *spin-offs* via een “*valorisatiecel*”. De overheid kan rechtstreekse financiële steun geven of werken via fiscale of sociale maatregelen waardoor de lasten van die bedrijven dalen en kan via een aangepast fiscaal beleid risico-investeringen uit de privé-sector aantrekkelijker

maken. In samenwerking met de privé-sector kunnen ze *ad hoc* diensten ter beschikking stellen van de nieuwe bedrijven via goed doordachte *incubatoren*.

Samenwerking met de bedrijfswereld kan universiteiten ertoe aanzetten om het commerciële potentieel van hun onderzoeken te identificeren, beheren en valoriseren, hoewel ze in het achterhoofd moeten blijven houden dat hun voornaamste taak *niet* bestaat in het oprichten van commerciële bedrijven. Sommige Belgische universiteiten bieden in de derde cyclus een cursus “*beheer en economische evaluatie van onderzoek*” aan, een initiatief dat veralgemeend zou kunnen worden.

De universiteiten zouden, zoals de bedrijven al doen, een onderscheid kunnen maken tussen “intellectuele” eigendom en “industriële” eigendom. In dat geval zou de “industriële” eigendom toebehoren aan de universiteit of aan de contractant als die het onderzoek financiert. Bij betalingen via *royalties* zou een reeds vaak toegepaste verdeelsleutel veralgemeend kunnen worden, met name: 1/3 voor de universiteit, 1/3 voor de onderzoeksunit, 1/3 voor de uitvinders. De kosten voor het aanvragen van octrooien zouden sterk moeten dalen bij de invoering van het *Europees octrooi*. De universiteiten zouden voortdurend de werkelijke rentabiliteit van hun octrooien moeten evalueren en zorgen voor een efficiënt beheer ervan (gemeenschappelijk “bureau”). De overheid kan – zoals in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – het aanvragen en eventueel het behouden van octrooien aanmoedigen, via een aangepaste subsidiëring.

D. Gunstige voorwaarden voor excellentie creëren

Via lokale initiatieven, zoals het voorstel van de RWB^{bhg} in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om lokale “excellentienetwerken” op te richten, kan het concept “excellentie” “verankerd” worden, kan aan “groeïende groepen” getoond worden dat excellentie niet synoniem staat voor gigantisme of *establishment*, en wordt er samengewerkt met lokale bedrijven. Om het beheer ervan te optimaliseren kunnen de universiteiten, rekening houdend met zowel hun eigen behoeften als de verwachtingen van de maatschappij, zich focussen op hun sterke punten en onderlinge allianties vormen waardoor aan “regionale behoeften” kan worden voldaan. Om interdisciplinariteit aan te moedigen als middel om bepaalde doelstellingen binnen de universitaire werkzaamheden te bereiken, kunnen er binnen de universiteiten (en later op interuniversitair niveau) selectieve financiële steunmaatregelen worden getroffen, die worden opgenomen in de “begroting” van de toezichhoudende overheid maar verwezenlijkt worden door de academische autoriteiten zelf en bedoeld zijn voor interdisciplinaire projecten.

E. Europese excellentiecentra en –netwerken ontwikkelen

De kritische massa is geen excellentiemaatstaf op zich; in de eerste plaats moeten “kwaliteit en volkomen gelijkwaardigheid” worden aangemoedigd. Maatregelen ten gunste van interdisciplinaire projecten en lokale netwerken, en kaderprogramma’s die de aandacht van potentiële partners trekken, dragen zeker bij tot het streven om de inspanningen te willen concentreren op excellentie, met name op het vlak van de research.

Excellentie kan niet worden gedecreteerd. Men kan haar aanmoedigen via selectieve steunmaatregelen die *ex-ante* en *ex-post* evaluaties inhouden, men kan haar bekend maken via “vulgariserende” publicaties gericht tot potentiële partners...

De *pedagogische excellentie* van het universitair onderwijs wordt niet vermeld en *onderwijsexcellentie* zou geëvalueerd kunnen worden. Het lijkt een beetje merkwaardig om een onderscheid te maken tussen *academische excellentie* en *excellentie* in het algemeen. Als het hier gaat om de “bijdrage van de universiteiten aan de excellentie van de Europese research”, dan kan de Europese Unie steunen op hetgeen reeds bestaat op het vlak van netwerken (COST) en de oprichting bevorderen van lokale netwerken, “kristallisatiekernen” van toekomstige Europese “excellentienetwerken”. De Commissie kan haar aanmoedigingsmaatregelen beter richten op netwerken (en projecten!) op basis van

kwaliteit- en gelijkwaardigheidscriteria dan op basis van het concept van “kritische massa”. De recente keuze van de Europese Commissie voor *integratie in de diepte* van haar *Networks of Excellence* vertaalt zich met name, in een evaluatie waarbij de nadruk eerder op administratieve dan op wetenschappelijke excellentie wordt gelegd, en is er klaarblijkelijk op gericht om *virtuele excellentiecentra* op te richten onder het beheer van een gecentraliseerde administratie en geen *netwerken*.

De administratieve starheid van de nieuwe, zelfs virtuele, gespecialiseerde instellingen, dreigt elke ontbinding of heroriëntering van de *research* te bemoeilijken. Het lijkt meer aangewezen dat een flexibele organisatie, een lichte administratie die opgericht wordt vanuit de behoeften van de onderzoekers (van het type COST ...) de steun van de Commissie verdient.

F. Excellentie inzake human resources

De doelstelling om de inspanning inzake onderzoek op Europees vlak op 3 % van het B.B.P. te brengen zou het (vermoede) “gebrek aan mogelijkheden om een wetenschappelijke carrière uit te bouwen na de doctoraatsopleiding” moeten kunnen verdoezelen, dat blijkt te variëren naargelang van de discipline van de doctoraatsopleiding en (misschien) naargelang van het land. Wat de “onafhankelijkheid van de onderzoekers” betreft, kan men een onderscheid maken tussen enerzijds hun eigen aspiraties, waarbij men de vraag stellen naar de werkelijke rol van onderzoekers in het Europa van de kennis (“*for his own fun*” of “*curiosity driven*” ?) en anderzijds hun intellectuele en ethische onafhankelijkheid, waar het gaat om een diepgaand probleem verbonden aan de ethiek zelf van de werkgever (overheid of privé). Aangezien de “belemmeringen voor de mobiliteit” bekend zijn, kan het oprichten van lokale mobiliteitscentra (bv. B.R.A.I.N.S.) een doeltreffend hulpmiddel zijn, op voorwaarde dat ze *directe hulp* verlenen die gericht is op het oplossen van *problemen van erg concrete aard*.

G. Een breder internationaal perspectief

Diversiteit van de excellentie moet worden aangemoedigd; men moet de kandidaten hetgeen aanbieden waarover ze ter plekke (nog) niet beschikken en men moet ook rekening houden met het taalcriterium (de Engelstalige landen trekken meer studenten en onderzoekers aan dan andere).

Het is een wenselijk initiatief om het probleem van de “aanpassingen op het vlak van de structuren, studieprogramma’s en beheersmethoden” op te lossen, maar dit gebeurde zonder de bedrijven en vakbonden te raadplegen (Bolognaverklaring).

H. Plaatselijke en regionale ontwikkeling

Er is één enkel netwerk van nauwe samenwerking nodig, waarvan de efficiëntie afhankelijk is van de kwaliteit van het *coördinatieplatform* en de aangeboden diensten, een betere interregionale informatie-uitwisseling. De overheid beschikt over verscheidene hulpmiddelen die erop gericht zijn de productie en overdracht van bruikbare kennis in de regio aan te moedigen, zoals in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de impulsprogramma’s, steun bij het aanvragen en behouden van octrooien, de financiering van researchprogramma’s gericht op specifieke gewestelijke behoeften (*action Research in Brussels*), etc.

Advies nr. 9¹⁵

met betrekking tot de

Mededeling van de Europese Commissie: “Investeren in Onderzoek : een actieplan voor Europa”

Als antwoord op de Europese doelstellingen van de Raden van Lissabon en Barcelona stelt de Mededeling van de Europese Commissie met als titel *“Investeren in onderzoek : een actieplan voor Europa”* tweeëntwintig maatregelen voor die bedoeld zijn om Europese actoren (zowel uit de overheid- als privé-sector) aan te moedigen om hun inspanningen inzake O & O tegen 2010 te verhogen tot 3 % van het B.B.P. van de Unie waarvan 2/3 ten laste vallen van de privé-sector.

De Commissie verleent haar steun op internationaal vlak door de coördinatie op zich te nemen en door de Europese beperkingen inzake staatssteun aan O & O te verlichten.

De Lidstaten worden met name verzocht om hun overheidsgeld op duurzame wijze te richten op onderzoek en innovatie, binnen het kader van het convergentieplan; om onderling een coherent O & O-beleid te ontwikkelen (met name door middel van het oprichten van technologische platformen) maar ook om te zorgen voor meer interne coherentie tussen hun O & O-beleid en hun andere beleidsdomeinen; om de kadervoorwaarden voor privé-investeringen in onderzoek te verbeteren.

De lidstaten, de nieuwe lidstaten en de kandidaat-lidstaten die dat wensen, kunnen door middel van een proces van *“open coördinatie”* zelf hun eigen doelstelling vastleggen in het kader van de gemeenschappelijke 3 %-doelstelling en hun vooruitgang volgen op basis van een reeks indicatoren. (*“Commission Staff working paper”* aanvulling bij het basisdocument, het Actieplan)

De RWB^{bhg} steunt het actieplan in zijn geheel en vraagt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om er in overleg met de andere federale, gemeenschap- en gewestelijke entiteiten van het land mee in te stemmen. De Raad is van mening dat de keuze voor de 3 %-doelstelling die België zichzelf in het kader van de *“open coördinatie”* heeft opgelegd realistisch is en dat de doelstelling bereikt kan worden indien de entiteiten er op een coherente wijze aan werken. De Raad herinnert eraan dat België zich momenteel rond het Europese gemiddelde bevindt door ongeveer 2 % van zijn B.B.P. aan O & O te besteden, maar dat de overheidsmiddelen beduidend verhoogd zullen moeten worden om de 3 % doelstelling te bereiken.

In de lijn van de vorige adviezen benadrukt de Raad in verband met deze kwestie de onmisbare regelgevende taak van de overheid bij de toekenning van subsidies aan onderzoek en de noodzaak om een goed evenwicht te bewaren tussen fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek en contextueel onderzoek in de menswetenschappen.

Op federaal Belgisch niveau, stelt de RWB^{bhg} voor om de waaier aan openbare financieringsinstrumenten inzake onderzoek aan te vullen en te verfijnen door middel van specifieke maatregelen om jobs te creëren in het onderzoek, bijvoorbeeld door nieuwe incentives voor O & O voor te stellen of door de sociale lasten van de bedrijven voor het scheppen en behouden van arbeidsplaatsen in het onderzoek selectief te verminderen.

De RWB^{bhg} wenst dat de actievoorstellen van de Commissie die een betere samenwerking beogen tussen “overheidsonderzoek” en de bedrijven expliciet uitgebreid zouden worden naar de collectieve researchcentra en steunt in het bijzonder elke maatregel ter bevordering van “driedelige” samenwerkingsverbanden (universiteiten en hogescholen; collectieve onderzoekscentra; bedrijven, in het bijzonder KMO's).

Met betrekking tot het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is men zich bij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bewust van de structurele oorzaken die gedeeltelijk de schijnbaar lage “O & O-intensiteit” verklaren vergeleken bij andere gewesten – met name de relatief hoge waarde van zijn *B.B.P. per capita*. De Raad maakt zich evenwel zorgen over de vergelijkende evolutie van de *intra-muros* uitgaven van de bedrijven inzake O & O (BERD) in de drie gewesten van het land waarbij het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de gevolgen van het wegtrekken van grote industriële researchcentra in de jaren '80 niet heeft kunnen compenseren, en wenst dat er drastische aanmoedigingsmaatregelen worden genomen, niet enkel om een verdere emigratie te vermijden maar ook om de onderzoeksunits die zich reeds in het Gewest bevinden te stabiliseren en nieuwe aan te trekken – met name KMO's met een hoge onderzoeksintensiteit.

Het is immers enkel via een herwaardering van het O & O-beleid dat het Gewest uit de huidige stagnering weg zal geraken en actief zal kunnen meewerken aan de inspanning die nodig is om de Europese doelstelling te bereiken.

De RWB^{bhg} stelt trouwens voor dat er bij de bespreking van het *Actieplan* explicieter wordt verwezen naar de opleiding van “niet-universitair” researchpersoneel, dat een belangrijk aandeel vertegenwoordigt van de O & O-betrekking die de inwerkingtreding van dit plan zou moeten genereren.

Advies nr. 10¹⁶

met betrekking tot het

“Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie in Brussel.”

In zijn Advies nr. 7 over het voorontwerp van ordonnantie houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel uitte de RWB^{bhg} zijn voldoening over het feit dat een aanbeveling die reeds vervat was in zijn eerste advies, in werkelijkheid wordt omgezet. In zijn twee vorige adviezen beklemtoonde de Raad de *eigenschappen waaraan de nieuwe organisatie dient te voldoen*, met name “flexibiliteit, pro-activiteit, snelheid, consequentie, soepelheid, transparantie”.¹⁷

De Raad stelt tot zijn voldoening vast dat het “Besluitontwerp tot bepaling van de personeelsformatie van het I.W.O.I.B.” tegemoetkomt aan de personeelsbehoeften waarvan de Raad kennis had kunnen nemen. De Raad herhaalt de kwalitatieve en kwantitatieve personeelsbehoeften waarin voorzien moet worden om het Instituut in staat te stellen zijn opdrachten doeltreffend te vervullen.

De zeer diverse opdrachten van het instituut vergen zowel flexibele structuren als polyvalentie van de personeelsleden, maar ook wetenschappelijke experts van hoog niveau die over een geschikt statuut moeten kunnen beschikken.

Er dient ook gezorgd te worden voor een goed evenwicht tussen de administratieve betrekkingen en de wetenschappelijke expertbetrekkingen waarvoor ondersteuning geboden wordt.

Ten slotte beklemtoont de Raad dat een snelle oprichting van het I.W.O.I.B. nodig is om elke onderbreking in de gewestelijke steunverlening voor wetenschappelijk onderzoek en innovatie te vermijden.

4. Partnerships en samenwerkingsverbanden

4.1. Activiteiten via partnerships

4.1.1. Hoorzitting van de Raad voor het Wetenschapsbeleid bij de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, 5 februari 2003

Context

Op uitnodiging van de voorzitter, Alain DAEMS, en de leden van de Commissie Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad en in aanwezigheid van de Minister-Voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, François-Xavier DE DONNEA, heeft de voorzitter van de RWB^{bhg}, Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM, het *Jaarverslag 2001* voorgesteld en vervolgens tijdens de bespreking in de Commissie geantwoord op de belangrijkste vragen van de Brusselse parlementsleden op het vlak van wetenschapsbeleid in samenhang met de economische ontwikkeling van het gewest.

Belangrijkste thema's

Na een herhaling van de grote strategische doelstellingen van de gewestregering inzake wetenschapsbeleid, die aansluiten bij het werk van de Raad voor het Wetenschapsbeleid, en een korte uiteenzetting van de opdrachten en samenstelling van dit orgaan, heeft de voorzitter van de RWB^{bhg} het kader afgebakend van het denkwerk met betrekking tot het wetenschappelijk onderzoek, dat een echte economische activiteit uitmaakt met onmiskenbare voordelen voor het gewest. Ten slotte lichtte hij de hoofdthema's toe van de vier eerste door de Raad uitgebrachte adviezen.

De bespreking had meer bepaald betrekking op het verduidelijken van de samenhang tussen het fundamenteel en het toegepast onderzoek, de wenselijkheid van nieuwe instrumenten in een gewest zonder uitgesproken economisch profiel, het onderscheid tussen “excellentialnetwerken” en “excellentialcentra”, het project van lokale “excellentialnetwerken” als voorgesteld door de Raad en de noodzaak om na te denken over de keuze van bevoorrechte onderzoeksgebieden in het kader van het wetenschapsbeleid die een gunstige economische weerslag genereren.

Het verslag van de hoorzitting is opgenomen in bijlage 5.5.

4.1.2. Jaarlijks debat van de Raden - RWB^{bhg} & ESR^{BHG}, 29 oktober 2003

Kader van het debat

Het jaarlijks debat 2003, dat werd voorgezeten door Christian FRANZEN, had tot doel dieper in te gaan op bepaalde onderwerpen of aandachtspunten die gemeenschappelijk zijn voor beide raden, zoals de problematiek van de werkgelegenheid in O & O.

Doelstellingen en besproken punten

De voorzitter van de RWB^{bhg}, Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM, heeft aansluitend bij vorig jaar de adviezen voorgesteld die zijn opgenomen in het *Jaarverslag 2002*¹⁸ van de Raad, in samenhang met de thema's die in 2003 in de Raad besproken werden. Daarbij belicht hij twee strategische doelstellingen die ook naar voren komen in het eerste advies van de Raad : de nieuwe instrumenten van het gewestelijke O & O-beleid en de rol van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als verankeringspunt voor O & O in de *Europese Ruimte voor Onderzoek*. Tot slot herinnert hij aan het belang van steun voor het project om *Brusselse excellentienetwerken* tot stand te brengen, die in dat verband zeker recht van bestaan hebben.

De voorzitter van de ESR^{bhg}, Christian FRANZEN, heeft de door zijn Raad geformuleerde adviezen toegelicht, en in het bijzonder het advies dat parallel met dat van de Raad voor het Wetenschapsbeleid werd uitgebracht met betrekking tot de oprichting van het I.W.O.I.B. Vervolgens vermeldde hij enkele sociale en economische overwegingen in verband met onderzoek en de valorisatie ervan zoals die geuit werden tijdens de besprekingen tussen de politieke overheden van het land, zijnde de federale overheid en de deelgebieden – gemeenschappen en gewesten – in het kader van de Nationale Werkgelegenheidsconferentie.

De uiteenzettingen zijn opgenomen in bijlage 5.6.

4.1.3. Partnership van de vier Raden voor het Wetenschapsbeleid, vertegenwoordiging van de RWB^{bhg} - Open brief aan de federale Regering

Context

Op initiatief van de Waalse Raad voor het Wetenschapsbeleid hebben de voorzitters van de federale en de gewestelijke raden voor het wetenschapsbeleid de gelegenheid van de Nationale Werkgelegenheidsconferentie benut om hun steun toe te zeggen aan elke beslissing die O & O-betrekkingen bevordert via de gebruikelijke stimuli. Een ontwerp van *open brief aan de federale Regering*, dat tot stand kwam op initiatief van de federale Raad voor het Wetenschapsbeleid, werd op 6 oktober 2003 ter goedkeuring voorgelegd aan de vier Raden en bezorgd aan de Eerste Minister, die de Nationale Werkgelegenheidsconferentie voorzat.

Hoofdgedachten

In voornoemde context en rekening houdend met het feit dat het Europees streven om de O & O-uitgaven op te voeren onlosmakelijk verbonden is met het werkgelegenheidsbeleid in deze sector, hebben de Raden voor het Wetenschapsbeleid de samenhang beklemtoond tussen het “federaal regeerakkoord”, dat het stimuleren van “kennisbetrekkingen” beoogt, en de Nationale Werkgelegenheidsconferentie, opdat laatstgenoemde prioriteit zou verlenen aan betrekkingen die rechtstreeks met onderzoek verbonden zijn, alsook aan de maatregelen die dergelijke jobs in de hand moeten werken; ten slotte hebben de vier Raden herinnerd aan de fiscale maatregelen die op federaal vlak genomen werden ten gunste van doctorerende assistenten en onderzoekers en hebben zij de wens geuit dat deze maatregelen zouden uitgebreid worden tot alle betrekkingen in verband met onderzoek.

4.1.4. “Cartografie van de verspreiding van de wetenschappen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”, enquête, november & december 2003.

Doelstellingen van het project en het instrument

Volgens de laatste *Boordtabel van de Innovatie in Europa* en in vergelijking met andere landen zoals Japan en de Verenigde Staten, hebben de landen van de Europese Unie een tekort aan ingenieurs en wetenschappers.

Dit heeft verschillende oorzaken, waarvan sommige duidelijk vaststaan. Het betreft meer bepaald het feit dat het publiek zich onvoldoende bewust is van het nut van wetenschap en technologie in het dagelijks leven, of er zelfs een afkeer van heeft, wat vooral te wijten is aan het negatief beeld dat bepaalde media van wetenschap en technologie ophangen door vooral de negatieve aspecten te belichten.

De verspreiding van de wetenschappen kan diverse vormen aannemen. In een eerste fase gaat het erom een overzicht (op alle gebieden) te realiseren van de activiteiten die in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest plaatsvinden om het publiek en in het bijzonder de jongeren kennis te laten maken met de wetenschap. Deze activiteiten moeten het publiek warm maken

voor wetenschap, waarbij diverse methodes gevolgd kunnen worden, gaande van een experimentele aanpak tot toelichting van de sociale belangen en kennismaking met de beroepspraktijk van wetenschappers.

Na het inwinnen van de gegevens zal de Raad deze cartografie aanvullen met een evaluatie van de ondernomen acties en een plan voorstellen met het oog op het coördineren en aanmoedigen van dergelijke acties, naast informatie over wetenschappelijk gerichte onderwijsafdelingen en loopbaanmogelijkheden in de wetenschap voor jongeren.

4.2. Medewerking en vertegenwoordigingen

4.2.1- Popularisation of science and technological innovation (in education) in Flanders, Colloquium georganiseerd door het Vlaams Gewest op 12 & 13 mei 2003. Gast spreker: Prof. Robert Sullivan, National Museum for Natural History, (NMNH), Washington (USA).

Bij de voorstelling van het 6de kaderprogramma in november 2002 heeft de minister van het Vlaams Gewest een workshop voorgezeten met als thema “*International benchmarking of hands-on activities in science education*”. In het verlengde hiervan werd een colloquium georganiseerd over de “popularisering van wetenschappen en technologische innovatie in het onderwijsdomein in Vlaanderen” om Prof. R. SULLIVAN te informeren over de activiteiten die in dit domein plaatsvinden in Vlaanderen. Het Natuurhistorisch Museum van Washington staat op dit vlak aan de top. ’s Ochtends ging de inleiding over de toestand in Vlaanderen en Europa; de namiddag werd gewijd aan een ontmoeting Vlaamse actoren op het vlak van onderwijswetenschappen, gevolgd door een onderhoud met Prof. R. SULLIVAN.

4.2.2- Brussels “ZERO G” Experience : 20 jonge Brusselaars trotseren de zwaartekracht, Luchthaven van Melsbroek, 22 juli 2003. ESA-campagne van “paraboolvluchten”.

Op initiatief van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering en met de steun van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het ESA, de *Euro Space Foundation*, INDUTEC, S.A.B.C.A., het Ministerie van Landsverdediging, het *Euro Space Center*, de Vrije Universiteit Brussel, de *Université Libre de Bruxelles* en ALCATEL, hebben 20 jonge Brusselaars de zwaartekracht getrotseerd!

Omdat ze zich bewust zijn van de noodzaak om jongeren zo vroeg mogelijk warm te maken voor ruimteonderzoek en voor wetenschappen in het algemeen, organiseert het ESA sinds 1994 vijf internationale wedstrijden die openstaan voor de studenten van universiteiten en hogescholen. Bij deze wedstrijden wordt gekozen uit de voorstellen die de studenten zelf doen in verband met experimenten die ze willen uitvoeren in gewichtloze toestand tijdens een “paraboolvlucht”. Een twintigtal kandidaten die werden gekozen uit de leerlingen van het laatste jaar secundair onderwijs van de 151 Brusselse scholen hebben deelgenomen aan de proefneming van de Brussels “ZERO G” Experience, die deel uitmaakte van de 6de campagne van paraboolvluchten die door het ESA werden georganiseerd te Bordeaux en voor het eerst uitgevoerd werd buiten het Franse grondgebied, te Brussel.

De Airbus A300 “ZERO G” werd gecharterd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van de operatie ISHANGO – de Brusselse bewustmakingscampagne voor de wetenschappen en de wetenschappelijke beroepen, georganiseerd door de minister voorzitter belast met wetenschappelijk onderzoek.

4.2.3- Twintigste verjaardag van de Vakgroep Biotechnologie van het INSTITUT MEURICE van de HAUTE ECOLE LUCIA DE BROUCKERE, 24 oktober 2003

Om haar twintigjarig bestaan te vieren heeft de vakgroep Biotechnologie van het *Institut Meurice* (UBT) op 24 oktober 2003 een colloquium georganiseerd, gewijd aan

“Biotechnologie, een samengaan van academische, openbare en privé-actoren voor het verankeren van *spin-offs* of *start-ups* in de industriële wereld”.

Het thema van de ochtend, voorgezeten door Prof. Patrick DYSSELER, directeur-voorzitter van de *Haute Ecole Lucia de Brouckère* betrof

“Industriële geschiedenis en de relatie onderzoek-innovatie”.

Prof. Alex BOLLEN, *Chief Executive Officer*, N.V. HENOGEN, leidde de sessie in met een uiteenzetting over biotechnologie : van academisch onderzoek tot industriële toepassing.

Dr. Guy MARTENS, voorzitter van MEURICE R & D en vice-voorzitter van de RWB^{bhg} schetste de meer dan 100 jaar oude samenwerking tussen het *Institut Meurice* en het *Institut des Industries de Fermentation*, samen deel uitmakend van het COOVI, en de bedrijfswereld. Hij wees met name op de rol die het *Institut Meurice* speelde bij de oprichting van de Farmaceutische afdeling van de *Union Chimique Belge* (UCB) : een *spin-off*-operatie lang voordat de term was uitgevonden!

De uiteenzetting wordt voorgesteld in bijlage 5.7.

De (in dit geval recente) oprichting van “*Innovative Microbial BioProcess*, een *spin-off* van het COOVI”, werd voorgesteld door I^r. Alain DURIEUX van het vakgroep Biotechnologie.

Het vervolg van de ochtend werd gewijd aan enkele “*success stories*” over nieuwe biotechnologische bedrijven, voorgesteld door de heren Frédéric VAN GANSBERGHE (N.V. GALACTIC), Jean-Louis DASSEUX (Esperion Therapeutics) en Cees BUISMAN (Pâques).

De namiddagssessie, voorgezeten door Dr. G. MARTENS was gewijd aan enkele aspecten die meer verband hielden met de rol van de overheidssector en meer in het bijzonder aan

“De maatregelen vanwege de overheid om de industriële ontwikkeling te stimuleren vanuit academische laboratoria”.

Prof. Dr Jean-Louis VANHERWEGHEM, voorzitter van de Raad van bestuur van de *Université Libre de Bruxelles* en van de RWB^{bhg} weidde uit over “*Het bevorderen en beheren van een aangepaste overdracht van de academische laboratoria naar bedrijven; twee complementaire taken voor verschillende actoren.*”

De uiteenzetting wordt voorgesteld in bijlage 5.7.

De heer Daniel DESMARTEAUX, *Conseil national de recherches* (Canada), stelde het geslaagde experiment voor van Québec in verband met “*Pratiques d'intégration de la recherche appliquée et de l'hébergement industriel en biotechnologie - Une réalité en perpétuelle mouvance*”, een inspirerend voorbeeld voor het Gewest met het oog op de oprichting van een “bio-startercentrum”.

Het meer politieke gedeelte begon met Eric TOMAS, minister van Economie en Werkgelegenheid, die wees op de wil van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering om “*De gewestelijke economische en technologische ontwikkeling te versterken door aangepaste en gediversifieerde overheidssteun*”.

Tot slot toonde de heer Philippe BUSQUIN, Commissaris voor Wetenschappelijk Onderzoek bij de EU, het belang aan (voor zover nog nodig) van “*Biotechnologie in de Europese onderzoeksruimte*”.

4.2.4- “Marie Curie Week” van 3 tot 15 november 2003, Inhuldiging van het “Internationaal Huis voor onderzoekers”, onder de auspiciën van B.R.A.I.N.S., Domein Latour de Freins, 5 november 2003.

Om de Europese onderzoeksruimte te promoten, werden acties die worden gesteund door de Europese Commissie (6de KPOTO) ten gunste van de opleiding, de mobiliteit en de carrièremogelijkheden van onderzoekers bijeengebracht onder het label “Acties Marie Curie”.

In het kader van de *Europese week van de Wetenschap* heeft de Europese Commissie in Brussel een “Marie Curie Week” georganiseerd, in samenwerking met de *Université Libre de Bruxelles*, de Vrije Universiteit Brussel, het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, het Verbindingsbureau Brussel-Europa (VBBE) en de Poolse missie bij de Europese Unie, met de bedoeling om het publiek en in het bijzonder de jongeren via de actie Marie Curie te sensibiliseren voor de carrièremogelijkheden verbonden aan *research* en aan het beroep van onderzoeker.

De openingszitting van het “Internationaal Huis voor onderzoekers”, onder de auspiciën van B.R.A.I.N.S., past in dit kader. De toespraken hiervan zijn opgenomen in bijlage 5.8.

4.2.5- *Financing and Research Annual symposium, onder het beschermheerschap van Serge KUBLA, vice-voorzitter van de Waalse Regering en minister van Economie, KMO's, Onderzoek en nieuwe Technologie, Université Catholique de Louvain, Louvain-la-Neuve, 18 & 19 november 2003.*

Naar aanleiding van de waarneming van een gebrek aan ondernemersgeest in Wallonië dat werd vastgesteld aan de hand van de evaluatie van het Waalse ondernemersklimaat van de *Global Entrepreneurship Monitor Evaluation* (GEM) en een studie van INRA waarin de economische situatie werd gemeten, beoogt het voorgestelde actieplan het creëren van een gunstig ondernemersklimaat, steun voor het oprichten van nieuwe bedrijven en hulp voor bestaande bedrijven om hun potentieel verder te ontwikkelen.

De tweede uitgave van *The Taste of entrepreneurship, 4 X 4 om ondernemen* was gewijd aan de “financiering van bedrijven”, een van de sleutelfactoren bij het opstarten en de ontwikkeling van bedrijven. De heer Philippe BUSQUIN, Europees Commissaris, werd met name in dit verband uitgenodigd om te debatteren over “Onderzoek en Investeren in Wallonië”.

4.2.6. *Fedichem Vlaanderen, “Studienamiddag : De chemische industrie in Vlaanderen. Op weg naar 2010, Technologieën van de toekomst”, Chemische Huis, 10 december 2003.*

Onder leiding van Prof. Koenraad DEBACKERE, werkte de onderzoeksdienst INCENTIM van de Katholieke Universiteit Leuven een methodologie uit bestemd voor twee “doorslaggevende” vragen te beantwoorden :

- wat zijn, vanuit de sociale en economische realiteit, de behoeften aan nieuwe technologische ontwikkelingen in onze samenleving ?
- wat kan een kleine, ambitieuze regio als Vlaanderen op dat vlak aanbieden ?

Deze benadering, gegrond op de analyse van internationale verkenningstudies en de raadpleging van deskundigen van de beschouwde sectoren zou *mutatis mutandis* ook voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest mogen toegepast worden.

Om deze methodologie aan de praktijk te toetsen, heeft de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) INCENTIM de opdracht gegeven om een concrete studie over de chemische en voedingsnijverheid sectoren in Vlaanderen uit te voeren. De resultaten van de studie over de chemische sector toont de sterkte en knelpunten; de studie stelt ook een strategische plan voor zowel als een reeks cruciale vragen, opportuniteiten en tekortkomingen op het gebied van onderzoek en investering en wat zou de rol van de overheid moeten zijn.

Op initiatief van de VRWB en FEDICHEM Vlaanderen, werd de studie van het concreet geval “De chemische industrie op weg naar 2010” tijdens de studienamiddag voorgesteld. Het

paneldebat, dat deze presentatie volgde, gaf de ondernemingen, de academische onderzoekscentra en de overheid de gelegenheid na te gaan waar Vlaanderen momenteel staat op gebied van onderzoek en innovatie, waar zijn de prioriteiten en welke zijn de domeinen waar er meer moet worden geïnvesteerd in O & O in de chemische sector in Vlaanderen.

Het belang van excellentie netwerking zowel als van een interdisciplinaire aanpak als uitstekende ontwikkelingsinstrumenten voor de technologieën van de toekomst werd dikwijls naar voren gebracht.

4.2.7- Uitreiking van de “Wetenschapsprijzen ISHANGO 2003”, op initiatief van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast met Onderzoek, Internationaal Huis voor onderzoekers, Domein Latour de Freins (Brussel), 10 december 2003.

Voorzitterschap van de Jury : Prof. J-L. BALLIGAND, voorzitter, Prof. J. BROTHI, vice-voorzitter.

De “wetenschapsprijzen ISHANGO” pogen de Brusselse excellentie te consolideren door die personen te belonen die door de kwaliteit, het originele karakter of de vooruitziende visie van hun werkzaamheden bijdragen tot de toekomstige groei en de technologische, wetenschappelijke, economische en sociale ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De “wetenschapsprijzen ISHANGO” belonen op die manier studenten, doctorandi of jonge onderzoekers voor hun kwaliteiten en hun potentieel in het domein van de wetenschappen, exacte of toegepaste wetenschappen en nieuwe technologieën.

In 2003 werd de Franstalige “wetenschapsprijs ISHANGO” toegekend aan Dr. B. JORDAN van de *Université Catholique de Louvain* en Nederlandstalige “wetenschapsprijs ISHANGO” aan Dr. David VERMIJLEN van de Vrije Universiteit Brussel; de “internationale ISHANGO-prijs” werd toegekend aan Dr. I. Christophe SCHRAM van de *Université Libre de Bruxelles*.

Een “ISHANGO-prijs voor wetenschappelijke communicatie” werd toegekend aan de “Cellule INFORSCIENCES” van de *Université Libre de Bruxelles* en de “ISHANGO-prijs voor jongeren” aan Dr. Ilse ROOMAN van de Vrije Universiteit Brussel.

Notas

¹ De strategische doelstellingen werden uitgedrukt in de Regeringsverklaring (1999-2004) en werden verduidelijkt voor Commissie voor de Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad. Hierover kunt u meer lezen in :

a) *Prioriteiten voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*, Regeringsverklaring van 9 juli 1999, h. 9, Werkgelegenheid en Economie, p. 20, §g, *Wetenschapsbeleid en Onderzoek & Ontwikkeling*.

b) Uittreksel uit het Verslag van de Commissie voor de Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 29 januari 2002 (A-245/2 – 2001/2002), pag. 4: “Men kan stellen dat binnen het drieluik van de grote doelstellingen de eerste doelstelling is bereikt met de oprichting van de Raad voor het Wetenschapsbeleid, die is opgericht bij de ordonnantie van 10 februari 2000. De tweede doelstelling zal worden bereikt met de goedkeuring van deze ordonnantie. Blijft nog, om deze belangrijke hervorming te voltooien, de uitwerking van een samenhangende en efficiënte administratieve structuur die het mogelijk maakt om te functioneren onder de beste voorwaarden qua transparantie en efficiëntie. Dat zal het voorwerp vormen van een derde ontwerp van ordonnantie ...”.

² In werkelijkheid komen de regionale budgetten sinds 2002 niet overeen met deze politieke wil.

³ Uitspraak van Philippe BUSQUIN, plechtige openingszitting van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 26 februari 2001, p. 2.

⁴ Mededeling van de Europese Commissie : “Investeren in onderzoek : een actieplan voor Europa”, COM(2003) 226 def., Brussel, 30 april 2003.

⁵ Overeenkomstig art. 4 van de ordonnantie houdende oprichting van een Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 10 februari 2000 (B.S. 2000.03.16) voorgesteld in bijlage 5.1.

⁶ Overeenkomstig art. 4 van de oprichtingsordonnantie is de procedure de volgende: “de adviezen en aanbevelingen van de RWB^{bhg} worden overgezonden aan de regering binnen twee maanden na de indiening van

het verzoek en meegedeeld aan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad alsook aan de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.” ...”De Regering kan aan de Raad voor het Wetenschapsbeleid om een individueel advies vragen betreffende de studies en de onderzoeksprojecten die zij wenst uit te voeren”...

⁷ in *Jaarverslag 2001*, p. 8, 27 en volgende : “De samenstelling van de RWB^{bhg} wordt bepaald door art. 7 van voormelde ordonnantie en door het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 21 juni 2000 houdende samenstelling van de plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid (B.S. 2000.12.09) opgericht door de ordonnantie van 10 februari 2001 (B.S. 2000.03.16)”. De oorspronkelijke samenstelling van de Raad werd gewijzigd door de benoemingsbesluiten van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 8 november 2001 (B.S. 2002.11.08) en 20 maart 2003 (B.S. 2003.04.04).

De huidige samenstelling van de Raad voor het Wetenschapsbeleid wordt voorgesteld in bijlage 5.2 (besluiten) & 5.4, als inleiding bij het samenvattend overzicht van de werkzaamheden van de plenaire vergadering.

⁸ In bijlage 5.2, het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 maart 2003 (B.S. 2003.04.04) tot wijziging van de samenstelling van de Raad voor het Wetenschapsbeleid.

⁹ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 november 2003 tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de ordonnantie van 26 juni 2003 houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel. (B. S. 2004.01.07)

¹⁰ Ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 26 juni 2003 houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel (B. S. 2003.07.29).

¹¹ De oprichtingsordonnantie vermeldt in artikel 11 : “De adviezen en aanbevelingen van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden overgezonden aan de Regering en worden meegedeeld aan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad alsook aan de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Zij worden uitgebracht binnen twee maanden na de indiening van het verzoek, tenzij het verzoek wordt ingediend tijdens een academische vakantie. In dit geval wordt de termijn met één maand verlengd” en in artikel 13 : “De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest legt jaarlijks een activiteitenverslag over aan de Regering en aan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, uiterlijk vóór de datum van indiening van de jaarlijkse begroting”.

¹² Artikel 12 al. 1 & 2 van de oprichtingsordonnantie vermeldt : “De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest stelt zijn activiteiten voor ter gelegenheid van een jaarlijks debat, georganiseerd binnen de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De leden van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden uitgenodigd om deel te nemen aan deze zitting. Dit debat heeft plaats vooraleer het in artikel 13 beoogde jaarverslag wordt opgesteld.”

¹³ De samenstelling en de behandelde thema’s van de werkgroepen worden voorgesteld in bijlage 5.4, ter inleiding van het *overzicht van de werkzaamheden van de werkgroepen*.

¹⁴ Als bijlage 5.3, de integrale versie van het Advies nr. 8 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 mei 2003 met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie “de Rol van de Universiteiten in het Europa der kennis”, COM (2003) 58 def, Brussel, 5 februari 2003. {Ref : RWB^{bhg}/Advies 08 Rol van de Universiteiten in het Europa der kennis (03-05-27)}

¹⁵ Als bijlage 5.3, de integrale versie van het Advies nr. 9 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 8 juli 2003 met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie : “Investeren in Onderzoek : een actieplan voor Europa”, COM(2003) 226 def. , Brussel, 30 april 2003. {Ref : RWB^{bhg}/Advies 09 op eigen initiatief Actieplan – Doelstelling 3 % (03-07-08)} – *schriftelijke speedprocedure*

¹⁶ Integrale versie van Advies nr. 10 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 9 december 2003 met betrekking tot het “*Besluitontwerp van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie in Brussel*” {Ref : RWB^{bhg}/Advies 10 – *Ontwerp van besluit tot bepaling van de personeelsformatie van het I.W.O.I.B. (03-12-09)*}.

¹⁷ Advies nr. 1, in *Jaarverslag 2001*, p. 57, punt 4.5.3.

¹⁸ *Jaarverslagen 2001 & 2002 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest* beschikbaar op het internet via de server van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op volgend adres : <http://www.bruxelles.irisnet.be>

5. Bijlagen

Inhoudsopgave

- 5.1. Ordonnantie houdende oprichting van een Raad voor Wetenschapsbeleid van het BHG.
- 5.2. Besluiten van de Regering van het BHG houdende samenstelling van de plenaire vergadering.
- 5.3. Adviezen van de Raad – integrale tekst van de adviezen nrs 8, 9 en 10.
- 5.4. Samenvattend overzicht van de werkzaamheden van de Raad – Tijdsschema's, organogrammen en procedures :
 - Overzicht van de werkzaamheden van het Bureau*
 - Overzicht van de werkzaamheden van de Plenaire Vergadering*
 - Overzicht van de werkzaamheden van de Werkgroepen*
- 5.5. Uiteenzetting van de voorzitter van de RWB^{bhg}, Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM en *verslag van de hoorzitting*, Hoorzitting van de RWB^{bhg} bij de Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, 5 februari 2003.
- 5.6. Uiteenzettingen van de voorzitters van ESRBHG en RWB^{bhg}, Jaarlijks debat van de Raden, 29 oktober 2003.
- 5.7. Uiteenzettingen van de voorzitter van de RWB^{bhg}, Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM & van de vice-voorzitter van de RWB^{bhg}, Dr. Guy J. MARTENS, Twintigste verjaardag van de Vakgroep Biotechnologie van het *Institut Meurice* van de *Haute Ecole Lucia de Brouckère*, 24 oktober 2003.
- 5.8. Toespraken van de heer Daniel VERBIST, gedelegeerd bestuurder, FEDICHEM - Brussel; Prof. Véronique CABIAUX, vice-rector Onderzoek en Samenwerking, *Université Libre de Bruxelles*; Prof. Jan CORNELIS, Vice-Rector Onderzoek, Vrije Universiteit Brussel; Prof. Jean-François DENEFF, Prorector Medische Wetenschappen, *Université Catholique de Louvain*; Prof. Patrick DYSELER, directeur-voorzitter, *Haute Ecole Lucia de Brouckère*, vertegenwoordiger INDUTEC; de heer Dominique MICHEL, Secretaris-generaal van AGORIA en de heer Raffaele LIBERALI, Directeur – Directoraat Menselijke factor, Mobiliteit en Marie Curiebeurzen, Directoraat-generaal Onderzoek, Commissie van de Europese Unie, voorgesteld in het kader van de *Marie Curie Week*, ter gelegenheid van de inhuldiging van het *Internationaal Huis voor Onderzoekers*, Domein Latour de Freins, 5 november 2003.

Overzicht.

Bijlagen 5.1

Ordonnantie houdende oprichting van een
Raad voor het Wetenschapsbeleid
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

GEMEENSCHAPS- EN GEWESTREGERINGEN
GOUVERNEMENTS DE COMMUNAUTE ET DE REGION
GEMEINSCHAFTS- UND REGIONALREGIERUNGEN

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST — REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

MINISTERIE
VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

N. 2000 — 679

[2000/35054]

10 FEBRUARI 2000. — Ordonnantie houdende oprichting van een raad voor het wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (1)

De Brusselse Hoofdstedelijke Raad heeft aangenomen en Wij, Regering, bekrachtigen hetgeen volgt :

Artikel 1. Deze ordonnantie regelt een aangelegenheid bedoeld in artikel 39 van de Grondwet.

Art. 2. In deze ordonnantie verstaat men onder "de regering" de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

Art. 3. Er wordt een "Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest" opgericht.

Art. 4. § 1. De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dient de regering van advies bij de voorbereiding van het gewestelijk wetenschapsbeleid.

Hij formuleert op verzoek of op eigen initiatief adviezen en aanbevelingen over alle vraagstukken die met deze aangelegenheid verband houden.

§ 2. De regering kan aan de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om een individueel advies vragen betreffende de studies en de onderzoeksprojecten die zij wenst uit te voeren.

Art. 5. Met het oog op een doeltreffende uitvoering van de in artikel 4 bedoelde taken licht ieder regeringslid de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in over de activiteiten van zijn departement op het vlak van het wetenschapsbeleid.

Art. 6. De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is de bevoorrechte gesprekspartner van de vergelijkbare raadgevende organen op de verschillende gezagsniveaus, ook op het internationale vlak.

Art. 7. § 1. De plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is samengesteld uit :

1° 20 leden, benoemd door de Regering, waaronder :

a) 10 leden als vertegenwoordiger van het universitair onderwijs en van het hoger onderwijs, gevestigd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en waarvan de Regering de lijst opstelt;

b) 10 leden als vertegenwoordigers van de representatieve werkgevers- en werknemersorganisaties die zitting hebben in de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

MINISTERE
DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

F. 2000 — 679

[2000/35054]

10 FEVRIER 2000. — Ordonnance portant création d'un conseil de la politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale (1)

Le Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale a adopté et Nous, Gouvernement, sanctionnons ce qui suit :

Article 1er. La présente ordonnance règle une matière visée par l'article 39 de la Constitution.

Art. 2. Au sens de la présente ordonnance on entend par "le Gouvernement" : le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale.

Art. 3. Il est institué un "Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale".

Art. 4. § 1er. Le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale conseille le Gouvernement dans la préparation de la politique scientifique régionale.

Il formule des avis et fait des recommandations, à la demande ou l'initiative, sur toutes questions relatives à cette matière.

§ 2. Le gouvernement peut demander au Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale un avis individuel sur les études et sur les projets de recherches qu'il désire réaliser.

Art. 5. Afin de garantir une exécution efficace des tâches prévues à l'article 4, chaque membre du Gouvernement informe le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale des activités menées dans son département en matière de politique scientifique.

Art. 6. Le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale est l'interlocuteur privilégié des Conseils consultatifs analogues aux différents niveaux de pouvoirs y compris sur le plan international.

Art. 7. § 1er. L'Assemblée plénière du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale est composée de :

1° 20 membres nommés par le Gouvernement, parmi lesquels :

a) 10 membres représentent les institutions d'enseignement universitaire et supérieur implantées en Région de Bruxelles-Capitale, dont le Gouvernement établit la liste;

b) 10 membres représentent les organisations représentatives des travailleurs et des employeurs siégeant au Conseil économique et social de la Région de Bruxelles-Capitale.

Vijf van deze tien leden vertegenwoordigen de werknemers en de overige vijf de werkgevers van wie ten minste twee leden behoren tot de kandidaten voorgedragen door de organisaties die in de Kamer van de middenstand van de Economische en Sociale raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn vertegenwoordigd.

2° één lid zonder stemrecht aangewezen door de minister(s) bevoegd voor het wetenschapsbeleid.

3° één lid zonder stemrecht aangewezen door de minister bevoegd voor de economie.

4° een waarnemer die facultatief wordt aangewezen door elk van de andere ministers of staatssecretarissen.

5° Twee deskundigen zonder stemrecht aangewezen door de Regering en die de Collectieve Researchcentra in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertegenwoordigen.

§ 2. De regering bepaalt de samenstelling van de plenaire Vergadering.

§ 3. In de plenaire vergadering mag het aantal leden van hetzelfde geslacht niet hoger zijn dan twee derde van het totale aantal leden.

§ 4. De in paragraaf 1, 1°, a) en b) bedoelde leden van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest moeten ontslag nemen vanaf het ogenblik dat de instellingen/organisaties die hen hebben voorgedragen beslissen in hun vervanging te voorzien. Zo niet ontslaat de regering het lid dat zelf zijn ontslag niet indient.

Bij zware tekortkomingen bij de uitoefening van hun opdracht of bij afwezigheid zonder gegronde reden in meer dan drie opeenvolgende zittingen, kunnen de leden bedoeld in paragraaf 1, 1° worden afgezet of uit hun functie ontheven door de Regering, en de leden bedoeld in paragraaf 1, 2° en 3°, door de bevoegde Minister(s).

§ 5. Binnen twee maanden na de vacantverklaring van een mandaat ingevolge een sterfgeval, een ontslag of elke andere oorzaak, zal de vervanger worden benoemd volgens de regels bepaald in de eerste paragraaf van dit artikel. De vervanger beëindigt het mandaat van het lid dat hij opvolgt.

§ 6. Het mandaat van de leden van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest geldt voor vier jaar en kan aansluitend éénmaal worden hernieuwd.

Art. 8. De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest kiest uit zijn leden een voorzitter voor een niet-hernieuwbare periode van vier jaar.

Art. 9. De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest stelt uit zijn leden een Bureau samen, bestaande uit vijf door de plenaire vergadering aangewezen leden.

De voorzitter van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is van rechtswege lid van het Bureau en neemt hiervan het voorzitterschap waar.

Art. 10. De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest regelt zijn werkzaamheden en stelt zijn eigen huishoudelijk reglement op.

Hij kan een beroep doen op een wetenschappelijke en administratieve cel die rechtstreeks verbonden is aan de Secretaris-Generaal van het Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Hij kan ook een beroep doen op externe deskundigen.

Art. 11. De adviezen en de aanbevelingen van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden overgezonden aan de regering en meegedeeld aan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad alsook aan de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Zij worden uitgebracht binnen twee maanden na de indiening van het verzoek, tenzij het verzoek wordt ingediend tijdens een academische vakantie. In dit geval wordt de termijn met één maand verlengd.

De ces dix membres, cinq membres représentent les travailleurs et cinq membres représentent les employeurs dont deux membres au moins figurent parmi les candidats présentés par les organisations représentées à la Chambre des classes moyennes du Conseil économique et social de la Région de Bruxelles-Capitale.

2° Un membre sans voix délibérative désigné par le(s) Ministre(s) qui a (ont) la Politique scientifique dans ses (leurs) attributions.

3° Un membre sans voix délibérative désigné par le Ministre qui a l'Economie dans ses attributions.

4° Un observateur désigné facultativement par chacun des autres Ministres et Secrétaires d'Etat.

5° Deux experts, sans voix délibérative, désignés par le Gouvernement, et représentant les Centres de Recherche collective en Région de Bruxelles-Capitale.

§ 2. Le Gouvernement détermine la composition de l'Assemblée plénière.

§ 3. Au sein de l'Assemblée plénière, le nombre de membres du même sexe ne peut excéder une quotité de deux tiers du nombre total de membres.

§ 4. Les membres du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale visés au paragraphe 1er, 1°, a) et b) doivent démissionner dès lors que les institutions/organisations qui les ont présentés décident de pourvoir à leur remplacement. A défaut, le Gouvernement démet le membre qui n'aurait pas présenté sa démission.

En cas de manquements graves dans l'exercice de leurs charges ou en cas d'absence à plus de trois séances consécutives, sans juste motif, les membres visés au paragraphe 1er, 1°, peuvent être révoqués ou démis de leurs fonctions par le Gouvernement et les membres visés au paragraphe 1er, 2° et 3°, par le(s) Ministre(s) compétent(s).

§ 5. Dans les deux mois de la déclaration de vacance de mandat à la suite d'un décès, de démission ou pour toute autre cause, le remplaçant est nommé selon les conditions et modalités prévues au paragraphe premier du présent article. Le remplaçant achève le mandat du membre auquel il succède.

§ 6. Le mandat des membres du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale est de quatre ans, renouvelable une fois consécutivement.

Art. 8. Le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale élit en son sein un président pour une durée de 4 ans, non renouvelable.

Art. 9. Le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale constitue en son sein un Bureau, composé de cinq membres désignés par l'Assemblée plénière.

Le président du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale est membre de droit du Bureau et en assume la présidence.

Art. 10. Le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale organise ses travaux et établit son propre règlement d'ordre intérieur.

Il peut faire appel à une cellule scientifique et administrative dépendant directement du Secrétaire général du Ministre de la Région de Bruxelles-Capitale.

Il peut faire appel à des experts extérieurs.

Art. 11. Les avis et recommandations rendus par le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale sont transmis au Gouvernement et sont communiqués au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale ainsi qu'au Conseil économique et social de la Région bruxelloise.

Ils sont émis dans un délai de deux mois à compter de la demande d'avis, sauf lorsque la demande intervient durant une période de vacances académiques, auquel cas le délai est prolongé d'un mois.

Art. 12. De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest stelt zijn activiteiten voor ter gelegenheid van een jaarlijks debat, georganiseerd binnen de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De leden van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden uitgenodigd om deel te nemen aan deze zitting.

Dit debat heeft plaats vooraleer het in artikel 13 beoogde jaarverslag wordt opgesteld.

Art. 13. De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest legt jaarlijks een activiteitenverslag over aan de regering en aan de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, uiterlijk vóór de datum van indiening van de jaarlijkse begroting.

Art. 14. De werkingskosten van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest worden jaarlijks door de regering bepaald. Ze komen ten laste van de begroting van de administratie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Kondigen deze ordonnantie af, bevelen dat ze in het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Brussel, 10 februari 2000.

De Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

J. SIMONET

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Openbare Werken, Vervoer, Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp,

J. CHABERT

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Werkgelegenheid, Economie, Energie en Huisvesting,

E. TOMAS

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Financiën, Begroting, Ambtenarenzaken en Externe Betrekkingen,

Mevr. A. NEYTS-UYTTEBROECK

De Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Leefmilieu en Waterbeleid, Natuurbehoud, Openbare Netheid en Buitenlandse Handel,

D. GOSUIN

Nota

(1) Gewone zitting 1999-2000

Documenten van de Raad :

A — 40/1 Ontwerp van ordonnantie.

A — 40/2 Verslag.

Volledig verslag. — Bespreking en aanneming. Vergadering van vrijdag 28 januari 2000.

Art. 12. Le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale présente ses activités à l'occasion d'un débat annuel, organisé au sein du Conseil économique et social de la Région de Bruxelles-Capitale.

Les membres du Conseil de la Politique de la Région de Bruxelles-Capitale sont invités à cette séance.

Ce débat a lieu préalablement à l'établissement du rapport annuel visé à l'article 13.

Art. 13. Le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale adresse un rapport annuel concernant ses activités au Gouvernement et au Conseil de la Région de Bruxelles-Capitale, au plus tard avant la date du dépôt annuel du budget.

Art. 14. Les frais de fonctionnement du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale sont fixés annuellement par le Gouvernement. Ils sont à charge du budget de l'administration de la Région de Bruxelles-Capitale.

Promulguons la présente ordonnance, ordonnons qu'elle soit publiée au *Moniteur belge*.

Bruxelles, le 10 février 2000.

Le Ministre-Président de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

J. SIMONET

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Travaux publics, du Transport et de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente,

J. CHABERT

Le Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Emploi, de l'Economie, de l'Energie et du Logement,

E. TOMAS

La Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée des Finances, du Budget, de la Fonction publique et des Relations extérieures,

Mme A. NEYTS-UYTTEBROECK

La Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Environnement et de la Politique de l'Eau, de la Conservation de la Nature, de la Propreté publique et du Commerce extérieur,

D. GOSUIN

Note

(1) Session ordinaire 1999-2000

Documents du Conseil :

A — 40/1 Projet d'ordonnance.

A — 40/2 Rapport.

Compte rendu intégral. — Discussion et adoption. Séance du vendredi 28 janvier 2000.

Bijlagen 5.2

Besluiten van de
Brusselse Hoofdstedelijk Regering
houdende samenstelling van de Plenaire Vergadering

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST — REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

MINISTERIE
VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

[C 2000/31479]

21 JUNI 2000. — Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende samenstelling van de plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgericht door de ordonnantie van 10 februari 2000

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 10 februari 2000 houdende oprichting van een Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, inzonderheid op artikel 7;

Op voorstel van de Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek;

Na beraadslaging,

Besluit :

Artikel 1. De lijst van de onderwijsinstellingen van het universitair en het hoger onderwijs gevestigd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest vertegenwoordigd in de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wordt bepaald als volgt :

Université libre de Bruxelles (3 vertegenwoordigers);

Vrije Universiteit van Brussel (2 vertegenwoordigers);

Université Catholique de Louvain;

Facultés universitaires Saint-Louis;

ICHEC (Institut catholique de Hautes Etudes commerciales);

Haute Ecole Lucia de Brouckère;

EHSAL — Economische Hogeschool Sint-Alovsius.

MINISTERE
DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

[C 2000/31479]

21 JUIN 2000. — Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale fixant la composition de l'Assemblée plénière du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale créé par l'ordonnance du 10 février 2000

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 10 février 2000 portant création d'un Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale, et notamment l'article 7;

Sur la proposition du Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique;

Après délibération,

Arrête :

Article 1er. La liste des institutions d'enseignement universitaire et supérieur implantées en Région de Bruxelles-Capitale représentées au sein du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale est fixée comme suit :

Université libre de Bruxelles (3 représentants);

Vrije Universiteit van Brussel (2 représentants);

Université Catholique de Louvain;

Facultés universitaires Saint-Louis;

ICHEC (Institut catholique de Hautes Etudes commerciales);

Haute Ecole Lucia de Brouckère;

EHSAL — Economische Hogeschool Sint-Alovsius.

Art. 2. Worden benoemd tot leden van de plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid :

1° a) als vertegenwoordigers van de instellingen van het universitair en van het hoger onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest waarvan de lijst is bepaald door artikel 1 :

- De heer Vanherweghem, Jean-Louis;
- Mevr. Cabiaux, Véronique;
- De heer Van Binst, Paul;
- Mevr. Witte, Els;
- De heer Van Camp, Benjamin;
- De heer Lauwerys, Robert;
- Mevr. de Kerchove de Denterghem, Anne-Marie;
- De heer Ost, Christian;
- De heer Dysseler, Patrick;
- De heer Colpaert, Jan;

b) als vertegenwoordigers van de representatieve organisaties van werknemers en werkgevers die zitting hebben in de Economische en Sociale Raad van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest :

- representatieve organisaties van de werknemers :
- Mevr. Mestdagh, Michèle;
- de heer Tordeur, Guy;
- Mevr. Dehon, Michèle;
- de heer Bravo, Abad;
- Mevr. Dekelper, Irène;
- representatieve organisaties van de werkgevers :
- de heer Franzen, Christian;
- de heer Michel, Dominique;
- de heer Martens, Guy;
- en voor de Middenstand :
- de heer Nijs, Luc;
- de heer Witmeur, Olivier;

2° als vertegenwoordiger van de Minister bevoegd voor het Wetenschapsbeleid :

- de heer Lamot, Patrick;

3° als vertegenwoordiger van de Minister bevoegd voor de Economie :

- de heer Renneboog, Francis;

4° als vertegenwoordigers van de andere Ministers of Staatssecretarissen :

— de heer Van Looy, Johan (aangewezen door de Minister belast met Openbare Werken en Vervoer);

— de heer De Smedt, Dirk (aangewezen door de Minister belast met Financiën en Budget);

— Mevr. Meurrens, Annick (aangewezen door de Minister belast met Buitenlandse Handel);

— de heer Donvil, Francis (aangewezen door de Staatssecretaris belast met Mobiliteit);

Art. 2. Sont nommés membres de l'assemblée plénière du Conseil de la Politique scientifique :

1° a) en tant que représentants des institutions d'enseignement universitaire et supérieur implantées en Région de Bruxelles-Capitale dont la liste est fixée par l'article 1er :

- M. Vanherweghem, Jean-Louis;
- Mme Cabiaux, Véronique;
- M. Van Binst, Paul;
- Mme Witte, Els;
- M. Van Camp, Benjamin;
- M. Lauwerys, Robert;
- Mme de Kerchove de Denterghem, Anne-Marie;
- M. Ost, Christian;
- M. Dysseler, Patrick;
- M. Colpaert, Jan;

b) en tant que représentants des organisations représentatives des travailleurs et des employeurs siégeant au Conseil économique et social de la Région de Bruxelles-Capitale :

- organisations représentatives des travailleurs :
- Mme Mestdagh, Michèle;
- M. Tordeur, Guy;
- Mme Dehon, Michèle;
- M. Bravo, Abad;
- Mme Dekelper, Irène;
- organisations représentatives des employeurs :
- M. Franzen, Christian;
- M. Michel, Dominique;
- M. Martens, Guy;
- et pour les Classes moyennes :
- M. Nijs, Luc;
- M. Witmeur, Olivier;

2° en tant que représentant du Ministre qui a la Politique scientifique dans ses attributions :

- M. Lamot, Patrick;

3° en tant que représentant du Ministre qui a l'Economie dans ses attributions :

- M. Renneboog, Francis;

4° en tant qu'observateurs des autres Ministres et Secrétaires d'Etat :

— M. Van Looy, Johan (désigné par le Ministre chargé des Travaux publics et du Transport);

— M. De Smedt, Dirk (désigné par la Ministre chargée des Finances et du Budget);

— Mme Meurrens, Annick (désignée par le Ministre chargé du Commerce extérieur);

— M. Donvil, Francis (désigné par le Secrétaire d'Etat chargé de la Mobilité);

5° als experts en vertegenwoordigers van de Collectieve Researchcentra van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest :

- de heer Van Den Noortgate, Luc (WTCM);
- de heer Billiet, Alain (WTCB).

Art. 3. De Minister-Voorzitter belast met Wetenschappelijk Onderzoek wordt belast met de uitvoering van dit besluit.

Art. 4. Dit besluit wordt van kracht op de dag van zijn publicatie in het *Belgisch Staatsblad*.

Brussel, 21 juni 2000.

J. SIMONET,

Minister-Voorzitter van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek

J. CHABERT,

Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Openbare Werken, Vervoer, Brandbestrijding en Dringende Medische Hulp

E. TOMAS,

Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Tewerkstelling, Economie, Energie en Wijkopleving

Mevr. A. NEYTS-UYTTEBROECK,

Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Financiën, Begroting, Openbaar Ambt en Externe Betrekkingen

D. GOSUIN,

Minister van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering, belast met Leefmilieu en Waterbeleid, Natuurbehoud, Openbare Nethheid en Buitenlandse Handel

5° en tant qu'experts représentant les Centres de Recherche collective en Région de Bruxelles-Capitale :

- M. Van Den Noortgate, Luc (CRIF);
- M. Billiet, Alain (CSTC).

Art. 3. Le Ministre-Président chargé de la Recherche scientifique est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 4. Le présent arrêté entre en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Bruxelles, le 21 juin 2000.

J. SIMONET,

Ministre-Président du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique

J. CHABERT,

Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé des Travaux publics, du Transport et de la Lutte contre l'Incendie et l'Aide médicale urgente

E. TOMAS,

Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Emploi, de l'Economie, de l'Energie et de la Revitalisation des Quartiers

Mme A. NEYTS-UYTTEBROECK,

Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargée des Finances, du Budget, de la Fonction publique et des Relations extérieures

D. GOSUIN,

Ministre du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale, chargé de l'Environnement et de la Politique de l'Eau, de la Conservation de la Nature, de la Propreté publique et du Commerce extérieur

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST — REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

MINISTERIE
VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

[C – 2002/31149]

8 NOVEMBER 2001. — Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van de samenstelling van de plenaire vergadering van de Raad van het Wetenschapsbeleid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgericht door de ordonnantie van 10 februari 2000

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 10 februari 2000 houdende oprichting van een Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, inzonderheid op artikel 7;

Gelet op het besluit van 21 juni 2000 houdende samenstelling van de plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Overwegende dat Professor Robert Lauwerys, lid van de plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn emeritaat neemt op 1 oktober 2001;

Overwegende dat het Rectoraat van de « Université Catholique de Louvain », hierna « UCL » genoemd, voorstelt Professor Jean-François Deneff, prorector medische wetenschappen aan de « UCL », met ingang van 1 september 2001 te benoemen als opvolger van Professor Lauwerys bij de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Overwegende dat de samenstelling van de vertegenwoordigingen van de onderwijsinstellingen van het universitair en het hoger onderwijs gevestigd in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als bepaald in artikel 2, 1°, a, van het besluit van 21 juni 2000, gewijzigd dient te worden;

Na beraadslaging,

Besluit :

Artikel 1. Artikel 2, 1°, a, van de ordonnantie van 21 juni 2000 wordt gewijzigd als volgt : « De heer Lauwerys, Robert » wordt vervangen door « De heer Deneff, Jean-François ».

Art. 2. De Minister-Voorzitter belast met Wetenschappelijk Onderzoek wordt belast met de uitvoering van dit besluit;

Art. 3. Dit besluit treedt in werking op 1 oktober 2001.

Brussel, 8 november 2001.

Minister-Voorzitter, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek,

F.-X. de DONNEA

MINISTÈRE
DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

[C – 2002/31149]

8 NOVEMBRE 2001. — Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale portant modification de la composition de l'Assemblée plénière du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale créé par l'ordonnance du 10 février 2000

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 10 février 2000 portant création d'un Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale, et notamment, l'article 7;

Vu l'arrêté du 21 juin 2000 fixant la composition de l'Assemblée plénière du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale;

Considérant que le Professeur Robert Lauwerys, membre de l'Assemblée plénière du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale, prendra son éméritat le 1er octobre 2001;

Considérant la proposition du Rectorat de L'Université Catholique de Louvain, ci-après U.C.L., de nommer le Professeur Jean-François Deneff, prorecteur pour les sciences médicales à l'U.C.L. à dater du 1er septembre 2001, pour succéder au Professeur Lauwerys dans ses fonctions au sein du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale;

Considérant qu'il y a lieu de modifier la composition des représentants des institutions d'enseignement universitaire et supérieur implantées en Région de Bruxelles-Capitale prévue à l'article 2, 1°, a, de l'arrêté du 21 juin 2000;

Après délibération,

Arrête :

Article 1er. L'article 2, 1°, a, de l'ordonnance du 21 juin 2000 est modifié comme suit : « M. Lauwerys, Robert », est remplacé par « M. Deneff, Jean-François ».

Art. 2. Le Ministre-Président chargé de la Recherche scientifique est chargé de l'exécution du présent arrêté;

Art. 3. Le présent arrêté entre en vigueur le 1er octobre 2001.

Bruxelles, le 8 novembre 2001.

Ministre-Président du Gouvernement, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique,

F.-X. de DONNEA

**GOUVERNEMENTS DE COMMUNAUTE ET DE REGION
GEMEENSCHAPS- EN GEWESTREGERINGEN
GEMEINSCHAFTS- UND REGIONALREGIERUNGEN**

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE — BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

**MINISTERE
DE LA REGION DE BRUXELLES-CAPITALE**

[2003/31212]

20 MARS 2003. — Arrêté du Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale portant modification de la composition de l'Assemblée plénière du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale créé par l'ordonnance du 10 février 2000

Le Gouvernement de la Région de Bruxelles-Capitale,

Vu l'ordonnance du 10 février 2000 portant création d'un Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale, et notamment, l'article 7;

Vu l'arrêté du 21 juin 2000 fixant la composition de l'Assemblée plénière du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale;

Considérant la proposition de M. C. De Pauw, Président de l'UCRC de nommer M. Alain Grosfils, directeur du CTIB pour succéder à M. Luc Van Den Noortgate du CRIF dans ses fonctions au sein du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale;

Considérant qu'il y a lieu de modifier le nom de l'un des deux experts représentant les Centres de Recherche Collective en Région de Bruxelles-Capitale tel que prévu à l'article 2, 5° de l'arrêté du 21 juin 2000;

Considérant la proposition de M. le Ministre Eric Tomas de nommer M. Vincent Jumeau pour succéder à M. Francis Renneboog dans ses fonctions au sein du conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale;

Considérant qu'il y a lieu de modifier le nom du représentant du Ministre ayant l'Economie dans ses attributions tel que prévu à l'article 2, 3° de l'arrêté du 21 juin 2000;

Après délibération,

Arrête :

Article 1er. L'article 2, 3° de l'arrêté du 21 juin 2000 est modifié comme suit : « M. Renneboog, Francis » est remplacé par « M. Jumeau, Vincent ».

Art. 2. L'article 2, 5° de l'arrêté du 21 juin est modifié comme suit : M. Luc Van Den Noortgate » est remplacé par « M. Alain Grosfils ».

Art. 3. Le Ministre-Président chargé de la Recherche scientifique est chargé de l'exécution du présent arrêté.

Art. 4. Le présent arrêté entre en vigueur à la date de sa signature.

Bruxelles, le 20 mars 2003.

F.-X. de DONNEA,

Ministre-Président du Gouvernement, chargé des Pouvoirs locaux, de l'Aménagement du Territoire, des Monuments et Sites, de la Rénovation urbaine et de la Recherche scientifique

**MINISTERIE
VAN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST**

[2003/31212]

20 MAART 2003. — Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van de samenstelling van de plenaire vergadering van de Raad van het Wetenschapsbeleid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgericht door de ordonnantie van 10 februari 2000

De Brusselse Hoofdstedelijke Regering,

Gelet op de ordonnantie van 10 februari 2000 houdende oprichting van een raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, inzonderheid op artikel 7;

Gelet op het besluit van 21 juni 2000 houdende samenstelling van de plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Overwegende dat de heer C. De Pauw, Voorzitter van het UCRC voorstelt de heer Alain Grosfils, directeur van het TCHN te benoemen als opvolger van de heer Luc Van Den Noortgate van het WTCM bij de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Overwegende dat de naam van één der twee experts-vertegenwoordigers van de Collectieve Research-centra van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest als bepaald in artikel 2, 5°, van het besluit van 21 juni 2000, gewijzigd dient te worden;

Overwegende dat de heer Minister Eric Tomas voorstelt de heer Vincent Jumeau te benoemen als opvolger van de heer Francis Renneboog bij de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;

Overwegende dat de naam van de vertegenwoordiger van de Minister bevoegd voor Economie als bepaald in artikel 2, 3° van het besluit van 21 juni 2000, gewijzigd dient te worden;

Na beraadslaging,

Besluit :

Artikel 1. Artikel 2, 3°, van het besluit van 21 juni 2000 wordt gewijzigd als volgt : « de heer Francis Renneboog » wordt vervangen door « de heer Vincent Jumeau ».

Art. 2. Artikel 2, 5°, van het besluit van 21 juni 2000 wordt gewijzigd als volgt : « de heer Luc Van Den Noortgate » wordt vervangen door « de heer Alain Grosfils ».

Art. 3. De Minister-President belast met Wetenschappelijk Onderzoek wordt belast met de uitvoering van dit besluit.

Art. 4. Dit besluit treedt in werking op datum van zijn ondertekening.

Brussel, 20 maart 2003.

F.-X. de DONNEA,

Minister-President, belast met Plaatselijke Besturen, Ruimtelijke Ordening, Monumenten en Landschappen, Stadsvernieuwing en Wetenschappelijk Onderzoek

Bijlagen 5.3

Adviezen van de Raad

Advies nr. 8

ADVIES nr. 8 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 27 mei 2003 met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie : “De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis” - antwoorden op de vragenlijst.

Advies nr. 9

ADVIES nr. 9 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 8 juli 2003 met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie : “Investeren in onderzoek : een Actieplan voor Europa”.

Advies nr. 10

ADVIES nr. 10 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest van 9 december 2003 met betrekking tot het “ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel”.

Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

*Kenmerk : RWB^{bhg} / Advies 08 – (03-05-27)
Geamendeerde en goedgekeurde versie van 27 mei 2003.*

Advies nr. 8

inzake de

Mededeling van de Europese Commissie :
“De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis.”

* Bron : Mededeling van de Europese Commissie betreffende “De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”, COM(2003) 58 definitief, Brussel, 5 februari 2003.

Dit advies werd opgesteld door de WG IX van de RWB^{bhg} voorgezeten door Dr. Guy MARTENS, ondervoorzitter van de RWB^{bhg}.

Adviesaanvraag

In overeenstemming met het artikel 4 §1, al. 2 van de ordonnantie van 10 februari 2000 (B.S 2000.03.16) heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering per schrijven d.d.van 12 maart 2003 tot de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een zevende adviesaanvraag gericht omtrent de Mededeling van de Europese Commissie van 5 februari 2003 inzake “De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”.

Kader van het Advies

Deze *Mededeling* tekent het strategisch kader uit voor een wijds publiek debat dat de Europese Commissie wenst in te leiden omtrent de rol van de universiteiten binnen de nieuwe *Europese Onderzoeksruimte* als middel van ontwikkeling van de Kennissamenleving, sleutels tot innovatie, concurrentievermogen en werkgelegenheid, van een duurzame economische groei en sociale samenhang.

De huidige overweging van de Commissie omvat thans de structurering in brede zin van onderwijs en vorming via de oprichting van andere Europese ruimten ¹ zij het de door de *Verklaring van Bologna* tegen 2010 aangeprezen *Europese ruimte van hoger onderwijs* of nog die van *Onderwijs en Vorming gedurende de ganse levensloop*. ²

Rekening houdend met hun centrale positie binnen dat proces, in termen van onderzoek en uitbating van de resultaten ervan, onderwijs en vorming, van hun bijdrage tot regionale en plaatselijke ontwikkeling, welke rol kan er voor de universiteiten zijn weggelegd en welke zijn de eraan verbonden voorwaarden om de doelstelling die door de *Europese Raad van Lissabon* bepaald werd, namelijk de Europese Unie tot de “*meest welvarende en dynamische economie ter wereld te maken*” te verwezenlijken ?

Voorafgaande beschouwingen

De doelstelling van WG IX bestond erin diverse standpunten die het door de Commissie ingezet debat op gang zouden brengen te verzamelen, elementen van antwoorden te formuleren op de “24 vragen waarover gedebatteerd dient te worden” en deze mee te delen aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering.

Met het oogmerk een gewestelijke benadering te betrachten, heeft de Raad de vertegenwoordigers van de in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevestigde universiteiten ertoe uitgenodigd met deze gezamenlijke benadering, waarvan de besluiten niet bindend zijn voor hun respectieve instellingen, samen te werken.

De algemene toon van de mededeling kan als zeer directief aangevoeld worden en schijnt reacties te willen oproepen. Anderszins roepen de - zeer weinig genuanceerde - vragen geen “eenduidig” antwoord op.

Concreet gezien hebben de eerste voorstellen van de leden de opmaak van een voorafgaand document mogelijk gemaakt ³ dit is op 7 april 2003 besproken tijdens de vergadering van de WG IX. De nieuwe versie die aangevuld is met de voorstellen van het verslag van 7 april alsmede met de ondertussen per brief meegedeelde voorstellen werd besproken en gewijzigd op afgelopen 5 mei. Deze versie werd op 6 mei 2003 per emailbericht aan de leden van WG IX verzonden ter goedkeuring.

“Vragen waarover gedebatteerd dient te worden”

1. Inleiding

De Europese Commissie heeft een positief initiatief genomen door een wijds debat op gang te brengen over de rol van de universiteiten in de opkomst van het Europa van “de economie en van de concurrerende en dynamische kennismaatschappij die zij beoogt te zijn”.

Met dit oogmerk stelt de Europese Commissie een reeks van 24 vragen aan “al de betrokken partijen – welke dan ook, instellingen, overheid, individuen of representatieve verenigingen – deze worden uitgenodigd om hun standpunt, hun ervaring en hun ‘degelijke praktijk’” terzake mee te delen.

De vragen betreffen acht grote krachtlijnen :

- *De financiële middelen van de universiteiten verhogen en diversifiëren*
- *De beschikbare financiële middelen efficiënter gebruiken*
- *De resultaten van wetenschappelijk werk beter benutten*
- *Voorwaarden van excellentie scheppen;*
- *Europese excellentiecentra en –netwerken ontwikkelen*
- *Excellentie inzake human resources*
- *Een breder internationaal perspectief*
- *Plaatselijke en regionale ontwikkeling*

Zonder dit uitdrukkelijk naar voren te brengen, geeft de mededeling de indruk naar “enige oplossingen” voor de Europese universiteiten te zoeken, onafhankelijk van de nationale wetgevende en onderwijssystemen waarin deze zich ontwikkelen, onafhankelijk van de disciplines en onafhankelijk van hun industriële en andere partners en dit ondanks de conclusies die uit vroegere onderzoeken getrokken kunnen worden (bijv. OESO 2000) en waarin de verscheidenheid van de nationale functioneringssystemen inzake hoger onderwijs en onderzoek in Europa aan het licht gebracht werd.

Een opgelegde gelijkvormigheid (eerder dan een harmonisatie) zou geen goede zaak zijn en het is aangewezen voor elk van de grote krachtlijnen die behandeld worden, de beste praktijken te identificeren, deze kenbaar te maken en de universiteiten zelf *een zekere vrijheid* te bieden er voordeel uit te halen.

De besluiten van de mededeling maken gewag van dit onderzoek naar de “beste praktijken” en mogelijk moet daar de reden gezocht worden waarom de gestelde vragen zo weinig genuanceerd lijken in vergelijking met de diversiteit van de bestaande situaties.

Op de meeste van deze vragen kan geen enig antwoord gegeven worden en het kan nuttig zijn om het onderzoek en de conclusies voor te ondernemen acties te verfijnen naargelang van de staten, van de begrotingen die deze voor het hoger onderwijs en voor onderzoek vrijmaken en van hun sociaal-economische behoeften.

De mededeling geeft eveneens de indruk *het tekortschieten van de overheid te willen opvangen* door het vinden van alternatieve financieringsbronnen voor de universiteiten.

Het is nuttig eraan te herinneren dat *de eerste rol van de universiteit erin bestaat een intellectuele opleiding met inachtneming van kwaliteit en aansluiting bij de voor*

veranderingen vatbare behoeften van de samenleving te verschaffen; het opleiden van kaderleden van topniveau is er een essentiële uitdrukking van en is onontbeerlijk voor de evolutie van de samenleving.

In Europa hebben de universiteiten standgehouden in hun opzet van democratisering van de opleidingen die zij aanreiken, hetgeen soms met moeilijke financiële situaties gepaard ging.

Fundamenteel onderzoek is het onontbeerlijk instrument om deze aansluiting en de daarmee gepaard gaande kwaliteit in stand te houden : het document van de Europese Commissie ⁴ benadrukt met recht dat “80 % van het fundamenteel onderzoek dat in Europa plaatsvindt, te danken is” aan de universiteiten. Het is dan ook de taak van de overheid om de materiële en immateriële investeringen van het universitair onderwijs met het daarbij horend onderzoek te subsidiëren.

Dienstbetoon aan de samenleving waarvan bepaalde vormen de hoofdbekommernis van de Commissie schijnen te zijn, is zeker een belangrijk oogmerk van de universiteit, maar dient een consequentie van de eerste twee doelstellingen te zijn en mag er zeker niet de bovenhand over nemen.

Met dit oogmerk en het principe van de “academische vrijheid” in acht nemende, lijkt het inderdaad opportuun om het hoger onderwijs en het academisch onderzoek *aan te moedigen* zich toe te leggen op het oplossen van samenlevingsproblemen zodat een betere integratie van de universiteit zowel op regionaal als op Europees en internationaal niveau bewerkstelligd wordt.

De oprichting van *spin-offs* maatschappijen door de universiteit kan als fenomeen alleen aangemoedigd worden aangezien daarmee producten, technieken en/of innoverende diensten “op de markt gebracht worden” alvorens de gangbare en meer conservatieve ondernemingen bereid zijn daartoe “het risico te nemen”. Men dient er daarbij evenwel op toe te zien dat dit verschijnsel de universiteit niet mag belasten noch mag het de hoofddoelstellingen in de weg staan; *de spin-offs* moeten in de etymologische zin *spin-offs* blijven, als (zelfs omvangrijke) nevenverschijnselen mogen deze er niet toe leiden (net zoals dit trouwens het geval is voor samenwerking met de industrie) dat de universiteiten omgebogen worden tot ondernemingen met commerciële doelstellingen.

De universiteit zal haar onontbeerlijke onafhankelijkheid alleen kunnen behouden indien deze bronnen van financiering slechts een wenselijke en op prijsgestelde inbreng zijn die getuigt van de interesse van de externe partners (ondernemingen, overheidsdiensten, ...) voor haar werkzaamheden en *geen* onmisbare materiële middelen voor haar overleving, die zij van de overheid moet ontvangen.

2. Antwoorden op de vragenlijst

A. De financiële middelen van de universiteiten verhogen en diversifiëren

1- V. Hoe kan voor voldoende openbare financiering van de universiteiten worden gezorgd, rekening houdend met zowel de begrotingsbeperkingen als met de noodzaak een democratische toegang tot het hoger onderwijs te garanderen ?

Antwoord

Wanneer men rekening houdt met de diversiteit aan financieringssystemen van de universiteiten binnen de Lidstaten is deze vraag niet eenzijdig te beantwoorden.

De democratische toegangsvoorwaarden tot de universiteit en daarmee wordt bedoeld zonder selectie op basis van de financiële situatie van de student, vergt een financieringsbron die hoofdzakelijk berust bij de overheid. Deze financiering zou gegrond moeten zijn op een systeem dat tegelijk met *de vaste kosten en de proportionele functioneringskosten* van de universiteiten rekening houdt en niet te rechtstreeks gekoppeld aan de studentenbevolking.

Een systeem dat te “proportioneel” opgevat is, kan er de universiteiten er namelijk toepopen om kwaliteit prijs te geven ten gunste van kwantiteit en zich in een steriel concurrentiesysteem te begeven om een zo hoog mogelijk aantal studenten aan te trekken zonder daarbij hun kansen op welslagen in acht te nemen; dat systeem ontraadt iedere mogelijkheid tot medewerking, ja zelfs tot rationalisering op gebied van onderwijs en kan zelfs leiden tot bepaalde spanningen tussen vraag en aanbod.

Financiering vanuit de privé-sector, namelijk via onderzoekscontracten (A.3) is zeker wenselijk maar *vormt geen alternatieve oplossing ten opzichte van overheidssubsidiëring*.

Deze financieringsbronnen zouden merkkelijk verhoogd kunnen worden indien de Lidstaten de “doelstelling van een inspanning op gebied van Europees onderzoek en ontwikkeling tot 3 % van het bruto binnenlands product (B.B.P.) van de Europese Unie voor 2010” zouden behalen. Het hoort de Europese Unie toe om er bij deze staten op aan te dringen de agenda en de doelstellingen van de *Topconferentie van Lissabon* nageleefd worden⁵ en opdat zij onder andere de door de Europese Commissie gesubsidieerde beurzen zouden ontheffen van belastingen.

2- V. Hoe kunnen particuliere schenkingen aantrekkelijker worden gemaakt, met name vanuit fiscaal en statutair oogpunt ?

Antwoord

Deze vraag betreft hoofdzakelijk het fiscaal recht en dient door de Lidstaten opgelost te worden via een aanpassing van hun wetgeving, namelijk inzake successierecht of belastingen op schenkingen.

Het schenkingsprincipe zou eveneens kunnen verschillen volgens de culturele gebruiken; aldus is de idee van privé-financiering minder aanwezig in landen waar de overheidssubsidiëring van het onderwijs op basis van de fiscale inkomsten gebruikelijk is.

3- V. Hoe kan universiteiten de nodige flexibiliteit gegund worden om gebruik te maken van een dienstenmarkt in volle expansie ?

Antwoord

Een goed evenwicht tussen overheid- en privé-subsidiëring kan positief werken in de mate dat het de basisopdrachten van de universiteit, met name opleiding en onderzoek, in acht neemt; overheidssubsidiëring dient namelijk borg te staan voor de democratisering van het onderwijs en de onafhankelijkheid van onderzoek.

Commerciële diensten zijn wenselijk in de mate dat deze een *partnership* met de ondernemingen mogelijk maken en *geen onderaanneming* worden en voor zover deze activiteiten in de universitaire activiteiten passen en de onafhankelijkheid van de universitaire instelling niet in het gedrang brengen.

In de mate dat de activiteiten zuiver commercieel zijn, zullen de werkelijke kosten ervan berekend dienen te worden. Het niet aanrekenen van kosten van algemene aard die rechtstreeks verbonden zijn met deze activiteiten zou de collectiviteit niet aangerekend mogen worden, noch de universiteit in een positie van deloyale concurrentie mogen stellen tegenover andere ondernemingen die, wat hun betreft, hun klanten wel de reële kosten moeten aanrekenen. Met de aanrekening van deze kosten loopt men echter het risico bepaalde contractanten die door *know-how* en door minimale kosten aangetrokken waren, te doen afzien van een mogelijke samenwerking.

In het geval van samenwerkingsonderzoek moet er eveneens nagegaan worden in welke mate en welke algemene kosten aan de privé-partners aangerekend dienen te worden. “Gangbare praktijken” zouden opgesteld en toegepast kunnen worden in gans de *Europese onderzoeksruimte* met het oogmerk deloyale concurrentie tussen de universiteiten tegen te gaan.

Ten slotte mag men de discrepantie van de potentiële “commerciële inkomsten” tussen de faculteiten en zelfs tussen de disciplines onderling niet uit het oog verliezen. Moeten de universiteiten aangemoedigd worden om een interne verdeling van deze inkomsten in te stellen, waarvan de mogelijkheden kunnen verschillen in functie van het beheerssysteem van de universiteit, van de verdeelsleutels en van de oprichting van een intern solidariteitsfonds ?

Sommigen vrezen dat een dusdanige verdeling tot een schadelijke versnippering zal leiden en dat deze een efficiënt gebruik van het systeem zal belemmeren.

B. De beschikbare financiële middelen efficiënter gebruiken

4- V. Hoe kan democratische toegang tot het onderwijs worden gecombineerd met een daling van het aantal studenten dat niet slaagt dan wel opgeeft ?

Antwoord

De vraag houdt twee delen in het “goed gebruik” van overheidsmiddelen en, wat er een rechtstreeks verband mee houdt, het welslagen van de studies.

De “eenheidskosten” van de afgestudeerden van het hoger onderwijs van de verschillende landen vertonen aanzienlijke verschillen; het verdient aanbeveling om de onderzoeken van de OESO in dit verband te actualiseren, de financieringssystemen (in verhouding tot het totaal aantal studenten ?) te vergelijken, hun financieringsbron (overheid/privé) na te gaan en hun efficiëntie aan de hand van het succesgehalte en het kwaliteitsniveau van de afgestudeerden te meten (moeilijk realiseerbaar).

De democratische toegang mag niet op het spel gezet worden door onaanvaardbare toegangs- en studiekosten. De efficiëntie van het hoger onderwijsstelsel dient dan ook te steunen op een betere oriëntatie van de studenten en zelfs op een toegangsselectie op basis van de werkelijke bekwaamheid tot het aanvangen van hogere studies van *alle* studenten en niet op een sociologische discriminatie.

Het is van cruciaal belang om de jongeren *objectieve informatie* te verschaffen (B.5) over de gunstige gelegenheden die de verschillende hogere (niet alleen universitaire) studies hen openen, de vereisten ervan en hun reële kansen van welslagen zodat zij een “ingelichte” keuze kunnen maken.

Het feit dat bepaalde studietypes aangeschreven staan als moeilijk (exacte en toegepaste wetenschappen ...) en/of het vooruitzicht een toegangsexamen te moeten afleggen, schrikken een aantal jongeren af om deze disciplines aan te gaan en brengt hen ertoe zich op zogenaamde “gemakkelijkere” faculteiten te oriënteren, alhoewel het percentage mislukkingen er hoog is.

Een toegangssselectie, *niet* op grond van het financiële vermogen maar op de werkelijke mogelijkheden om met succes hogere studies aan te vatten, kan verschillende vormen aannemen : toegangsexamen, baccalaureaat, schoolresultaten in de instelling van secundair onderwijs... op te merken valt dat het systeem van het bekwaamheidsattest voor hogere studies dat eertijds in België ingesteld was, zijn ontoereikendheid heeft aangetoond.

De democratisering van het onderwijs die de toegang van allen tot het onderwijs in de hand werkt, mag niet worden verward met “recht op hoger onderwijs”, ja zelfs met “recht op welslagen” dat als een automatisme “eenieder” zou gegund worden. In dit opzicht mag men niet vergeten dat alle opleidingen van het secundair onderwijs niet dezelfde kansen van welslagen bieden in al de disciplines die in de universiteit onderwezen worden.

De toegangssselectie, zoals deze toegepast wordt in de Koninklijke Militaire School en in bepaalde faculteiten binnen de Franse Gemeenschap (toegepaste wetenschappen), toont dalende cijfers aan in het aantal mislukkingen en het opgeven van de studies maar is daarom geen waarborg tot succes.

In bepaalde kringen wordt geacht dat het toegangsexamen geen goed alternatief vormt; zo heeft de Vlaamse Gemeenschap van België ervoor gekozen het toegangsexamen af te schaffen; ze wenst het succespercentage te verhogen dank zij een begeleiding van de student tijdens zijn universitaire weg.

De pedagogische kwaliteit en de instelling van begeleidingssystemen voor de studenten tijdens hun studies zou het resterend aantal mislukkingen moeten doen teruglopen en de oprichting van “educatieve ruimten” zou een aan de “persoonlijkheid aangepaste” begeleiding moeten verschaffen en zou in voorkomend geval, gevolgd kunnen worden door een heroriëntatie naar het niet-universitair onderwijs met de medewerking van de hogescholen. Bij voorbeelden het universitair Europees pool “Wallonië-Brussel” die de ULB en de hogescholen omvat of de VUB en de *Erasmus Hogeschool Brussel*.

Het is in dezelfde geest en in toepassing van de *Bologna-Verklaring* dat de Vlaamse en Franse Gemeenschappen van België door middel van een decreet ⁶ of een besluit ⁷ een aantal voorwaarden inzake de organisatie van het hoger onderwijs hebben geherdefinieerd om nauwere banden tussen de universiteiten en de hogescholen te creëren.

Wij voegen daar nog aan toe dat alle universiteiten in termen van pedagogische begeleiding vorderingen geboekt hebben.

De toegang tot de universiteit zou overigens vergemakkelijkt kunnen worden door een verbetering van het secundair onderwijs, namelijk via een betere aanpassing van de programma’s aan de werkelijke behoeften waarbij niet uit het oog verloren mag worden dat het secundair onderwijs er niet uitsluitend is om toekomstige academica op te leiden.

Het hoort bij de verantwoordelijkheid van de universiteiten om een hoogstaande

wetenschappelijke en pedagogische opleiding te verstrekken aan toekomstige leraren van het secundair onderwijs. Deze vorming zal moeten worden voortgezet tijdens geheel de loopbaan van de leraar en gepaard moeten gaan met “pedagogische bijstand” (onder andere in de vorm van ter beschikkingstelling van didactisch materiaal). Het behoort de bevoegde overheid toe om “deze vorming die tijdens de gehele loopbaan voortgezet wordt” te steunen en het lesgeversberoep in al zijn aspecten (met name ook de werksituaties) opnieuw te valoriseren met het oogmerk er de kwaliteit van in stand te houden.

5- V. Hoe kunnen de vraag naar en het aanbod van universitaire kwalificaties op de arbeidsmarkt door een betere studiekeuzebegeleiding beter op elkaar worden afgestemd ?

Antwoord

Het algemeen aspect van de universitaire opleiding moet daarbij behouden worden en mag pas zo laat mogelijk “gespecialiseerd” worden zodat zijn gediplomeerden zich kunnen toelagen op nieuwe technieken en nieuwe beroepen en in staat zijn hun vorming voort te zetten tijdens hun ganse beroepsleven.

Informatieve acties dienen gevoerd te worden op het moment dat de keuze bepaald wordt, namelijk voorafgaand aan de universiteit. Beroepsfederaties kunnen een rol spelen in de informatie van studenten uit het secundair onderwijs maar deze houden niet noodzakelijk hun statistieken van vraag en aanbod bij. Overigens moet men rekening houden met de termijnen en de fluctuaties inzake werkaanbod op kort en lange termijn tussen het ogenblik van informatie en studiekeuze en dat waarop de universitaire (of de andere) student beschikbaar wordt op de arbeidsmarkt.

De Europese Unie zou in dit opzicht een actieve rol kunnen spelen door het bestellen en verspreiden van prospectieve onderzoeken (samenwerking met de OESO, UNICE... ?).

6- V. Dient de studieduur voor identieke kwalificaties te worden gelijkgeschakeld ?

Antwoord

Ja, voor identieke kwalificaties. De harmonisatie van de opleidingen en diploma's (cf. namelijk de *Verklaring van Bologna*) blijft de kern van de zaak en het hangt grotendeels af van de uiteenlopendheid van de verschillende “pre-universitaire” onderwijssystemen, in het bijzonder het secundair onderwijs, tussen de Lidstaten. Dit moet ertoe leiden dat een grondige informatie verstrekt wordt omtrent het niveauverschil van de schoolgang op Europees plan.

7- V. Hoe kunnen de kosten van onderzoek in de universiteiten doorzichtiger worden gemaakt ?

Antwoord

Door deze kosten bekend te maken nadat zij op een heldere, aanvaarde, welbepaalde basis (keuze voor werkelijke kosten of standaardkosten...) berekend zijn op een zo identiek mogelijke manier voor allen. Men zou zich kunnen inspireren op de door de ondernemingen toegepaste praktijken terzake; er zal echter nauwlettend toegezien moeten worden op verrekening van de algemene kosten (*overheads*) op de verschillende niveaus - laboratorium, universiteit, toezicht uitoefende overheid... - en de regelgeving dient verduidelijkt te worden. De publicatie ervan dient eveneens rekening te houden met eventuele vertrouwelijke elementen gebonden aan contractueel onderzoek.

De systemen voor verrekening van de onderzoekskosten aan de contractanten wisselen van de ene universiteit tot de andere en scheppen aldus af en toe situaties van “deloyale concurrentie”. Het ware raadzaam om gezamenlijke systemen uit te stippelen waarbij er niet alleen rekening gehouden wordt met de financiering van het onderzoeksteam maar waarbij eveneens een degelijke vergoeding verstrekt wordt voor de “reeds bestaande kennis” (*background knowledge*) waaruit voordeel getrokken wordt.

C. De resultaten van wetenschappelijk werk beter benutten

8- V. Hoe kunnen we het de universiteiten en hun onderzoekers gemakkelijker maken om bedrijven op te richten teneinde de resultaten van hun onderzoek toe te passen en daar de vruchten van te plukken ?

Antwoord

De exploitatie van de resultaten van de wetenschappelijke werkzaamheden van de universiteiten kan gebeuren via de overheveling van technologie naar bestaande bedrijven, ofwel via de oprichting van nieuwe *bedrijven*, type *spin-off*.

In dat laatste geval kan gesuggereerd worden dat een “*valorisatiecel*” - intern of gemeenschappelijk met andere universiteiten - meewerkt aan de opmaak van een gemotiveerd zakenplan waaruit op grond van voorstudies dient te blijken of deze stap op sociaal-economisch en technisch vlak gefundeerd is.

De overheid kan aan deze startende bedrijven, *spin-offs* van de universiteit of niet, een directe financiële of fiscale en sociale steun toekennen, bijvoorbeeld door verlaging van de sociale zekerheid (cf. het Nederlands model) waarmee de lasten van deze bedrijven vermindert, zelfs al hebben deze (nog) geen belastbare opbrengsten.

De overheid kan eveneens, via een aangepast fiscaal beleid, de *risico* inhoudende investeringen uit de privé-sector in de ondernemingen van dit type begunstigen.

Ten slotte kan de overheid in partnerschap met de privé-sector beheers- en controlediensten, logistiek...ter beschikking van de oprijzende bedrijven stellen in het kader van doordachte *incubatoren*.

Ervaring uit het verleden toont namelijk aan dat de groei en de levensduur van deze bedrijven ondermeer afhangen van een aantal factoren gebonden aan het management ervan, een aspect waarmee de vorsers weinig vertrouwd zijn.

9- V. Hoe kunnen universiteiten en onderzoekers worden aangemoedigd om de commerciële mogelijkheden van hun onderzoek op te sporen, te beheren en te valoriseren ?

Antwoord

Namelijk door de opbouw van een actief samenwerkingsbeleid met de ondernemingen ^s waarbij niet vergeten wordt dat de hoofdrol van de universiteiten *er niet* in bestaat om handelmaatschappijen op te richten met een, in bepaalde gevallen, mogelijk deloyaal concurrentievermogen ten opzichte van KMO's die niet door een universitair “cocon” beschermd worden en die met reële kosten moeten afrekenen. (B.7)

Het door bepaalde Belgische universiteiten genomen initiatief om als derde fase een cursus te organiseren over “*het beheer en de economische evaluatie van onderzoek*” ten bate van de doctorandi is interessant; dit initiatief zou veralgemeend en eventueel geïntegreerd kunnen worden in een opvoedkundig programma ter bevordering van ondernemingsgeest, of de mogelijkheid scheppen op een of ander ogenblik de loopbaan een nieuwe oriëntatie te geven in taken van onderzoeksbeheer.

10- V. Welke belemmeringen, op het gebied van wetgeving en intellectueel eigendomsrecht beperken momenteel deze valorisatie? Hoe kunnen deze worden overwonnen, met name in landen waar de universiteit nagenoeg uitsluitend door overheidsmiddelen wordt gefinancierd?

Antwoord

Alvorens een antwoord op deze vraag te geven is het in eerste instantie nodig dat de eigenaar van een uit universitair onderzoek voortvloeiende uitvinding eensgezind bekend staat : de vorser, de dienst of het departement, de universiteit, de subsidiërende overheid... de eventuele contractant.

Men kan een systeem uitdenken dat analoog is met dat wat in de ondernemingen gebruikelijk is en waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen intellectueel eigendom (gematerialiseerd door de naam van de vorser vermeld op de publicatie of van het octrooi) en de industriële eigendom (*in fine* de eigenaar van het octrooi, van de financiële inkomsten ... en van de kosten ervan!).

In zulk een systeem kan gesuggereerd worden dat de “industriële” eigendom (althans voor het merendeel) de universiteit of de contractant die het onderzoek bekostigt, zou toebehoren.

Bij betalingen in *royalties*, zou een reeds vaak toegepaste verdelingsregel veralgemeend kunnen worden, namelijk 1/3 voor de universiteit, 1/3 voor de onderzoekseenheid, 1/3 voor de uitvinders.

De kosten van deponering en behoud van een octrooi zouden (eindelijk!) sterk verminderd moeten worden bij de introductie van het *communautair octrooi*. De universiteiten zullen niettemin steeds de werkelijke rendabiliteit van hun portefeuille octrooien dienen te evalueren en er een efficiënt beheer van dienen te verzekeren (eventueel via een voor verschillende onder hen gemeenschappelijk functionerend “bureau”).

De overheid zou – zoals dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het geval is ⁹ – de octrooien en de eventuele instandhouding ervan bij middel van aangepaste subsidiëring kunnen aanmoedigen.

D. Excellentievoorwaarden scheppen

11- V. Hoe kan een sterkere consensus worden bereikt over de noodzaak de excellentie in universiteiten te bevorderen, zulks onder omstandigheden waarin autonomie en efficiënt beheer met elkaar kunnen worden gecombineerd?

Antwoord

Plaatselijke initiatieven, zoals het voorstel van de RWB^{bhg} aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ¹⁰, die ertoe nopen plaatselijke “excellentienetwerken” op te richten zijn in staat om het concept van excellentie te “verankeren”, tegelijkertijd aan de “nog

groeierende groepen” aan te tonen dat excellentie niet gelijkgesteld mag worden met gigantisme of *establishment* en met de medewerking van plaatselijke ondernemingen.

12- V. Hoe kunnen de universiteiten worden aangemoedigd tot een zo efficiënt mogelijk beheer, rekening houdend met hun eigen behoeften en met de legitieme verwachtingen van de samenleving ?

Antwoord

Men zou de universiteiten kunnen suggereren zich te concentreren op hun sterke punten, zowel op het vlak van onderwijs als van onderzoek en onderlinge allianties aan te gaan waarbij op de “regionale behoeften” wordt ingegaan zonder dat elke instelling al de disciplines hoeft te dekken en aldus een steriele concurrentie zou voeden. Het betreft hier wel samenwerking die hoofdzakelijk op plaatselijk niveau kan gebeuren en die verenigbaar is met de mobiliteit van studenten van het niveau van de 1ste en 2de cyclus en geen mobiliteitsprogramma’s van het Erasmus-type. (zie A.1 omtrent obstakels tot deze samenwerking tengevolge van de subsidiëringwijzen).

13- V. Met welke maatregelen kan interdisciplinair werk in de universiteiten worden bevorderd en wie moet deze maatregelen nemen ?

Antwoord

Bijvoorbeeld kunnen selectieve financiële maatregelen gericht op interdisciplinaire **projecten** genomen worden, eerst binnen de universiteiten (en nadien tussen de universiteiten onderling). Deze maatregelen zouden in de begroting aangerekend moeten worden door de toezichthoudende overheid maar verwezenlijkt worden door de academische overheid zelf die op deze wijze aldus haar engagement in deze oriëntatie zal aantonen.

Men dient er zich rekenschap van te geven dat interdisciplinariteit geen doelstelling is op zichzelf maar wel een middel om bepaalde wetenschappelijke, technische en sociaal-economische oogmerken te bereiken; het is bijgevolg van belang om nog groeiende interdisciplinaire projecten aan te moedigen *wanneer deze pertinent zijn en niet wanneer deze kunstmatig opgeroepen worden om te beantwoorden aan criteria van toekenning van subsidies.*

E. Europese excellentiecentra en -netwerken uitbreiden

14- V. Hoe kunnen de financiers van universiteiten ertoe worden aangemoedigd hun inspanningen toe te spitsen op het bereiken van een excellentie, met name op onderzoeksgebied, teneinde een Europese kritische massa op te bouwen om op wereldniveau de concurrentie aan te kunnen ?

Antwoord

Uit deze vraag blijkt eens te meer de verwarring tussen excellentie en maat (kritische massa)! Het gaat erom “kwaliteit en volkomen gelijkwaardigheid” te bevorderen volgens verslag IRDAC ¹¹, nog steeds actueel. De maatregelen ten gunste van interdisciplinaire projecten (D.13) en plaatselijke excellentiecentra en -netwerken (D.11) behoren zeker en vast tot de trend om de inspanningen te richten teneinde topkwaliteit op gebied van onderzoek na te streven.

Acties zoals de KPOTO’s, die hoogstaande Europese onderzoekslaboratoria van verschillende vakken bekendheid geven, dragen ertoe bij om de aandacht van potentiële partners met name uit de privé sector op de besten onder hen te richten.

15- V. Hoe kan deze excellentie worden georganiseerd en verspreid en kan het effect van de genomen maatregelen worden gehanteerd om in alle instellingen en onderzoekteams topkwaliteit te bereiken ?

Antwoord

Excellentie kan niet worden georganiseerd, noch gedecreteerd. Het kan bevorderd worden met behulp van selectieve steunmaatregelen (D.11, D.13, ...) die *ex-ante* en *ex-post* evaluaties inhouden en die bij voorkeur gehouden worden door collega's eerder dan via een bibliometrische "boekhouding"; de duurzaamheid ervan wordt gecontroleerd (en deze hangt soms af van de aanwezigheid van enkele personen ...); excellentie kan eveneens bekendgemaakt worden buiten de gesloten specialistenkringen via "populaire" publicaties gericht naar andere sociaal-economische actoren die mogelijk partners kunnen worden (publieke overheid, bedrijven, ...).

Het is betreurenswaardig dat deze vragenreeks over de ontwikkeling van excellentie niet expliciet steunt op *pedagogisch excellentie* van het universitair onderwijs, met name een aspect dat maar al te vaak naar de achtergrond geschoven wordt aangezien onderwijstaken door bepaalde onderzoekers als een tijdrovende verplichting beschouwd wordt in vergelijking met de tijd die zij aan onderzoek wensen te besteden.

Excellentie op gebied van onderwijs zou geëvalueerd kunnen worden, zoals dat trouwens het geval is in Nederland en binnen de Vlaamse Gemeenschap in België en sedert korte tijd binnen de Franse Gemeenschap in België door externe deskundige audits, en (beter) in overweging genomen in de evolutie van de academische loopbaan.

16- V. Hoe kan de Europese Unie meer en beter bijdragen tot de totstandkoming en handhaving van academische topkwaliteit in Europa ?

Antwoord

Het lijkt vreemd om *academisch* excellentie van excellentie zonder meer te onderscheiden, en uiteindelijk zijn de "excellentienetwerken" van het 6de Kader-programma niet in deze valstrik gelopen, te meer dat "excellentie van het academische onderwijs en van onderzoek" nog steeds tot de bevoegdheden van de Lidstaten hoort.

Indien het hier de "bijdrage van de universiteit tot de Europese excellentie op gebied van onderzoek" betreft, kan men suggereren dat de Europese Unie zou steunen op hetgeen reeds op gebied van netwerken bestaat; denken wij in het bijzonder aan de COST-netwerken die opgericht zijn doorheen een *bottom-up*-benadering en waarmee de samenwerking met de Commissie verbeterd (en op zijn minst hersteld) zou kunnen worden.

Men kan eveneens suggereren om de oprichting van plaatselijke netwerken (D.11) die "kernen van kristallisatie" van toekomstige Europese excellentienetwerken zouden kunnen vormen, te begunstigen.

Men kan ten slotte de Commissie suggereren om haar steunmaatregelen te richten op netwerken (en projecten!) die beantwoorden aan criteria van kwaliteit en relevantie (E.14), beter dan op het concept van "kritieke maat" die eindeloos verschilt naargelang van de betrokken activiteiten.

Men dient de aandacht eveneens te vestigen op mogelijke afwijkingen van de recente keuzebepaling op *integratie in de diepte* van haar *Networks of Excellence* van de Europese Commissie, die ondermeer vertaald kan worden door voorrangverlening aan tekenen van administratieve integratie in vergelijking met de wetenschappelijke kwaliteit tijdens de evaluatie van de projecten. Zulke maatregelen zijn er namelijk op gericht om *virtuele excellentiecentra* (virtuele *Fraunhofer* of CNRS ?) op te richten onder het beheer van een gecentraliseerde (vaak zeer logge) administratie eerder dan door *netwerken*.

Het belang is niet vanzelfsprekend om universitair onderzoek samen te brengen in nieuwe, zelfs virtuele, gespecialiseerde instituten waarvan de administratieve starheid alle ontbinding of heroriëntering zal bemoeilijken wanneer het onderwerp van onderzoek dat hen verenigde zijn actualiteit verloren zal hebben of wanneer de sleutelpersonen niet meer aanwezig zullen zijn. (E.15).

Een soepele organisatie met een lichte administratie opgericht omwille van de behoeften van de onderzoekers (van het type COST ...) lijkt meer aangewezen en de steun van de Commissie te verdienen.

In dezelfde geest wordt er gesuggereerd om de “centra van onderzoek en ontmoeting” zoals bijv. het *Institut Universitaire Européen de Florence* waar onderzoekers van hoog niveau elkaar kunnen ontmoeten tijdens wisselende verblijven gedurende welke zij hun onderzoek verder kunnen zetten binnen de eigen universiteit, financieel aan te moedigen. Ter herinnering legt het *Institut Universitaire Européen* zich hoofdzakelijk toe op geschiedenis, economie, rechten en politieke en sociale wetenschappen. De verbreding van dit concept van “plaats van dialoog” die mogelijk onderzoekers uit andere werelddelen kan aantrekken, verdient opgemerkt te worden. Het zou namelijk de plaatselijke reeds bestaande infrastructuren kunnen benutten.

F. Een excellentie inzake human resources

17- V. Welke stappen kunnen ondernomen om wetenschappelijke en technische studies en loopbanen aantrekkelijker te maken en de aanwezigheid van vrouwen in onderzoek te versterken ?

Antwoord

Hoofdzakelijk is er behoefte aan betere informatie tijdens het secundair onderwijs (B.5) verstrekt door de universiteiten maar tevens (overwegend ?) door de beroepsfederaties (bijv. initiatieven van FEDICHEM, de Federatie van Chemische ondernemingen van België); objectieve informatie over de diverse aspecten van wetenschappen en technieken, hun beroepen, de studies die er toe leiden, de loopbaanmogelijkheden, maar ook een soepelere organisatie van de onderzoeksloopbaan voor de vrouwen.

18- V. Hoe - en door wie - dient het gebrek aan doorgroeimogelijkheden na doctorstudies in Europa te worden aangepakt, en hoe kan de onafhankelijkheid van onderzoekers bij het verrichten van hun taken worden bevorderd ? Welke inspanningen kunnen de universiteiten in dit verband doen, met name rekening houdend met de behoeften van Europa als geheel ?

Antwoord

Het (vermeend) “tekort aan doorgroeimogelijkheden in de wetenschappelijke loopbanen na de doctorstudies” blijkt sterk af te hangen van de discipline van de doctorsopleiding en (misschien ook) van de landen. Het is echter niet zo dat er thans in Europa een echt loopbaanprobleem zou bestaan voor doctors in exacte wetenschappen.

Het is namelijk zo dat velen onder hen binnen hun nieuwe loopbaan geen onderwerp van onderzoek zullen vinden dat rechtstreeks aansluit bij hun proefschrift, dat anderen ambten zullen opnemen buiten de onderzoekswereld, maar waar hun specifieke vorming (probleembenadering, ...) geapprecieerd en gevaloriseerd zal worden en dat anderen ten slotte het laboratorium zullen verlaten om taken van beheer van het onderzoek of leidinggevende functies over andere activiteiten van de onderneming op te nemen, maar

moet men het werkelijk zo zien dat doctors alleen opgeleid zijn om in het verlengde van hun proefschrift bedrijvig te zijn en is aanpassingsvermogen hen onbekend zijn ?

Anderen suggereren de middelen ten gunste van de doctorandi en postdoctorandi selectief te verhogen met het oogmerk “*brain drain*” naar de Verenigde Staten en het tekort aan lesgevers-onderzoekers tegen te gaan, met name een situatie die in 2010 zal opduiken.

Dit alles gezegd zijnde, de doelstelling om de inspanning qua onderzoek op Europese vlak tot 3 % van het B.B.P. te verhogen zou de loopbaanmogelijkheden voor Europese onderzoekers sterk moeten verbeteren; het risico is echter dat het probleem zich blijvend zal stellen voor minder “gevraagde” disciplines. In dit opzicht ook, dienen de jongeren objectieve informatie met betrekking tot de voor hen open liggende mogelijkheden te ontvangen en deze taak is niet uitsluitend weggelegd voor de universiteiten. (F.17, B.15).

Wat de “onafhankelijkheid van de onderzoekers” betreft, zou bepaald moeten worden of men het heeft over de onafhankelijkheid om onderzoek te doen over hetgeen zij wensen zonder rekening te moeten houden met hun financiers, hun “boss” in de industrie of binnen de universiteit, met name de gemeenschap, dan wel over hun intellectuele en ethische onafhankelijkheid. In dat laatste geval raakt men duidelijk aan een diepgaand probleem dat verbonden is met de ethiek van de werkgever zelf, of het de overheid of de privé-sector is en wat het eerste geval betreft, mag men zich vragen stellen over de werkelijke rol van de betrokken onderzoeker “*for his own fun*”, (dat uiteraard niet verward mag worden met een innoverend onderzoek op grond van de eigen nieuwsgierigheid, “*curiosity driven*”), in de Europese kennissamenleving.

19- V. Hoe kunnen belemmeringen voor mobiliteit worden verwijderd teneinde de Europese universiteiten toegang te verschaffen tot studenten, docenten en onderzoekers met een Europese dimensie ?

Antwoord

“Belemmeringen tot mobiliteit” vormen geen nieuw onderwerp en werden reeds lang geïdentificeerd ¹²; deze zijn van administratieve, fiscale, socio-economische aard, enz. De oprichting van plaatselijke centra van mobiliteit (zie BRAINS in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest) kan efficiënte hulp bieden op voorwaarde een *proximiteitsdienstbetoon* aan te bieden dat gericht is op het oplossen van *problemen van zeer concrete aard* (vergunning van visa, informatie en hulp op wettelijk, fiscaal, sociaal niveau, tewerkstelling voor de echtgenote, opvoeding van de kinderen...).

Het behoort de verantwoordelijkheden van de Lidstaten ertoe bij te dragen om de meeste van deze belemmeringen op te heffen en aangepaste maatregelen te nemen (zie speciale visa voor onderzoekers ook van buitenlandse afkomst...).

G. Een breder internationaal perspectief

20- V. Hoe kunnen de Europese universiteiten aantrekkelijke worden gemaakt voor de beste studenten en onderzoekers uit de hele wereld ?

Antwoord

Principieel is het eenvoudig, het is voldoende dat de studenten datgene ontvangen waarover zij bij hen thans (nog) niet beschikken: kennis, technieken en top-uitrusting, een aangepaste financiering, aangename leefomstandigheden (en dat criterium wordt te vaak over het hoofd gezien) en om het te laten weten.

De universiteiten mogen bijgevolg niet uniform worden maar integendeel moet diversiteit (en niet verbrokkeling) in excellentie aangemoedigd worden.

De praktijk ontpopt zich als ontegensprekelijk complexer aangezien daarmee de eigenlijke vraag, welke de Europese sterke punten in deze verschillende materies zijn, gesteld wordt; het zijn de landen en de universiteiten die het meest in staat zullen zijn om aan deze criteria te beantwoorden die “de beste studenten en onderzoekers van over de ganse wereld” zullen kunnen aantrekken.

In dit opzicht, kan men de doctoraalscholen en de Europese diploma’s van derde cyclus gezamenlijk georganiseerd door de UCL en andere Europese universiteiten ten voorbeeld stellen.

Het is niet onnuttig eraan te herinneren dat zelfs binnen de Europese ruimte, de taal een belangrijk criterium vormt en dat de Engelssprekende landen meer studenten en onderzoekers aantrekken dan de overige.

21- V. Hoe dienen in de context van toenemende internationalisering van onderwijs en onderzoek, en van erkenning voor beroepsdoeleinden, de structuren, studieprogramma’s en managementmethoden van de Europese universiteiten te worden aangepast om hen te helpen hun concurrentievermogen te behouden of te herwinnen ?

Antwoord

Daarin ligt het volledige probleem van de “Bolognaverklaring” vervat. Alhoewel de *harmonisatie* (en geen opgelegde uniformiteit) van opleidingen en diploma’s wenselijk is, kan men betreuren dat dit initiatief genomen werd zonder de ondernemingen en de vakorganisaties te raadplegen over de socio-economische consequenties van maatregelen die overigens meestal positief zijn.

Het probleem van “aanpassingen op het vlak van structuren, studieprogramma’s en beheersmethoden” verdient op zich al een diepgaand onderzoek dat het kader van deze vragenlijst ver overschrijdt.

Men mag de problematiek rond het gebrek aan harmonisatie van de “pré-universitaire” studies, namelijk van het secundair onderwijs binnen de Lidstaten (B.6), en het uitblijven van een vaststelling van het vereist intellectueel niveau om hoger onderwijs aan te vangen ook niet uit het oog verliezen.

H. Plaatselijke en regionale ontwikkeling

22- V. Hoe en op welke gebieden kunnen de universiteiten meer bijdragen tot de plaatselijke en regionale ontwikkeling ?

Antwoord

Deze gebieden behoren natuurlijk tot de lokale of regionale bevoegdheid. Wat de wijze betreft, deze hangt af van de overlegmethoden die op plaatselijk vlak het meest efficiënt werken en men dient er bewust van te zijn dat het moeilijker en trager, maar veel zekerder is om contact te zoeken met de KMO’s dan af te wachten dat deze zouden deelnemen aan vergaderingen zelfs al zijn deze specifiek voor hen opgezet.

De regio's zullen moeten beschikken over een enkel netwerk van nauwe samenwerking tussen de verschillende economische en wetenschappelijke betrokken partijen, met name de onderzoekseenheden, de onderzoekscellen en de waarderingsinterfaces, de plaatselijke beroepsorganisaties (federaties, kamers van koophandel...) of overheidsorganisaties (raden van wetenschapsbeleid, gewestelijke ontwikkelingsmaatschappijen...).

De efficiënte werking van dat netwerk, namelijk wat betreft de wederzijdse informatie tussen universiteiten en ondernemingen over de mogelijkheden tot samenwerking zal afhangen van de kwaliteit van het *coördinatieplatform* en van de diensten die deze verschillende partijen kunnen aanbieden (*vide infra*).

23- V. Hoe kan de ontwikkeling worden versterkt van kenniscentra die op regionaal niveau de diverse bij de productie en overdracht van kennis betrokken partijen bij elkaar brengen ?

Antwoord

Wat wordt er verstaan onder “kennispool” ? Indien het eens te meer een “*contactpunt*” is, moet men erop wijzen dat er teveel instellingen van deze soort bestaan, dat deze meestal zeer onefficiënt functioneren en dat potentiële klanten simultane informatie en bijstand wensen te ontvangen in “een enkel (gewestelijk) loket” of op zijn minst minder talrijke.

Dat gezegd zijnde beschikt de gewestelijke overheid over verschillende hulpmiddelen die erop gericht zijn de productie en de overdracht van aanwendbare kennis binnen het gewest aan te moedigen.

Bij de “goede praktijken” die binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ontwikkeld zijn, kunnen de volgende opgesomd worden:

- aansporingprogramma's die toevertrouwd zijn aan plaatselijke excellentiepolen en die de oprichting van hightech-bedrijven op termijn nastreven;
- bijstand bij het deponeren en het behouden van octrooien;
- marktonderzoek;
- hulp bij de opmaak van aanvragen die ingediend worden binnen het raam van de Europese Kaderprogramma's;
- financiering van onderzoeksprojecten gericht op specifieke gewestelijke behoeften (met name door buitenlandse onderzoekers aan te trekken : actie *Research in Brussels*);
- ...

24- V. Hoe kan beter rekening worden gehouden met de regionale dimensie in Europees onderzoek, onderwijs en in Europese opleidingsprojecten en -programma's ?

Antwoord

De “cohesiefondsen” zouden beter georiënteerd kunnen worden met het oogmerk steun te verlenen aan de gewestelijke projecten op gebied van onderzoek, onderwijs en vorming.

Overigens zou de interregionale samenwerking zeer gebaat zijn met een betere informatie over bestaande of potentiële mogelijkheden in diverse vormen georganiseerd zoals colloquia (bijv. *Regional connexion, vitality of the European Area*, Brussel, november 2002) en de verspreiding onder gewestelijke verantwoordelijkheid van bijgewerkte

informatie over het eigen wetenschappelijke potentieel. (Zie *Brussels R&D Cartography*). Niettemin betekent deze informatie slechts een eerste stap naar bilaterale contacten (met inbegrip van universitaire laboratoriebezoeken en van onderzoekcentra) die de Commissie zou kunnen aanmoedigen en die naar gemeenschappelijke projecten binnen de Europese programma's zouden kunnen leiden.

Het bezoek van een afvaardiging van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aan Baden-Württemberg was in dit opzicht een heus succes.

Notas

¹ “Op het vlak van onderwijs en vorming melden wij de oprichting van een *Europese Ruimte voor onderwijs en vorming* gedurende de ganse levensloop, de instelling van een gedetailleerd Werkschema omtrent de doelstellingen van de onderwijs- en vormingssystemen en de werkzaamheden die ertoe neigen de samenwerking van de systemen van hoger onderwijs, in het kader van het proces van Bologna, en van de systemen van beroepsopleiding, in het kader van de *Verklaring van Kopenhagen* te verhogen”. In Mededeling van de Europese Commissie omtrent “De rol van de universiteiten in het Europa der kennis”, COM(2003) 58 definitief, Brussel, 5 februari 2003, p. 4.

Eveneens inzake dit onderwerp : Europese Commissie, Mededelingen “Naar een Europese onderzoeksruimte”, COM(2000) 6 van 18.1.2000 en “De Europese onderzoeksruimte : een nieuw elan”, COM (2002) 565 van 16.10.2002; Europese Commissie, Mededeling “Meer onderzoek voor Europa/Doelstelling 3 % van het B.B.P.”, COM(2002) 499 van 11.9.2002: Gedetailleerd werkprogramma over de *follow-up* van de oogmerken van onderwijs- en vormingssystemen in Europa, JO C 142 van 16.06.2002, p. 1.

² Mededeling van de Europese Commissie : “De Europese Ruimte van onderwijs- en vorming tijdens de ganse levensloop realiseren”, COM (2001) 678 van 21.10.2001.

³ {Kenmerk RWB^{bhg}/GTIX-03/ vragen waarover gedebatteerd dient te worden – Doc.01 (03-04-07); (Kenmerk RWB^{bhg}/GTIX-01/werkdoc 01 – (03-04-07) Voorafgaand document van WG IX}.

⁴ In Mededeling van de Europese Commissie omtrent “De rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”, COM(2003) 58 definitief, Brussel 5 februari 2003, p. 6, punt 3.1, die de volgende idee beklemtoont : ... “Omdat de universiteiten aan het kruispunt van onderzoek, onderwijs en innovatie staan, bevinden de sleutels van de economie en van de kennissamenleving zich in hun handen. Binnen de universiteiten worden in feite 34 % van het geheel van onderzoekers van gans Europa tewerkgesteld, alhoewel de nationale cijfers daarin van een tot driemaal zoveel kunnen schommelen naargelang van de lidstaten (26 % in Duitsland, 55 % in Spanje en meer dan 70 % in Griekenland). Zij vertegenwoordigen ook 80 % van het fundamenteel onderzoek in Europa.”

⁵ De elementen om de bedenkingen en het debat omtrent de financiering van de universiteiten te stimuleren, zijn door de Commissie voorgesteld in haar Mededelingen “Efficiënt investeren in onderwijs en opleiding : een verplichting voor Europa” (COM(2002)779 en “Meer onderzoek voor Europa, Doelstelling 3 % van het B.B.P.” (COM(2002) 499 van 11.9.2002).

⁶ Ontwerp van Decreet van de Vlaamse Regering betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen van 2 april 2003, Memorie van Toelichtingen p. 2, B al. 1.
(<http://www.vub.ac.be/onderwijs/curric.html>).

⁷ Arrêté du Gouvernement de la Communauté française modifiant l'arrêté du Gouvernement de la Communauté française du 15 mars 1999 pris en exécution de l'article 23 du décret du 5 août 1995 fixant l'organisation générale de l'enseignement supérieur en Hautes Ecoles du 6 janvier 2003. (M.B. 2003.03.10)

⁸ Zie bijv. CREF, *Guide du partenariat Entreprise-Université*, maart 2002.

⁹ In artikelen 2 c, 8 b & 10 al. 2 van de ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en technologische innovatie van 21 februari 2002 (B.S. 2002.03.06).

¹⁰ In *Jaarverslag 2001 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid*, ADVIES nr. 3 op initiatief van de Raad van 4 september 2001 betreffende “De procedures voor erkenning van *excellentienetwerken* en bepaling van de sleutelacties ter ondersteuning”.

¹¹ Zie verslag IRDAC, *Quality and Relevance, the Challenge to European Education*, d.d. 1994 maar nog steeds actueel.

¹² Zie bijv. *Green Paper education-Training-Research The obstacles to transnational mobility* Europese Commissie, 1997.

*Raad voor het Wetenschapsbeleid
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*

*Ref : RWB^{bhg}/Advies nr. 9 op initiatief “Actieplan – Objectief 3 %” (03-07-08)
- schriftelijke dringende procedure*

Advies nr. 9

Betreffende de

Mededeling van de Europese Commissie:
“Investeren in Onderzoek : actieplan voor Europa.” *

* Bron: Mededeling van de Europese Commissie betreffende “Investeren in Onderzoek : actieplan voor Europa” COM(2003) 226 final, Brussel, 30 april 2003

Onderhavig advies werd voorbereid door WG X van de RWB^{bhg} onder voorzitterschap van Dr Guy MARTENS, vice-voorzitter van de RWB^{bhg}.

I. Inleiding

Denkkader

Tijdens de vergadering in Lissabon in maart 2000, stelde de Ministerraad zich tot doel “*van Europa nog vóór 2010 de meest welvarende en dynamische economie ter kennis te verwezenlijken*”.

De Raad was er zich van bewust dat het nodig was, wilde men dit doel bereiken, de inspanningen inzake onderzoek en technologische ontwikkeling in Europa beduidend op te voeren en werd het in 2002 in Barcelona eens over een verhoging van deze inspanning van 1,9 % in 2000 tot 3 % van het B.B.P. in 2010, waarvan 2/3 door de privé-sector zou worden gefinancierd.

De mededeling van de Commissie getiteld “*Meer onderzoek voor Europa - Objectief 3 % van het B.B.P.*”¹ van september 2002, werd zeer gunstig ontvangen door het geheel van de O & O actoren in Europa en gevolgd door “*een ruime raadpleging van de Europese instellingen, de Lidstaten, de aangesloten landen en de kandidaat landen, evenals de betrokken partijen en meer bepaald de Europese bedrijven en de financiële sector*”.

Tot slot van deze raadplegingen, heeft de Commissie zijn *actieplan* uitgegeven: “*Investeren in onderzoek : actieplan voor Europa*”² bedoeld om de nodige middelen te bundelen om de objectieven van Lissabon en Barcelona te bereiken.

Dit actieplan steunt op vier krachtlijnen :

- 1- de in Europese landen in verspreide orde genomen acties, coördineren en in harmonie brengen;*
- 2- de doeltreffendheid van overheidssteun aan onderzoek en innovatie aanmerkelijk verbeteren;*
- 3- de overheidsfinanciering inzake onderzoek en innovatie verhogen;*
- 4- de reglementaire omgeving van onderzoek en innovatie verbeteren.*

De opsomming van deze krachtlijnen wijst op de betrokkenheid van de Lidstaten en van hun componenten in de uitwerking van dit plan.

Anhangigmaking

Conform artikel 4 §1, al. 2 van de ordonnantie van 10 februari 2000 (B.S. 2000.03.16), heeft de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest het tijdens zijn plenaire vergadering van 27 mei 2003 nuttig geacht een advies op initiatief uit te brengen over het *Actieplan voor Europa van de Europese Commissie*.

Onderhavig voorstel wordt aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering overgemaakt die deelneemt aan de gemeenschappelijke overpeinzing op federaal en Europees niveau.

II. Het actieplan

Het *Actieplan* bestaat uit vier voornaamste hoofdstukken die samenvallen met de reeds vermelde vier krachtlijnen, waarin 22 soorten acties worden aangeboden :

1 - Samen vooruitgaan (hoofdstuk 3)

- *een samenhangende ontwikkeling van de nationale en Europese beleidsvormen bevorderen;*
- *een gemeenschappelijke visie uitbouwen inzake ontwikkeling en ontplooiing van de belangrijkste technologieën;*
- *alle regio's de kans geven voordeel te halen uit de toename van de investering inzake onderzoek;*
- *een samenhangende combinatie van de beleidsinstrumenten van de overheid bedenken.*

2 - De overheidssteun aan onderzoek en innovatie verbeteren (hoofdstuk 4)

- *de human resources;*
- *de basis van het overheidsonderzoek en de banden met de industriële sector;*
- *de combinatie van de financieringsbeleidsinstrumenten verbeteren en hun efficiency verhogen;*
- *combinatie van de financieringsinstrumenten;*
- *directe maatregelen ten gunste van onderzoek en innovatie;*
- *fiscale maatregelen ten gunste van onderzoek en innovatie;*
- *steun aan garantiemechanismen voor onderzoek en innovatie bij KMO's;*
- *steun aan het risicokapitaal bij KMO's die sterk in onderzoek investeren.*

3 - Het overheidsonderzoek bijsturen in de richting van onderzoek en innovatie (hoofdstuk 5)

- *het stabiliteits- en het groeipact en de grote oriënteringen inzake economisch beleid;*
- *evenwicht tussen nationale financiering en die van de Europese Unie tegen 2010;*
- *de regelgeving die op steun van de Staat van toepassing is;*
- *openbare aanbestedingen.*

4 - De vaste voorwaarden inzake privé-investering in het onderzoek verbeteren (hoofd. 6)

- *intellectueel eigendom;*
- *reglementering van de producten en normalisatie;*
- *concurrentieregels;*
- *financiële markten;*
- *fiscale omgeving;*
- *strategie, beheer en rekeningen inzake onderzoek binnen het bedrijf.*

Dit "basis"document ² gaat samen met een bijgevoegde werkdocument "Commission Staff working paper" ³ waarin bijkomende informatie staat over volgende items :

- *het belang van investeringen in O & O voor de groei;*
- *acties genomen op het niveau van de Staten met het oog op het objectief van Barcelona (3 %);*
- *de (zeer positieve) antwoorden van de economische kringen (UNICE, ERT...) op de eerste Communicatie van de Commissie over het objectief van Barcelona ¹;*
- *de bijdragen van het 6de Kaderprogramma aan het objectief van Barcelona;*
- *de voorgestelde benadering voor de toepassing van de "opencoördinatie"-methode met het oog op het objectief van Barcelona;*
- *de oprichting van Europese technologische platformen;*
- *de opleiding van human resources bestemd voor O & O.*

In dit werkdocument staan ook tal van statistische gegevens die bedoeld zijn om een lijst van criteria aan te vullen aan de hand waarvan de Lidstaten en de Regio's kunnen meten waar ze precies staan op weg naar het Barcelona-objectief.

III. Analyse en commentaar

Inleidende bemerking : in onderhavig advies worden door de Commissie onder een specifieke titel bepaalde alinea's en acties samengebracht volgens haar eigen perceptie van belangstelling, waarbij evenwel de algemene structuur van de Mededeling van de Commissie ² bewaard blijft.

III.1. Samen vooruitgaan

III.1.a. Open coördinatie

In verschillende vroegere adviezen, met name nr. 1, nr. 2 en nr. 8, ⁴ werd door de RWB^{bhg} gepleit voor een betere samenhang, als niet harmonisering, van de Europese beleidsvormen inzake O & O, zonder evenwel een standaardisering te willen opleggen. Zoals vele andere betrokkenen bij het Europees onderzoek, verheugt men zich bij de Raad over de door de Commissie¹⁻²⁻³ genomen initiatieven om de gemeenschappelijke maatregelen op gang te brengen met het oog op de Barcelona-objectieven (3 % van het B.B.P., 1/3 overheid, 2/3 privé).

Bij de Raad staat men zeer positief tegenover de door de Commissie geformuleerde voorstellen over het instellen van een “open coördinatie”-proces voor maatregelen die bedoeld zijn om investering in onderzoek te verhogen en om human resources op het vlak van wetenschap en technologie te ontwikkelen, waardoor de Lidstaten, aangesloten landen en kandidaat-landen de kans krijgen zich te schikken naar de overeengekomen plannen, terwijl toch rekening wordt gehouden met hun huidige situatie en met hun werkelijke mogelijkheid hun zelfgekozen doelstellingen te bereiken.

Door een keuze van geselecteerde indicatoren ⁵, zal een vergelijkende evaluatie (*benchmarking*) mogelijk zijn in de loop van dit streven naar een gemeenschappelijk doel.

Op het gebied van **human resources** kan men betreuren dat de niet direct bij O & O betrokken politieke beslissers zowel uit de Mededeling ² als uit het Werkdocument ³ kunnen afleiden dat voor de ontwikkeling van O & O in Europa slechts de opleiding van universitaire vorsers wordt vereist, wat uiteraard niet zo is daar voor O & O ook veel goed geschoold personeel nodig is, meer bepaald met een technische opleiding. ⁶

Wat **België** betreft, lijkt de doelstelling van 3 % van het B.B.P., onlangs nog door de formateur (de Eerste Minister) bevestigd, volkomen realistisch voor zover door alle componenten, federaal en gewestelijk, wordt verder gewerkt aan een voluntaristisch beleid terzake; de formateur (de Eerste Minister) stelt dit als één van de prioriteiten van de toekomstige federale regering.

Opmerkelijk is dat 2/3 van de investeringen op het gebied van onderzoek in ons land reeds door de privé-sector worden gefinancierd; wat alleen maar wijst op de zwakheid van de overheidssector ten opzichte van vele van onze “15 Europese partners”.

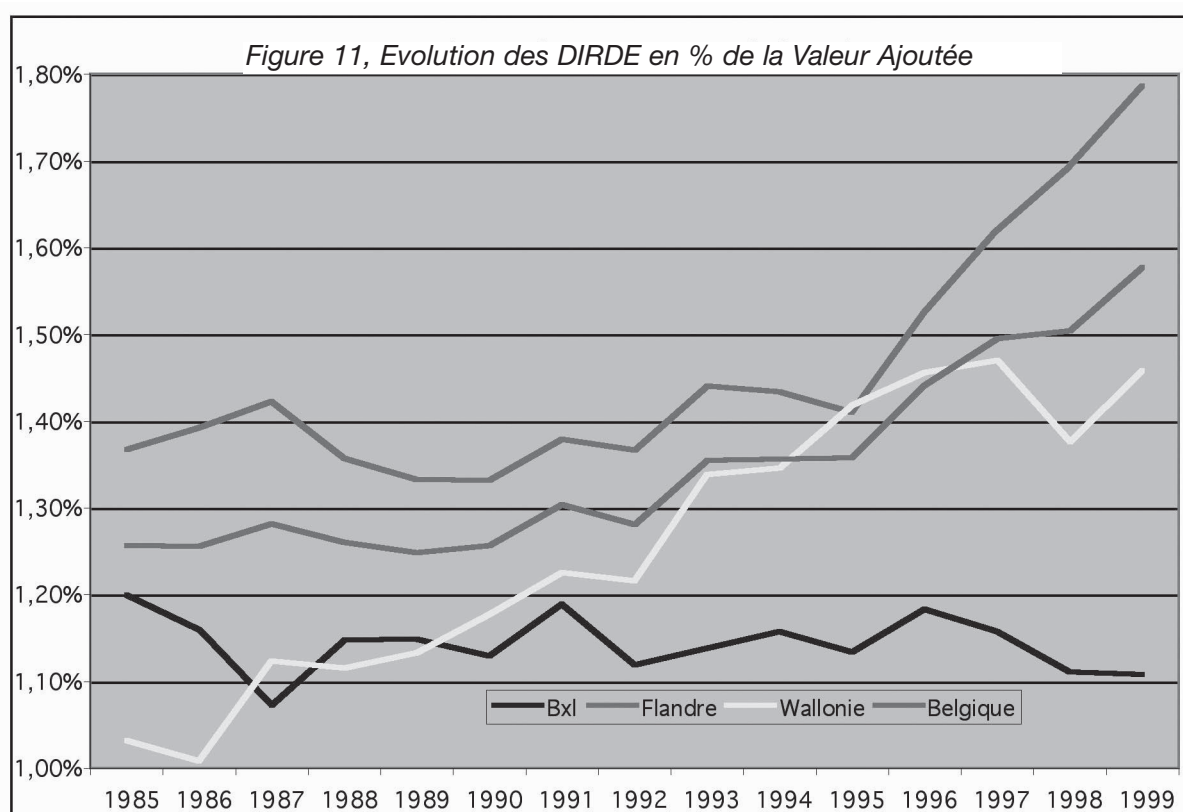
Op **regionaal vlak** kan men uit een recente studie ⁷ van Prof. Henri CAPRON en Denis DUELZ afleiden dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een “O & O intensiteit” vertoont die beduidend onder het nationaal gemiddelde ligt (1,31 in plaats van 2,01) terwijl de intensiteit van het industrieel onderzoek het Europees gemiddelde benadert. ⁸

De nogal uiteenlopende opstellingen van de Gewesten van ons land ten opzichte van het 3 % objectief die uit deze studie naar voren komen, houden zowel verband met hun vroeger beleid inzake steun aan O & O als met de eigenlijke structuur van hun economische en vooral industriële activiteiten.

Toch is het hachelijk hieruit te concluderen dat “het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te kampen heeft met een aanzienlijk gebrek aan onderzoeksactiviteiten” ook al wordt hieraan toegevoegd “...in verhouding tot zijn betekenis wat het voortbrengen van rijkdom betreft”.

Wel is het op zijn plaats zich zorgen te maken omtrent de vergelijkende evolutie van de *intra-muros* uitgaven in O & O van de bedrijven (BERD) binnen de drie regio's van het land zoals aangeduid in onderstaande tabel ⁹; wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, kon immers nog geen compensatie worden gevonden voor de naweeën van de emigratie van grote industriële onderzoekcentra in de jaren '80.

In op. cit. CAPRON & DUELZ, p. 18, 1C

Ook stelt de RWB^{bhg} zich vragen over de ogenschijnlijke tegenstrijdigheid tussen de conclusie van het “aanzienlijk gebrek aan onderzoeksactiviteiten” en de herhaaldelijk geciteerde bewering, ¹⁰ dat door het Gewest inzake dichtheid van academische onderzoekcentra op Europees niveau een uitzonderlijke positie wordt bekleed.

Rekening houdend met de complexiteit van onze instellingen, is de geografische spreiding (per regio) van de overheidsuitgaven inzake O & O ongetwijfeld een moeilijke oefening, zeker wat de federale en communautaire bijdragen betreft. Opvallend is dat in de statistieken van de DWTC ¹¹ deze spreiding voor de BERD van de bedrijven wel degelijk wordt uitgevoerd maar dat men zich er niet aan waagt voor de – gecommunautariseerde – cijfers van het hoger onderwijs (HERD) noch voor die van de Staat (SERD).

Om de werkelijke situatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest beter te benaderen, zou het daarom interessant zijn de raming van de federale en communautaire

onderzoeksbedragen die in de regio werden besteed, en meer bepaald in hogescholen, te baseren op gegarandeerde gegevens en niet op hypothesen, hoe geloofwaardig ze ook klinken.¹²

III.1.b. Technologische platformen

Net als de *Kaderprogramma's*, vertegenwoordigen de **technologische platformen** waarschijnlijk een uitstekend middel om *“een efficiëntere RTD te stimuleren, meer bepaald in de privé-sector”*. De genoemde voorbeelden ¹³ in de luchtvaart en het vervoer per spoor zijn zeker pertinent en de uitgesproken wil om de voornaamste betrokkenen bij het oprichten van *“bijkomende Europese technologische platformen in sleutelsectoren zoals genomiek van de gewassen, vervoer over de weg en over zee, waterstof, fotonuclaire energie, bepaalde sectoren in nanotechnologie, informatie- en communicatietechnologie, alsook staaltechnologie”* te betrekken is een vermelding waard.

Deze technologische platformen zijn bedoeld om *“...partnerships tussen overheid en privé-sector in de hand te werken...”* waarin *“...onderzoekinstellingen van de overheid, bedrijven, financiële instellingen, gebruikers en beleidsmensen...”* verzameld zijn, die zich buigen over :

- *de behoefte het wereldleadership te behouden of te heroveren en de competitiviteit te verbeteren... dankzij nieuw onderzoek;*
- *de behoefte wetenschappelijke kennis en nieuwe technologie te ontwikkelen en aan te leren met het oog op een verandering van paradigma (bijvoorbeeld vervoer per spoor);*
- *de behoefte verschillende politieke doelstellingen met elkaar in overeenstemming te brengen met het oog op een duurzame ontwikkeling van de sector;*
- *de noodzaak wankelende industriële sectoren nieuw leven in te blazen, bij te sturen of te herstructureren;*
- *de noodzaak de ontwikkeling van nieuwe technologie of producten van openbaar belang te steunen, die eventueel weinig opbrengen maar die een hoog economisch en sociaal potentieel bezitten (bijvoorbeeld medicijnen voor ziekten die uit armoede ontstaan,...);*
- *de mogelijkheid volop gebruik te maken van het potentieel van nieuwe technologie... om efficiënt op te treden op wereldmarkten...met [positieve] gevolgen op economie, werkgelegenheid en welzijn.* ^{1*}

Het zou interessant zijn te onderzoeken hoe deze technologische platformen, en vooral deze voor welke nog veel onderzoekswerk op tamelijk lange termijn nodig is, kunnen aansluiten op de *“excellentienetwerken”* van de 6de K.P.O.T.O.

Op *Belgisch en regionaal* niveau lijkt het ons eveneens nuttig te controleren hoe onze bedrijven en onderzoekcentra bij deze structuren kunnen aansluiten.

III.1.c. Nationale en regionale samenhangen

De Commissie stelt **een onderling leerplatform** voor *“om de regio's te helpen bij het verder uitwerken van hun onderzoek- en innovatiestrategie rekening houdend met hun specifieke situatie en behoeften”* waarbij gebruik kan worden gemaakt van vergelijkende evaluaties van de verschillende prestaties (*vide supra*).

Op **Belgisch** niveau wenst de RWB^{bhg} hieromtrent te herinneren aan de steun die hij aan het plan van de *Federale Raad voor het Wetenschapsbeleid* had gegeven toen het erom ging een overlegcommissie tussen de vier Raden voor het wetenschapsbeleid van het land op

¹ *Vrije aanpassing van het Werkdocument, op. cit. eindnoot 3.

te richten om meer bepaald een gemeenschappelijke overpeinzing op gang te brengen over Europese initiatieven inzake O & O.¹⁴

De Commissie pleit trouwens voor “[*verstevigde*] *doeltreffendheid van overheidsmaatregelen inzake bevordering van onderzoek en innovatie door het formuleren van beleidscombinaties waarbij de verschillende instrumenten samenhangend worden gebruikt en met een ontwikkeling van de wisselwerking tussen de beleidsvormen die door andere landen op Europees niveau worden ingesteld...*”

Dit “*veronderstelt een doeltreffende coördinatie tussen de verschillende departementen of ministeries*” die hierbij al dan niet rechtstreeks betrokken zijn (dat wil zeggen allemaal !) en op elk machtsniveau; dit laatste geldt vooral voor **België**.

De RWB^{bhg} staat natuurlijk volledig achter dit standpunt van de Commissie, zowel op regionaal en federaal niveau als op internationaal niveau.

Wat meer bepaald het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, merkt men bij de RWB^{bhg} op dat het succes van elke investering inzake onderzoek ook van andere inspanningen afhangt, bijvoorbeeld op het gebied van bedrijfsbroedplaatsen, werkomstandigheden voor buitenlandse vorsers, promotiebeleid voor de internationale functie van Brussel, enz.

De Raad wenst dan ook dat de Brusselse Hoofdstedelijke Regering een globale steun zou verlenen aan elk initiatief ten gunste van een betere coherentie op dit gebied.

III.2. De overheidssteun aan onderzoek en innovatie verbeteren

III.2.1. Human resources

In het Actieplan van de Commissie wordt terecht de aandacht gevestigd op het belang voor Europa te beschikken over voldoende human resources van de bovenste plank en worden uiterst pertinente maatregelen aanbevolen die trouwens tegemoetkomen aan sommige door de RWB^{bhg} in zijn Advies nr. 8 uitgebrachte verzoeken met betrekking tot :

- de aanwerving, de evaluatie en de loopbaan van de vorsers;
- een *beduidende* verbetering van de aan de vorsers in de Europese Unie geboden omstandigheden;
- specifieke maatregelen met betrekking tot het verblijf van vorsers uit derde landen (bijvoorbeeld visums voor vorsers).

In het Plan wordt een toespeling gemaakt op de *excellentie* en het *overvloedig aanbod* zowel van de “vorsers” als van het “*onderzoekspersoneel*”. Helaas worden in het Plan niet expliciet de vraagstukken geciteerd die specifiek te maken hebben met de beschikbaarheid en de opleiding van dit (*niet universitair*) *onderzoekspersoneel* dat 500.000 personen zou vertegenwoordigen op de “*enkele 1.200 000 bijkomende personen die nodig zijn om het nagestreefde doel te bereiken*”.

De statistische gegevens met betrekking tot werkgelegenheid in de jongste enquête van de DWTC in de personeelscategorieën die actief zijn in het privé-onderzoek vormen een bevestiging van het aanzienlijk aandeel van niet universitair personeel, dat ongeveer 40 % bedraagt in technische en in zekere mate ook in administratieve betrekkingen.¹⁵

III.2.2. Samenwerking tussen “overheid” onderzoek en bedrijven

Vanaf het begin heeft de RWB^{bhg} samenwerking tussen universiteiten en bedrijven aangemoedigd in een geest van partnership en zorgend voor de *vrijwaring van de (eerste) opdrachten van de universiteiten in het onderwijs en het fundamenteel onderzoek*.¹⁶

De Raad staat dus volledig achter de actievoorstellen van de Commissie die bedoeld zijn om :

- *reglementaire en administratieve hervormingen voort te zetten of in te voeren; dit geldt ook voor steunmaatregelen die nodig zijn om openbare onderzoekinstellingen de kans te geven nuttige banden met bedrijven aan te knopen;*
- *de participatie te verhogen van bedrijven en andere betrokken partijen bij de definitie van prioriteiten in openbaar onderzoek;*
- *de Lidstaten te helpen bij het herzien en zo nodig bij het aanpassen van hun nationale regimes die van toepassing zijn voor het bezitten, het onder licentie vrijgeven en het exploiteren van Rechten op Intellectueel Eigendom die voortvloeien uit het door de overheidssector gefinancierd onderzoek;*
- *[steun verlenen aan] het beheer en de exploitatie van de rechten op intellectueel eigendom in openbare onderzoekinstellingen en in partnerships tussen de overheid en de privé-sector.*

De RWB^{bhg} vestigt bovendien de aandacht op de rol die de collectieve en/of sectorale onderzoekcentra niet alleen in België maar ook in andere Lidstaten van de Europese Unie spelen met hun eigen toegepast onderzoek, en als tussenpersonen alsook ‘vertalers’ van resultaten van meer fundamenteel onderzoek naar innoverende toepassingen, meer bepaald ten gunste van de KMO’s.

De RWB^{bhg} wenst dan ook dat de actievoorstellen van de Commissie die een betere samenwerking beogen tussen “overheids” onderzoek en bedrijven expliciet uitgebreid zouden worden naar de collectieve onderzoekcentra en steunt in het bijzonder elke maatregel ter bevordering van “driehoeks” samenwerkingen tussen universiteiten en hogescholen, collectieve onderzoekcentra en bedrijven, en in het bijzonder de KMO’s.

III.2.3.a. Overheidsfinancieringsinstrumenten combineren

De Staten beschikken over een waaier aan overheidsfinancieringsinstrumenten voor onderzoek zoals subsidies, fiscale incentives, garantiesystemen, steun aan risicokapitaal, die gebruikt en gecombineerd kunnen worden om optimaal tegemoet te komen aan de behoeften van alle segmenten van de nijverheid, met eerbied voor de concurrentieregels (zie hoofdstuk III.3.1)

Op **Europees niveau** bestaan er ook allerlei financiële instrumenten die van de Commissie (Kaderprogramma’s, structurele fondsen), Staatsgroeperingen (EUREKA) en van de Europese Investeringsbank (EIB) afhangen.

De RWB^{bhg} is zeer tevreden over het voornemen van de Commissie om de combinatie van genoemde instrumenten optimaal aan te wenden.

In deze context herinnert de Raad aan zijn in vorige adviezen uiteengezet standpunt over de onmisbare rol van de overheid in de financiële steun aan onderzoek en over de noodzaak een evenwicht te bewaren tussen fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek en contextueel onderzoek in menselijke wetenschappen.

Op nationaal en/of regionaal niveau, “krijgt de overheid via *directe maatregelen* (subsidies...) de gelegenheid op bepaalde technologieën of specifieke wetenschappelijke sectoren te mikken”, zo nodig “*partnerships of een beter beheer van intellectueel eigendomsrecht*” te stimuleren maar ook de voorgelegde projecten te selecteren.

De RWB^{bhg} verheugt zich over de wens van de Commissie “*regels en praktijken uit de nationale programma’s te verwijderen die samenwerking en technologie transfer op Europees vlak beletten en, zo nodig, de financiering toelaten van organisaties in andere Lidstaten*” en herinnert aan zijn standpunt in dezelfde gedachtegang in zijn Adviezen nr. 4, nr. 5 en nr. 6 met betrekking tot de “*Ordonnantie over de aanmoediging en de financiering van wetenschappelijk onderzoek en technologische ontwikkeling*”.¹⁷

Via **fiscale incentives** - ook deze met betrekking tot de afschrijvingen van onderzoeksinvesteringen - “*is het mogelijk een groot aantal bedrijven te steunen, ook de KMO’s, die toch in ruime mate onafhankelijk blijven*” maar zij hangen “*meer bepaald af [van] het nationaal [en/of regionaal] algemeen fiscaal regime*”. Er moet specifiek rekening worden gehouden met prille bedrijven (*spin-offs, start-ups*) die nog geen enkele winst maken (*door overdragsfaciliteiten op de latere [...] boekjaren in te bouwen*).

Op **federaal Belgisch niveau** stelt de RWB^{bhg} voor deze waaier aan te vullen door de specifieke maatregelen in beschouwing te nemen die bestemd zijn om werkgelegenheid in het onderzoek aan te moedigen, bijvoorbeeld door een selectieve vermindering tot stand te brengen van de sociale lasten van de bedrijven voor het scheppen en het behouden van arbeidsplaatsen in het onderzoek.

Dergelijke maatregelen tot ondersteuning van het werkgelegenheidsvolume in het onderzoek en niet enkel van de aangroei ervan zouden meer stimulerend moeten zijn dan het huidig incrementeel systeem dat trouwens weinig wordt gebruikt.¹⁸ Deze maatregelen komen trouwens tegemoet aan de aanbevelingen inzake “*eenvoud, weinig administratieve kosten, geloofwaardigheid en stabiliteit op lange termijn*” uitgebracht door de *Task Force* van de Europese Commissie over fiscale aanmoedigingen.¹⁹

De RWB^{bhg} verheugt zich erover dat de “*Commissie het gebruik in overleg overweegt van fiscale aanmoedigingen om de aantrekkelijkheid van wetenschappelijke loopbanen te verhogen*”²⁰ onder andere nieuwe acties en brengt in herinnering dat hij in zijn Advies nr. 8 over de Mededeling van de Europese commissie “*De rol van de universiteiten in het Europa der kennis*”²¹, vooropstelde dat de Lidstaten “*defiscalisatie zouden toestaan aan door de Europese Commissie gefinancierde beurzen*”.

In dit opzicht verheugt de Raad zich over de maatregelen die recent op het gebied van sociale zekerheid op Belgisch federaal niveau werden genomen²² ten gunste van de houders van een beurs voor een doctoraat of een post-doctoraat (in het kader van een mobiliteitsbeleid voor post-doctorerende onderzoekers) die het voorwerp uitmaken van een fiscale vrijstelling, en stelt een voortzetting voor in de richting van een dergelijk sociaal en fiscaal beleid.

III.2.3.b. Specifieke steun aan KMO's en aan jonge bedrijven.

De Commissie neemt al enkele jaren maatregelen bedoeld om de participatie van KMO's aan kaderprogramma's in de hand te werken (CRAFT; haalbaarheidstudies; in de 6de K.P.O.T.O., coöperatief en collectief onderzoek...).

Door het toepassingsveld van de vrijstellingen per categorie voor de steun van de Staat aan onderzoek te verruimen (zie III.3.1), is het de bedoeling dergelijke bedrijven meer bepaald te steunen.

Ook wenst de Commissie de KMO's, waarin begrepen de ontluikende bedrijven (*spin-offs, start-ups*), aan te moedigen gebruik te maken “*van financiering voor lening en kapitaal inzake activiteiten m.b.t. onderzoek en innovatie door een [betere aanwending] van garantiesystemen*” (van het Europees Investeringsfonds) en “*steun te bieden aan de ontwikkeling van nationale en regionale garantieprogramma's teneinde de bereikbaarheid van financiering voor lening en vooral kapitaal te verbeteren, ten gunste van onderzoek en innovatie in KMO's*”.

Tenslotte stelt de Commissie voorop *“de activiteiten van het EIF te versterken en te verruimen op het vlak van risicokapitaal om de gebreken van de markt en de zwakheden van de kapitaalfinanciering beter op te vangen (het op gang brengen en de eerste etappes, ook de broedplaatsen en de fondsen die samen met de universiteiten worden opgezet)...”*.

De RWB^{bhg} verheugt zich over deze maatregelen en stelt voor dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest eraan zou deelnemen, meer bepaald door de bedrijven in te lichten over hun werking en bestaan.

De Raad herinnert eraan dat het Gewest reeds specifieke maatregelen heeft genomen die aansluiten bij de terzake bestaande Europese maatregelen en wetgeving voor steun aan het onderzoek in en voor KMO's.²³

Bij de RWB^{bhg} wordt evenwel betreurd dat de Commissie, ondanks al die intentieverklaringen, er tot nu toe niet in geslaagd is de administratieve lasten beduidend te beperken, die waarschijnlijk de voornaamste hindernis vormen voor de participatie van KMO's aan Europese onderzoeksprogramma's.

III.3. Overheidsuitgaven naar onderzoek en innovatie heroriënteren

De Commissie stelt een aantal maatregelen voor die bestemd zijn om de overheidsinvesteringen inzake O & O en innovatie te verhogen door *“[een deel van de] overheidsuitgaven op kennis af te stemmen”*, waarbij het stabiliteits- en groeipact wordt aangehouden. In deze gedachtegang wil de Commissie samen met de Lidstaten tot een duidelijke omschrijving komen van hun respectievelijke rollen en inspanningen om de doelstelling van 3 % te bereiken.

III.3.1. Europese regelgeving van toepassing op staatssteun

De Commissie wenst *“duidelijkheid en verbetering van de gevoeligmaking voor de modaliteiten van de overheidssteun aan onderzoek die de concurrentie niet vertekenen en dus geen staatssteun vormen”*. Zij *“overweegt [meer bepaald] een wijziging aan te brengen in de vrijstelling per categorie voor staatssteun aan KMO's door het toepassingsveld te verruimen tot individuele maatregelen en een steunprogramma aan O & O...”*.

De RWB^{bhg} wenst dat deze maatregel snel en zo ruim mogelijk zou worden toegepast rekening houdend met het belang ervan voor het geheel van de Europese nijverheid die zich thans nog steeds in een ongunstige situatie bevindt ten opzichte van haar grote internationale concurrenten.

III.3.2. Openbare aanbestedingen

Rekening houden met de rol die de Staten als “goede klanten” kunnen spelen voor de innoverende technologie (meer bepaald op het gebied van informatie- en communicatietechnologie, maar ook gezondheid, opvoeding, vervoer, milieubescherming...) overweegt de Commissie allerlei maatregelen, voornamelijk op informatief vlak, bestemd om de Staten gevoelig te maken voor de aankoop van vernieuwende producten, diensten en technologie, zodanig dat onderzoek en innovatie meer worden gestimuleerd.

In dezelfde gedachtegang kunnen de ontwikkeling en de aankoop van uitrustingen voor defensie en *“de (eventuele) oprichting van een Europese structuur inzake onderzoekscontracten over gemeenschappelijke veiligheidskwesties”* aanleiding geven tot het opstarten van onderzoek in Europa.

III.4. Kadervoorwaarden verbeteren van privé-investering in onderzoek.

Gelet op de inspanningen die van de privé-sector worden verwacht om de objectieven van Lissabon en Barcelona te bereiken, wordt een aanpassing van de kadervoorwaarden noodzakelijk om de investering van bedrijven in onderzoek en innovatie aan te moedigen.

De door de Commissie voorgestelde acties hebben voornamelijk betrekking op :

- intellectueel eigendom
- regelgeving voor producten en normalisering
- concurrentieregels
- toegang tot financiële markten en in het bijzonder tot het risicokapitaal
- fiscale omgeving

Ook suggereert de Commissie allerlei maatregelen bestemd voor de verbetering van *“middelen om onderzoek en innovatie op te nemen in [de] handelsstrategie en [het] beheer [van bedrijven en vooral KMO's]”*. Onder deze maatregelen treft men de opleiding van vorsers aan voor het beheer van O & O, zoals reeds aanbevolen in Advies nr. 8 van de Raad xxiv.

Bij Europese bedrijven, en Belgische in het bijzonder, wordt speciaal gelet op de verbetering van de kadervoorwaarden voor industrieel onderzoek en innovatie, en zeker op fiscale en financiële maatregelen waarmee hun investeringen in O & O verhoogd kunnen worden in omstandigheden die gelijkaardig zijn aan die van hun grote internationale concurrenten.²⁵

III.4.1. Intellectueel eigendom

De RWB^{bhg} herinnert aan vroegere standpunten ten gunste van het aannemen van een werkelijk communautair octrooi en meer bepaald aan zijn Advies nr. 2 over het voorstel van “Zesde kaderprogramma (2002-2006) gepresenteerd door de Europese Commissie”. De Raad steunt de Commissie volledig in haar streven naar dit objectief en betreurt de standpunten van bepaalde Lidstaten die de uitwerking ervan tegenwerken of de inhoud ontwrichten. Hij verheugt zich over de “Europese” positie van België terzake.

De RWB^{bhg} is zich bewust van het feit dat het niveau van ons land op het gebied van indienen van octrooien bij het Europees octrooienkantoor lager is dan het Europees gemiddelde²⁶; bovendien hebben sommige van onze universiteiten de neiging de beschermingsmogelijkheid van hun intellectueel eigendom via een octrooi te verwaarlozen²⁷. De RWB^{bhg} steunt elke maatregel tot vergemakkelijking van deze bescherming en verheugt zich over de stappen die het Gewest terzake reeds heeft gezet. De Raad is van mening dat het eveneens interessant zou zijn te onderzoeken welke maatregelen de uitvinders zouden kunnen motiveren tot het actief beschermen van hun uitvindingen en tot het plukken van de vruchten van hun eventuele opbrengst.

III.4.2. Regelgeving van producten en normalisering

De RWB^{bhg} is zeer tevreden met de door de Commissie uitgesproken wil om *“betere wetten te maken”... “door de impact van regelgeving (...) over onderzoek en innovatie (...) te controleren en eventueel te optimaliseren”*, en in het bijzonder *“te zoeken naar domeinen waarin de van kracht zijnde wetgeving of het gebrek aan wetgeving een belemmering vormt voor de ontwikkeling en de ontplooiing van nieuwe technologie, [en] zo nodig maatregelen te bepalen om deze problemen op te lossen”*.

De Raad wenst een harmonisering van de regelgeving inzake producten en normen, ten minste op Europees niveau, gebaseerd op de meest recente wetenschappelijke kennis en niet op emotionele en/of doctrinaire benadering *“waarbij essentiële eisen gesteld worden tot bescherming van het algemeen belang”*.

Er wordt op gewezen dat de doelstelling van deze *“nieuwe benadering”* reeds beschreven werd in het *“Groene boek over Innovatie”*²⁸ van de Commissie. De Raad spoort België ook aan tot het steunen van de Commissie bij haar inspanningen.

De Raad benadrukt de noodzaak een aangepast industrieel beleid te voeren

- waarmee de nijverheidsgroei in Europa wordt gegarandeerd;
- dat geen bedreiging zou vormen voor de genoemde objectieven door het aannemen van onaangepaste regelgevingen genomen in het kader van een ander federaal en/of Europees beleid;
- die de nijverheid in staat stelt op Europees grondgebied goed presterende privé onderzoekcentra in stand te houden.

De RWB^{bhg} is zich bewust van het belang van normalisering als innovatie- en competitiviteitsfactor; steunt de gevoeligmakingsacties van de bedrijven en meer bepaald van de KMO's voor het belang van normen als economisch instrument en verheugt zich over de *“nieuwe benadering”* die voor de technologische neutraliteit van de normen zorgt, die gebaseerd zijn op prestatie-indicatoren en niet op protectionistische beschrijvingen van specifieke producten die nadelig zijn voor innovatie.

III.4.3. Concurrentieregels

Zoals reeds gezegd (hoofdstuk III.3.1), verheugt men zich bij de RWB^{bhg} over de komende herziening van de Europese regelgevingen inzake concurrentie *“waaruit een minder legalistisch proces zou kunnen ontstaan dat meer afgestemd is op economische analyse waarbij de effecten van onderzoek- en innovatieactiviteiten [beter in beschouwing] worden genomen”*.

III.4.4. Financiële markten

De toegang tot privé-financieringsbronnen, en meer bepaald tot het risicokapitaal, is soms zeer moeilijk en vormt daardoor voor jonge bedrijven met een hoog technologisch gehalte een struikelblok bij hun start en ontwikkeling; de situatie in Europa is in vergelijking met die in de Verenigde Staten nogal zorgwekkend.

Ook al wordt door België een gunstige positie bekleed onder de Lidstaten van de Europese Unie op het vlak van investeringen in risicokapitaal in deze bedrijven,²⁹ toch zijn door de Commissie aanbevolen maatregelen om het risicokapitaal beter te honoreren en om de potentiële investeerders beter te informeren via een technologische evaluatie van de projecten van ontluikende bedrijven zeker welkom.

III. 4.5. Fiscale omgeving

De 2/3 van de inspanningen op het gebied van Europees onderzoek om in 2010 het objectief van Barcelona te halen, zal van de privé-sector moeten komen. Een zeer groot deel van industriële O & O bestaat uit ontwikkeling van producten, procédés, diensten... die bij de marktsfeer liggen en waarvan de finaliteit hoofdzakelijk economisch is.

In de context van de steeds verder gedreven mondialisering, steunen de Europese Unie en de Lidstaten de competitiviteit van hun bedrijven door ze meer bepaald aan te zetten tot een verbetering van de fiscale omgeving (in vergelijking met de Verenigde Staten), door eerst maar niet louter in Europa onderzoeksresultaten te exploiteren, waardoor wordt meegewerkt aan het doel van het scheppen van arbeidsplaatsen dat de achtergrond vormt van de objectieven van Lissabon en Barcelona.

IV. Samenvatting en conclusies

De Europese Commissie heeft onlangs een mededeling gepubliceerd getiteld “*Investeren in Onderzoek: een actieplan voor Europa*” waarin een aantal acties worden voorgesteld die bestemd zijn om de Europese betrokkenen, zowel uit de overheidssector als uit de privé-sector, aan te moedigen hun O & O- inspanningen te verhogen om in 2010, 3 % van het bruto binnenlands product (B.B.P.) van de Unie te bereiken, waarvan 2/3 ten laste van de privé-sector zou zijn.

Deze maatregelen zijn in ruime mate voor de Lidstaten en hun samenstellende delen bestemd, die verzocht worden :

- op duurzame wijze hun overheidsuitgaven te oriënteren naar onderzoek- en innovatieactiviteiten, binnen het convergentieplan;
- onderling O & O- beleidsvormen met een betere samenhang te ontwikkelen (meer bepaald door het uitwerken van *technologische platformen*) en ook meer interne samenhang te brengen tussen hun O & O- beleid en hun andere beleidsvormen;
- de kadervoorwaarden voor privé-investering in onderzoek te verbeteren.

Van zijn kant zal de Commissie op internationaal vlak zijn steun aan deze maatregelen geven door voor een betere coördinatie te zorgen en door de Europese verplichtingen, die aan Staatssteun aan O & O worden opgelegd, te verlichten.

De Lidstaten, de aangesloten landen evenals de kandidaat-landen dit het wensen, zullen in het kader van het gemeenschappelijk 3 %-objectief zelf hun eigen objectief kunnen bepalen door middel van een “*open coördinatie*” -proces en hun vooruitgang kunnen meten aan de hand van een aantal indicatoren.

De RWB^{bhg} steunt het *actieplan* in zijn geheel en nodigt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest uit in overleg en gecoördineerd met de andere entiteiten van het land, op federaal en regionaal vlak, ermee in te stemmen.

De Raad is van mening dat het objectief van 3 %, dat België zichzelf heeft opgelegd in het kader van de “open coördinatie”, realistisch is en bereikt zal kunnen worden voor zover de entiteiten zich samenhangend opstellen.

Er wordt door de Raad aan herinnerd dat België het Europees gemiddelde haalt met zo’n 2 % van zijn B.B.P. gewijd aan O & O, en dat de **overheidsmiddelen** beduidend verhoogd moeten worden om het objectief van de 3 % te bereiken.

In de geest van zijn vorige adviezen, wordt door de Raad gewezen op de onmisbare regelende werking van de overheid in de toekenning van steun aan onderzoek en op de noodzaak een juist evenwicht te bewaren tussen fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek en contextueel onderzoek in mensgebonden wetenschappen.

Wat het **Brussels Hoofdstedelijk Gewest** betreft, is men zich bij de RWB^{bhg} bewust van de structurele redenen die een gedeeltelijke verklaring vormen voor de ogenschijnlijke zwakte van zijn “O & O intensiteit” ten opzichte van andere regio’s – en meer bepaald de betrekkelijk hoge waarde van zijn *B.B.P. per capita*.³⁰

De Raad maakt zich evenwel zorgen over de vergelijkende evolutie³¹ van de bruto binnenlandse uitgaven voor O & O van de bedrijven (BERD) in de drie regio’s van het land waar, wat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreft, er geen compensatie kon worden gevonden voor de gevolgen van de emigratie van grote industriële onderzoekcentra in de jaren ’80, en wenst dat er drastische aanmoedigingsmaatregelen zouden worden genomen, niet alleen om de voortzetting van een dergelijke emigratie te voorkomen maar ook om onderzoeksunits die in het Gewest gevestigd zijn te stabiliseren en andere aan te trekken, en meer bepaald KMO’s met een hoge onderzoeksintensiteit (zie hoofdstuk III.2 en III.4 bovenstaand).

Enkel aan de hand van een revitalisatiebeleid van O & O zal het Gewest zich kunnen losmaken van de huidige stagnatie³² en actief kunnen deelnemen aan de inspanning die nodig is om het Europees objectief te bereiken.

De RWB^{bhg} stelt trouwens voor dat er tijdens de discussies over het *Actieplan* expliciet verwezen wordt naar de opleiding van “niet universitair” onderzoekspersoneel, dat een belangrijk aandeel in O & O-werkgelegenheid zal vertegenwoordigen die door de toepassing van dit plan tot stand zou worden gebracht.

Notas

¹ Mededeling van de Europese Commissie : “*More Research for Europe : Towards 3 % of GDP*”, COM(2002) 499 final, Brussel, 11 september 2002.

² Mededeling van de Europese Commissie : “*Investeren in Onderzoek: een actieplan voor Europa*”, COM(2003) 226 final, Brussel, 30 april 2003.

³ *Commission staff working paper* : “*Investing in Research : an action plan for Europe*”, COM(2003) 226 final, Brussel, 30 april 2003.

⁴ *In Jaarverslag 2001 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het BHG*, Advies nr. 1 van 26 februari 2001, p. 55, 4.0 “Strategie”, al. 5 & 6; Advies nr. 2 van 29 mei 2003, pp. 68 t/m 72 (in het bijzonder punt 1.3); en Advies nr. 8 van 27 mei 2003 over “De Universiteiten in het Europa der Kennis”, pp. 4, 8, 16.

⁵ *Commission staff working paper*: “*Investing in Research : an action plan for Europe*”, COM(2003) 226 final, Brussel, 30 april 2003, p. 31, 33 § 5.2, p. 35, Tabel 5.2.1 “*Reference Indicators*”.

⁶ FEDERALE DIENSTEN VOOR WETENSCHAPPELIJKE, TECHNISCHE EN CULTURELE AANGELEGENHEDEN, *O & O statistieken en inputindicatoren m.b.t. werkgelegenheid*, tabellen 2.1 t/m 2.10.
Website DWTC : http://www.belspo.be/belspo/ostc/act_scienc/indic/input/ind_fr.stm

⁷ Prof. Henri CAPRON & Denis DUELZ, *Plus de recherche pour l'Europe, Objectif : 3 % du P.I.B.. Une évaluation de l'effort additionnel belge nécessaire pour la contribution à l'objectif*, ULB – DULBEA-CERT, feb. 2003. Verslag aan de federale diensten voor wetenschappelijke, technische en culturele aangelegenheden.

⁸ *Innovation & Technology Transfer, European Commission, Special Edition*, Feb. 2003, p. 18.

⁹ *Op. cit.* CAPRON & DUELZ, p. 18, 1C, figuur 11, “Evolutie van de BERD in % van de toegevoegde waarde”.

¹⁰ *Op.cit.* Advies nr. 1 in *Jaarverslag 2001 van de RWB^{bhg}*, p. 52.

¹¹ FEDERALE DIENSTEN VOOR WETENSCHAPPELIJKE, TECHNISCHE EN CULTURELE AANGELEGENHEDEN, *O & O statistieken en inputindicatoren m.b.t. O & O uitgaven*, financieel tabel 1.5 “*Intra muros uitgaven in O & O van de bedrijven (BERD) per soort van onderzoek en per regio in miljoenen □ en in courante prijzen*”. Website DWTC : http://www.belspo.be/belspo/ostc/act_scienc/indic/input/ind_fr.stm.

¹² *Op.cit.* CAPRON & DUELZ, l.c., p. 31.

¹³ In Mededeling van de Europese Commissie : “Investeren in Onderzoek : een actieplan voor Europa”, COM(2003) 226 final, Brussel, 30 april 2003, p. 10, punt 3.2, al. 3.

¹⁴ In Jaarverslag 2002 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid, p. 16, punt 4.1.2.1, al. 6.

¹⁵ FEDERALE DIENSTEN VOOR WETENSCHAPPELIJKE, TECHNISCHE EN CULTURELE AANGELEGENHEDEN, *O & O statistieken en inputindicatoren m.b.t. werkgelegenheid*, financiële tabel “personeelsinspanning”, tabellen 2.1 a & b, 2.3, 2.4, 2.6 a & b en 2.7 a & b.

¹⁶ In Advies nr. 8 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van 28 mei 2003 over de Mededeling van de Europese Commissie : “De rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”, antwoord op vraag 3, p. 7, al. 1.

¹⁷ *Op.cit.* Jaarverslag 2001 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid, p. 83 t/m 88 & Jaarverslag 2002, pp 37 t/m 56.

¹⁸ B. VAN POTTELSBERGHE, S. NYSTEN EN E. MEGALLY, *Evaluation des incitants fiscaux actuels à la R & D des Entreprises en Belgique*, Solvay Business School (ULB), Executive summary, p. 3, 10 -11.

¹⁹ “Raising EU R & D Intensity, Improving the Effectiveness of Public Support Mechanisms for Private Sector Research and Development, Fiscal Measures”, Report to the European Commission by an independent Expert Group presided BY B. VAN POTTELSBERGHE, [ISBN 92-894-5574-8], April 2003, p. XIII, al. 2.

²⁰ “Les mesures fiscales en faveur de la recherche et de l’innovation”, in COM(2003) 226 final, Brussel, 30 april 2003, p. 18, 4.3.3.

²¹ In Advies nr. 8 van 28 mei 2003 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid m.b.t. de Mededeling van de Europese Commissie : “De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”, p. 6, antwoord op vraag 1, al. 5.

²² Koninklijk besluit van 26 maart 2003 tot wijziging van het koninklijk besluit van 28 november 1969 in uitvoering van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van het wetsbesluit van 28 december 1944 over de maatschappelijke zekerheid van de werknemers (B. S. 2003.04.28)

²³ Ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie van 21 februari 2002, (B. S. 2002.03.06) artikel 8, specifieke maatregelen voor KMO’s, en het Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2002 houdende de uitvoering van de ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie (B. S. 2002.08.07).

²⁴ In Advies nr. 8 van 28 mei 2003 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid m.b.t. de Mededeling van de Europese Commissie : “De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”, antwoord op vraag 9, al.2.

²⁵ Zie bijvoorbeeld : *Stimulating Creativity and Innovation in Europe, The UNICE Benchmarking Report*, 2000.

²⁶ CORDIS focus, *European Innovation Scoreboard*, speciale uitgave, december 2002, p. 29.

²⁷ S. SARAGOSSI, T. SAPSALIS, B. VAN POTTELSBERGHE, *Patents and Universities*, Solvay Business School (ULB), 2003.

²⁸ Mededeling van de Europese Commissie : “Groen boek over Innovatie” [COM(95) - 688 finaal].

²⁹ CORDIS focus, *European Innovation Scoreboard 2002*, tabel 4.1, “High technology venture capital investment” (°/° of GDP), december 2002, p. 32.

³⁰ Zie bijvoorbeeld.: H. CAPRON, *The Institutional Profile* in H. CAPRON & W. MEEUSEN, *The national Innovation System of Belgium*, Physica-Verlag, Heidelberg 2000, p. 24.

³¹ *Op. cit.* CAPRON & DUELZ, l.c. p. 18.

³² *Op. cit.* H.CAPRON & D. DUELZ, l.c., p. 28.

Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Ref : RWB^{bhg} /Advies nr. 10 “Besluitontwerp tot bepaling van de personeelsformatie van het IWOIB”
(03-12-09)

Advies nr. 10

betreffende het

“Besluit ontwerp van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie in Brussel.”

Dit advies werd uitgewerkt door de WG XI van de RWB^{bhg} onder voorzitterschap van Dr Guy MARTENS, vice-voorzitter van de RWB^{bhg}.

Anhangigmaking

Conform artikel 4 §1, 2de al. van de ordonnantie van 10 februari 2000 (B.S. 2000.03.16), heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering bij de Raad voor Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest via een brief van 10 oktober 2003 een verzoek om advies ingediend inzake het Besluitontwerp van 25 september 2003 van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel.

Advies van de Raad

In zijn Advies nr. 7 van 10 december 2002¹ en betreffende het voorontwerp van ordonnantie houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie in Brussel², heeft de RWB^{bhg} zijn voldoening uitgesproken over de concretisering van een aanvraag die hij reeds geformuleerd heeft in zijn Advies nr. 1 van 26 februari 2001³ betreffende: “De stimulering, het beheer, de administratie en de controle van de bij toepassing van het beleid inzake Onderzoek en Innovatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevoerde acties”.⁴

De Raad heeft opnieuw de nadruk gelegd op *de prestaties die deze organisatie moet leveren*, met name : “flexibiliteit, pro-activiteit, snelheid, stiptheid, aanpassingsvermogen, openbaarheid.”⁵

Om te voldoen zowel aan de kwalitatieve als kwantitatieve vraag inzake personeel van het nieuwe instituut, beveelt de Raad aan dat het ontworpen organogram van het I.W.O.I.B. en de “Vorstudie i.v.m. oprichting van een Instituut voor Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie”⁶ zorgvuldig onderzocht worden vóór de publicatie van de uitvoeringsbesluiten van de ordonnantie⁷.

De Raad verheugt zich erover dat het “Ontwerp van besluit tot vaststelling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie in Brussel” waarvan hij nu kennis genomen heeft, aan de personeelsbehoeften dat aan hem werd voorgelegd voldoet.

Zowel op kwalitatief en kwantitatief gebied, herinnert de Raad eraan dat deze personeelsleden doeltreffend aan de operationele opdrachten van het instituut zoals bij de ordonnantie ⁸ bepaald, dienen mee te werken. Deze opdrachten behelzen :

- Een centrale begeleidingsopdracht van de steunmaatregelen bij toepassing van de regels die opgelegd worden bij de *ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie* ⁹ inzonderheid de coördinatie, het beheer en de behandeling van de aanvragen tot tegemoetkoming voor onderzoeksprojecten, enz die op basis van objectieve criteria en van een grondige studie van het dossier geselecteerd worden. ¹⁰
- Vijf perifere opdrachten [die] bij hoofdopdracht aansluiten - opwaarts, het ontvangen van nieuwe dossiers en het steunbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – afwaarts, zo openbaar mogelijke toegang tot de gegevens of conclusies die uit de behandelde dossiers of gesubsidieerde projecten voortvloeien.

De uitvoering van zeer gevarieerde taken maar die nauw verbonden zijn, maken tegelijkertijd sommige structuren en een zekere polyvalentie van de personeelsleden noodzakelijk.

Nochtans dient men te overwegen dat de beschikbaarheid van deskundigen van hoog niveau voor sommige opdrachten noodzakelijk is, namelijk bij de voorbereiding van evaluatie- dossiers van onderzoeksprojecten met niet economische zowel als economische doeleinden in disciplines zoals biotechnologie en gezondheid, chemie, het milieu, materialen, communicatie- en informatietechnieken...

Men dient eveneens een statuut vast te leggen voor de wetenschappelijke adviseurs van hoog niveau opdat zij hun carrière verder kunnen opbouwen.

Bovendien, suggereert de Raad dat een goed evenwicht tussen de verdeling van de administratieve betrekkingen en de betrekkingen van wetenschappelijke deskundigen behouden blijft om aan dezen de nodige steun ter goede uitvoering van hun opdracht te kunnen verlenen.

De Raad legt uiteindelijk de nadruk op een snelle oprichting van het I.W.O.I.B. om elke discontinuïteit tussen de steun van het Gewest aan het wetenschappelijk onderzoek en de Innovatie te voorkomen.

Notas

¹ In Jaarverslag 2002 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, pp. 57 tot 62.

² Nieuwe ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 26 juni 2003 houdende oprichting van het Instituut ter Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel (B. S. 2003.07.29).

³ In Jaarverslag 2001 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, pp. 49 tot 59.

⁴ Eindverslag van de audit, BSB MANAGEMENT CONSULTING, vol.1 & 2, november 2000, *Evaluatie van de stimulatie, het beheer, de administratie en de controle van de gevoerde acties in het kader van het beleid inzake onderzoek en innovatie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*.

⁵ Advies nr.1, in Jaarverslag, 2001, p. 57, punt 4.5.3.

⁶ EUROGROUP Consulting, *Voaraftgaande studie houdende de oprichting van een Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek in de Innovatie* (I.W.O.I.B.), eindverslag, november 2002. Deze studie werd voor de Brusselse Hoofdstedelijke Regering uitgevoerd.

⁷ Advies nr. 7, in Jaarverslag 2002, p. 61, punt 4, al. 2.

⁸ Ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 26 juni 2003 houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel (B. S. 2003.07.29), art. 4, §1 & 2.

⁹ Ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 21 februari 2002 betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie (B. S. 2003.03.06), afdeling III “steunmechanismen”, artikelen 6 tot 11.

¹⁰ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2002 houdende uitvoering van de ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie (B. S. 2002-08-07), afd. III, Indiening-, octrooi- en follow-up procedure.

Bijlage 5.4

Overzicht van de werkzaamheden van de RWB^{bhg}

Tijdsschema's, organogrammen en procedures

Overzicht van de werkzaamheden van het Bureau

Samenstelling van het Bureau

Lid van rechtswege : Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM, voorzitter.

Verkozen leden : Dr. Guy MARTENS, vice-voorzitter, Prof. Patrick DYSSSELER,
Prof. Michèle MESTDAGH, Prof. Dr. Ben VAN CAMP.

De Voorzitter wordt bijgestaan door Monique LAMBERT, expert, adjunct bij de Voorzitter.

Secretariaat : Paul VAN SNICK – MBHG – BEW – Dienst O & O.

nr.	data	Dagorde/ref.doc.	Notulen ref. doc	Voorstellen van het Bureau
14	04.02.03 08.30/09.00	Voorbereiding AP – 14 <i>RWB^{bhg}/BU14/D/Doc-14</i> (03-02-04)	<i>RWB^{bhg}/BU14/not/Doc-14</i> (03-02-04)	<i>Werkzaamheden</i> - Voorstelling van het ontwerp van <i>Jaarverslag 2002</i>. Tot de belangrijke onderwerpen behoort de FRWB : oprichting van een representatieve commissie van de vier Raden voor Wetenschapsbeleid van België met het oog op samenwerking voor teksten en voor overdracht van bevoegdheden verbonden aan de nieuwe instrumenten (6de KPOTO van de Europese Unie). - <i>Cartografie van de verspreiding van de wetenschap in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i> conform de Europese doelstelling om “de wetenschap in de samenleving te integreren”. Voorstelling van het ontwerp van een duidelijke, eenvoudige en beknopte vragenlijst en bespreking rond de doelgroep <i>Informatie</i> - <i>Hoorzitting met de voorzitter van de Raad</i> bij de Commissie Economische Zaken van het Brussels Parlement (5 februari 2003). - Opvolging van Advies nr 7 inzake I.W.O.I.B. Het voorontwerp, uitgewerkt op basis van de door de Raad voorgestelde amendementen, werd in tweede lezing door de Regering op 23 februari goedgekeurd
15	27.05.03 08.00/08.30	Voorbereiding PV – 15 <i>RWB^{bhg} /BU15/D/Doc-15</i> (03-05-27)	<i>RWB^{bhg}/BU15/not/Doc-15</i> (03-05-27)	<i>Werkzaamheden</i> - <i>Voorstelling van het ontwerp van Advies nr. 8</i> over de Mededeling van de Europese Commissie : “De rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”. De bespreking handelt over de krachtlijnen van het voorstel : - a – de vrees dat overheden het idee van de Europese Commissie interpreteren als een mogelijkheid om “vervangingsinkomsten” te vinden bij de privé-sector om de financieringsproblemen van de universiteiten te verhelpen; - b – democratische toegang tot hogere en universitaire studies; - c – gelijkschakeling van de studieduur voor gelijke kwalificaties;

				d – het “excellentie”-begrip. - Informatienota over de “<i>Bescherming van de partners en onderaannemers bij projecten gesubsidieerd door het Brussels Hoofdstedelijk Gewest</i>” waaruit blijkt dat de administratie momenteel correct te werk gaat, zal besproken worden tijdens de plenaire vergadering. <i>Varia</i> - Benoeming van twee nieuwe leden : HH. I^r Alain GROSFILS en Vincent JUMEAU. - Vordering van het I.W.O.I.B.-project - Mededeling van de Europese Commissie : “Investeren in onderzoek : een actieplan voor Europa.”
16	30.09.03 08.30/09.00	Voorbereiding PV – 16 <i>RWB^{bhg}/BU16/D/Doc-16</i> (03-09-30)	<i>RWB^{bhg}/BU16/not/Doc-16</i> (03-09-30)	<i>Werkzaamheden</i> - Jaarlijks debat tussen de <i>RWB^{bhg}</i> en de <i>ESRBHG</i> op 29 oktober 2003 : voorstelling van de adviezen 2002 van de Raad en de in 2003 behandelde thema's. - Ontmoeting tussen de Voorzitters van de Raden voor het Wetenschapsbeleid op initiatief van de Waalse <i>RWB</i> en ontwerp van “Open brief aan de federale Regering” in het kader van de <i>Nationale Werkgelegenheidsconferentie</i>. - Follow-up van de werkzaamheden van de Raad : er wordt akte genomen van de schriftelijke spoedprocedure in het kader van de goedkeuring van Advies nr. 9. <i>Varia</i> - Ontmoeting van de Voorzitter van de <i>RWB^{bhg}</i> en de Minister-Voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 23 september 2003. - 20ste verjaardag van de Vakgroep Biotechnologie van het <i>Institut Meurice</i> (HELDB)
17	09.12.03 08.30/09.00	Voorbereiding PV – 17 <i>RWB^{bhg}/BU17/D/Doc-17</i> (03-12-09)	<i>RWB^{bhg}/BU17/not/Doc-17</i> (03-12-09)	<i>Werkzaamheden.</i> - Onderzoek van het ontwerp van Advies nr. 10 over het ontwerp van besluit tot vaststelling van de personeelsformatie van het I.W.O.I.B., waarbij meer bepaald gewezen wordt op de noodzaak om te zorgen voor een goed evenwicht tussen het aantal wetenschappelijke experts en het aantal administratieve personeelsleden dat hen ondersteunt. - Follow-up van de werkzaamheden en voorstellen van de <i>RWB^{bhg}</i> en voorstel van een nieuw advies uit eigen beweging dat aansluit bij het eerste advies en een balans inhoudt van de voorbije, huidige en toekomstige acties en van de resultaten van de werkzaamheden en voorstellen. Tussen de behandelde thema's behoort het “Actieplan – Doelstelling 3 %”. <i>Varia</i> - Verzoek om informatie over de initiële gewestelijke begroting voor 2004 en in het bijzonder over het aandeel van O & O.

Overzicht van de werkzaamheden van de plenaire vergadering

Samenstelling van de plenaire vergadering

Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM, voorzitter van de RWB^{bhg}

Dr. Guy MARTENS, vice-voorzitter van de RWB^{bhg}

Leden van de plenaire vergadering

*VERTEGENWOORDIGERS VAN DE INSTELLINGEN VAN HET UNIVERSITAIR EN
HOGER ONDERWIJS:*

Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM, Prof. Véronique CABIAUX, Prof. Paul VAN BINST, Prof. Benjamin VAN CAMP, Prof. Els WITTE, Prof. Dr. Jean-François DENEFF, Prof. Anne-Marie de KERCHOVE de DENTERGHEM, Prof. Christian OST, Prof. Dr. Jan COLPAERT, Prof. Patrick DYSELER;

*VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REPRESENTATIEVE WERKNEMERSORGANISATIES
DIE ZITTING HEBBEN IN DE ESRBHG:*

Prof. Michèle MESTDAGH, Irène DEKELPER, Guy TORDEUR, Michèle DEHON,
Carlos BRAVO ABAD:

*VERTEGENWOORDIGERS VAN DE REPRESENTANTATIEVE WERKGEVERSORGANISATIES
DIE ZITTING HEBBEN IN DE ESRBHG:*

Dr. Guy MARTENS, Christian FRANZEN, Dominique MICHEL, Olivier WITMEUR, Luc NIJS;

VERTEGENWOORDIGERS VAN DE MINISTERS EN STAATSSECRETARISSEN :

Patrick LAMOT, Vincent JUMEAU, Annick MEURRENS, Johan VAN LOOY, Dirk DE SMEDT, Francis DONVIL;

*EXPERTS DIE DE COLLECTIEVE ONDERZOEKSCENTRA IN HET BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJKE GEWEST VERTEGENWOORDIGEN : Ir. Alain GROSFILS,
Alain BILLIET.*

De Voorzitter wordt bijgestaan door M. LAMBERT, expert, adjunct bij de Voorzitter.

Secretariaat : P. VAN SNICK, M^{BHG} – BEW - Dienst O & O.

n r.	data	ref. doc/dag	ref. doc/not	Werkzaamheden & beslissingen
14	04.02.03 09.00/11.00	<i>RWB^{bhg}/PV14/D/Doc-14 (03-02-04)</i> – Ontwerp van Jaarverslag 2002 – <i>Denkpistes 2003</i>	<i>RWB^{bhg}/PV14/not/Doc-14 (03-02-04)</i> <i>CPS^{rbc}/AP14/ontwerp jaarverslag 2002/Doc-01 (03-02-04)</i>	- <i>Ontwerp van Jaarverslag 2002.</i> Onderzoek met het oog op goedkeuring. Feitenverslag gestructureerd zoals het vorige (2001). Voorstel tot herziening van het 1ste deel van de <i>Executive summary</i> door samenvoeging van de adviezen nrs. 5 & 6, die hetzelfde uitvoeringsbesluit betreffen. Goedkeuring van het ontwerp, onder voorbehoud van voornoemde wijziging en van gebruik van dezelfde presentatie als voor het <i>Jaarverslag 2001.</i> - <i>Gedachtewisselingen in het vooruitzicht van 2003.</i> Thema's : oprichting van het I.W.O.I.B., aansluitend bij een strategische doelstelling van de Raad; financiële steun voor acties ter bevordering van de integratie van

		- <i>Cartografie van de verspreiding van de wetenschappen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.</i> - <i>Informatie : Hoorzitting met de voorzitter van de RWB^{bhg} bij de Commissie Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad.</i> - <i>Follow-up van Advies nr. 7 van de Raad m.b.t. de oprichting van het Instituut ter Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel.</i> - <i>Varia</i>	<i>RWB^{bhg}/vragenlijst (03-02-04)</i> <i>In CPS^{rbc} /RWB^{bhg} Jaarverslag 2003, bijlage 5.5.</i>	het BHG in de E.O.R. via “excellen-tienetwerken” (Advies nr. 3); samenwerking tussen ondernemingen en universiteiten; bescherming van de partners /onderaannemers bij door het BHG gesubsidieerde projecten. - <i>Ontwerp van “cartografie van de verspreiding van de wetenschappen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest”.</i> De cartografie van de verspreiding van de wetenschap beoogt het publiek en in het bijzonder de jongeren te sensibiliseren voor wetenschap en wetenschappelijke loopbanen. Voorstel om doelstellingen te bepalen op pedagogisch vlak. Doelgroep te bepalen via een identificatierooster van publiek en promotoren. Beheer van het bestand (listing en mailing), opdracht voor de administratie, toe-vertrouwd aan de secretaris van de Raad. - <i>Hoorzitting van de voorzitter met de RWB^{bhg} bij de Commissie Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad op 5 februari 2003. Voorstelling van het eerste Jaarverslag 2001.</i> - <i>Follow-up van Advies nr. 7 van de Raad.</i> Het ontwerp van ordonnantie tot oprichting van het I.W.O.I.B. werd gewijzigd naar de <i>geest</i> van de voorstellen van de Raad. - <i>Varia</i> - <i>Brussels N.C.P. Network</i> - <i>LINK – Waardevol Europees programma voor steun aan onderzoek ter voorbereiding van projecten voor deelname aan het 6de KPOTO van de Europese Unie.</i> - <i>Gewestelijke steun voor onderzoek..</i>
15	27.05.03 08.30/09.45	<i>RWB^{bhg}/PV15/D/Doc-15 (03-05-27)</i> - <i>Zevende adviesaanvraag</i> Advies nr. 8 over de “Mededeling van de Europese Commissie : de Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis” (Antwoord op de vragenlijst.)	<i>RWB^{bhg}/PV15/not/Doc-15 (03-05-27)</i> <i>RWB^{bhg}/ontwerp advies 08 /Doc-01 (03-05-27)</i> “Mededeling van de Europese Commissie : De Rol van de Universiteiten in het Europa der kennis” COM(2003) 58 definitief, Brussel, 5 februari 2003.	- <i>Nieuwe benoemingen</i> Voorstelling van I. Alain GROS-FILS, benoemd ter vervanging van I. Luc VAN DEN NOORTGATE, die met pensioen gaat en van dhr. Vincent JUMEAU, benoemd ter vervanging van dhr. Francis REN-NEBOOG, die met pensioen gaat. - <i>Onderzoek van het ontwerp van Advies nr. 8 met het oog op goedkeuring.</i> Voorgesteld door de voorzitter van werkgroep IX, Dr. Guy Martens. Daar de Europese Commissie beoogt “goede praktijken” te ver-nemen, vermeldt het advies van de Raad alle voorstellen, op onafhanke-lijke wijze. Besproken punten : a – de vrees dat de overheid het idee van de Europese Commissie inter-

		- <i>Follow-up van de werkzaamheden van de RWB^{bhg}</i> - <i>Publicatie van het Jaarverslag 2002 van de RWB^{bhg}</i> - <i>Varia</i>	<i>RWB^{bhg}/PV14/not/Doc-14 (03-02-04)</i> follow-up : punt 2, p.5 al. 7 <i>RWB^{bhg}/PV14/not/Doc-14 (03-02-04)</i> punt 3, p. 6 & 7 <i>Jaarverslag 2002 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (website van het BHG : http://www.bruxellesirisnet.be)</i>	preteren als een mogelijkheid om “vervangingsinkomsten” te vinden bij de privé-sector om de financieringsproblemen van de universiteiten te verhelpen, terwijl de financiering van de universiteit onafhankelijk moet blijven. b – democratische toegang tot hogere en universitaire studies, zonder socio-economische selectie, wat oordeelkundige voorbereiding en studiekeuze vergt. Toelatingsvoorwaarden (bv. ingangsexamen.) c – aanmoediging van de benutting van het commercieel potentieel van onderzoek. d – voorwaarden inzake “excellentie” en herinnering aan het project “Brusselse excellentienetwerken”. e- excellentie op pedagogisch vlak en inzake human resources. f- mobiliteit van de actoren inzake onderzoek en “harmonisering” van de onderwijssystemen. - <i>Informatienota over de “Bescherming van partners en onderaannemers bij door het BHG gesubsidieerde projecten”.</i> Uit de analyse blijkt dat de administratie thans over de vereiste instrumenten en middelen beschikt en deze ook gebruikt. De Raad dient dus geen aanbevelingen te formuleren. - <i>Cartografie van de verspreiding van de wetenschappen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.</i> De administratie werkt thans aan de databank. - <i>Jaarverslag 2002 van de RWB^{bhg} : verspreiding door het secretariaat van de Raad, dat is ondergebracht bij de administratie.</i> - <i>Varia</i> - Informatiepunt I.W.O.I.B. - “Excellentie” : interpretatie van het DG Onderzoek van de Europese Commissie. - “Actieplan : doelstelling 3 %” van de Europese Commissie. Voorstel van advies op initiatief van de Raad.
16	30.09.03 09.00/10.30	<i>RWB^{bhg}/PV16/D/Doc-16 (03-09-30)</i> - <i>Jaarlijks debat van de RWB^{bhg} & de ESRBHG, 29 oktober 2003.</i>	<i>RWB^{bhg}/PV16/not/Doc-16 (03-09-30)</i> <i>In CPS^{rbc}/RWB^{bhg} Jaarverslag 2003, bijlage 5.6.</i>	- <i>Jaarlijks Debat bij de ESRBHG, conform art. 12 van de oprichtingsordonnantie van de RWB^{bhg}. Voorstelling van de adviezen gepubliceerd in het Jaarverslag 2002 en de krachtlijnen van de werkzaamheden</i>

		- <i>Ontmoeting tussen de Voorzitters van de Raden voor het Wetenschapsbeleid op initiatief van de CWPS, - Universitaire Stichting</i> - <i>Follow-up van de werkzaamheden</i> Advies nr 9 op eigen initiatief i.v.m. de Mededeling der Europese Commissie : “Investeren in Onderzoek : actieplan voor Europa”	<i>Open brief aan de federale Regering, 6 oktober 2003</i> <i>RWB^{bhg}/Advies nr 9/ Doc-01 (03-07-08)</i> <i>Mededeling van de Europese Commissie : Investing in Research : an Action Plan for Europe, COM (2003) 226 final, Brussel, 30 april 2003</i> <i>RWB^{bhg}/PV14/not/Doc-14 (03-02-04) punt 3, p. 6 & 7.</i> <i>In CPS^{rbg}/RWB^{bhg} Jaarverslag 2003, bijlage 5.7.</i> <i>In CPS^{rbg}/RWB^{bhg} Jaarverslag 2003, bijlage 5.8.</i>	in 2003; aansluitend bij de lopende <i>Nationale Werkgelegenheidsconferentie</i>, thema i.v.m. werkgelegenheid voor onderzoekers. - <i>Ontmoeting tussen de Voorzitters van de Raden.</i> Doelstellingen : rekening houdend met het Europees streven om de O & O- uitgaven te verhogen en met de regeerakkoord dat stimulering van “kennisbetrekkingen” vooropstelt, een “open brief” op te stellen in het kader van de Nationale Werkgelegenheidsconferentie, opdat bij deze conferentie prioriteit zou gegeven worden aan betrekkingen die rechtstreeks verband houden met onderzoek en aan maatregelen om deze te bevorderen en opdat de federale fiscale maatregelen zouden uitgebreid worden tot alle betrekkingen in verband met onderzoek. <i>Advies nr. 9 uit eigen beweging – Kennisname van de schriftelijke spoedprocedure voor de goedkeuring van Advies nr. 9.</i> De Raad neemt officieel akte van de schriftelijke spoedprocedure die uitzonderlijk gebruikt wordt om de deadline te halen van de informele ontmoeting te Rome op 11 & 12 juli 2003. Bevestiging van het gunstig advies dat bij absolute meerderheid via e-mail werd uitgebracht op 8 juli 2003. Het voorstel werd zonder wijziging goedgekeurd. <i>Advies nr. 7 :</i> - <i>Informatiepunt I.W.O.I.B. Vordering van de procedure.</i> De uitvoeringsbesluiten m.b.t. de oprichtingsordonnantie van het I.W.O.I.B. worden voorbereid. Het advies van de Raad zal binnenkort gevraagd worden over het besluit tot vaststelling van personeelsformatie van het I.W.O.I.B. - <i>Varia</i> - <i>Cartografie van de verspreiding van de wetenschap</i> - <i>Ontmoeting van de Voorzitter van de RWB^{bhg} met de Minister-Voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest op 23 september 2003.</i> - <i>20ste verjaardag van de Vakgroep Biotechnologie van het Institut Meurice, 24 oktober 2003 (HELDDB)</i> - <i>“Marie Curie-week”, Inhuldiging van het Internationaal Huis voor Onderzoekers, BRAINS, 5 november 2003.</i>
--	--	--	--	---

17	09.12.03 09.00/10.30	<i>RWB^{bhg}/PV17/D/Doc-17 (03-12-09)</i> <i>Achtste adviesaanvraag</i> <i>Advies nr. 10 betreffende het “Ontwerpbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel”.</i> - <i>Follow-up van de werkzaamheden en voorstellen van de RWB^{bhg}</i> - <i>Jaarverslag 2003 van de RWB^{bhg}</i> - <i>Varia</i>	<i>RWB^{bhg}/PV17/not/Doc-17 (03-12-09)</i> <i>RWB^{bhg}/ontwerp Advies 10 (03-12-09)</i> <i>“Nota aan de leden van de Regering en ontwerp van uitvoeringsbesluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 25 september 2003 tot vaststelling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel”</i>	- <i>Voorstelling van het ontwerp van Advies nr. 10 van de Raad. Onderzoek met het oog op goedkeuring.</i> Besproken punten : flexibiliteit van de structuur en polyvalentie van het personeel van het toekomstig I.W.O.I.B., statuut van de wetenschappelijke adviseurs van hoog niveau en evenwicht tussen wetenschappelijke en administratieve betrekkingen. Wens dat het nieuwe instituut – dat een <i>communicatie</i>-instrument dient te zijn - snel opgericht zou worden. - <i>Balans en vooruitzichten (2000-2004).</i> De voorzitter stelt voor om op het einde van de eerste activiteitsperiode een advies uit eigen beweging aan de Regering voor te leggen waarin een balans wordt opgemaakt en een strategie wordt voorgesteld met verwijzing naar het eerste advies. - <i>Initiële gewestbegroting 2004</i> Na de bespreking stelt de voorzitter voor om de Regering eerst een ander advies uit eigen beweging voor te leggen over de budgettaire aspecten, dat een financiële basisanalyse zou zijn van het vorige advies. (<i>trends</i>) Oprichting van de werkgroepen XII en XIII. - <i>Jaarverslag 2003</i> voorstelling van de inhoudsopgave door de Voorzitter. - <i>Varia</i> - Fedichem - “<i>Studienamiddag : de chemische industrie in Vlaanderen – Op weg naar 2010</i>”, 10 december 03 - ISHANGO-wetenschapsprijzen onder bescherming van de Minister-Voorzitter van het BHG, 10 december 2003.
----	-------------------------	---	---	--

Overzicht werkzaamheden Werkgroepen

Werkgroep VIII – “Cartografie van de verspreiding van de wetenschappen in het Brussels gewest”

Voorzitster : Prof. Véronique CABIAUX , Vice-Rectrice à la Recherche et la Coopération,
Université Libre de Bruxelles

Leden

Prof. Véronique CABIAUX, Prof. Patrick DYSELER, Dr Guy MARTENS.

n r.	data	werkzaamheden	kenm.doc/ rapporten	beslissingen en ontwerpen
PV	10.12.02	Debat over het promoten van wetenschappelijke en technologische carrières	<i>RWB^{bhg}/PV13/not/doc-13 (02-12-10)</i>	Vorbereiding van een cartografie van acties in het Brussels gewest, parallel met een studie over door jongeren tijdens het voorbije decennium gekozen carrières.
PV	04.02.03	Voorstelling van het ontwerp van vragenlijst door WG VIII - afbakening van het onderzoek.	<i>RWB^{bhg}/WGVIII-ontwerp van vragenlijst (03-02-04)</i>	Opvragen van adresslijsten aan de administratie, bezorgd op 05.10.03.
WG	05.11.03 /15.12.03	Beheer dossier door WGVIII - selectie doelpubliek - bijwerking informatie - briefwisseling personaliseerd door de Voorzitter van RWB ^{bhg} - opbouwen van een gegevens- bank	<i>RWB^{bhg}/WGVIII-vragenlijst (03-02-04)</i> <i>103 gepersonaliseerde brieven</i>	

Werkgroep IX – Advies nr. 8
 Mededeling van de Europese Commissie over
 “De rol van de Universiteiten in het Europa der kennis”

Voorzitter : Dr Guy MARTENS, ondervoorzitter van de RWB^{bhg}

Leden

Irène DE KELPER, Prof. Anne-Marie de KERCHOVE de DENTERGHEM, Prof. Patrick DYSSSELER, Christian FRANZEN, Monique LAMBERT, Patrick LAMOT, Dr Guy MARTENS, Prof. Michèle MESTDAGH.

Leden vertegenwoordigd door een expert : Prof. Jean-François DENEFF door Anne BOVY, *Administration générale de la Recherche* (UCL), Dominique MICHEL door X. DEHAN, (AGORIA BRUXELLES), Prof. Dr Ben VAN CAMP door Prof. Jan CORNELIS, Vice-Rector Onderzoek van de V.U.B.

Externe experts : F. Raymond ENGELN, wetenschappelijk adviseur, hoofd van de Afdeling Concurrentievermogen (Federale Overheidsdienst Economie – Afdeling Concurrentievermogen – E6), luitenant-generaal Paul GEORIS, Commandant van de KMS/ERM, Prof. Luc LEMAIRE, *conseiller du Recteur pour la recherche en sciences exactes* (U.L.B.), Dr Claude MAY, wetenschappelijk adviseur, (Federale Overheidsdienst Economie – Afdeling Concurrentievermogen – E6), Prof. Mark VAN HOECKE, Rector van de K.U.B.

MBHG - Bestuur BEW – directie O & O : Paul VAN SNICK.

Het doel nagestreefd door WG IX is kennis te krijgen van diverse opinies die een uitgangspunt kunnen vormen voor het door de Commissie op gang gebrachte debat, antwoordgegevens te verstrekken i.v.m. de “24 vragen voor een publiek debat” en deze aan de Brusselse Hoofdstedelijke Regering te bezorgen.

Om aan de doelstellingen van de gewestelijke benadering te beantwoorden heeft de Raad de vertegenwoordigers van de in Brussel bestaande universiteiten verzocht hun medewerking te verlenen aan dit gemeenschappelijk denkwerk, waarvan de conclusies niet bindend hoeven te zijn voor de respectieve instellingen.

n r.	data	werkzaamheden	kenm.doc/ rapporten	beslissingen en ontwerpen
				Verzoek om advies vanwege de BHR op 12.03.03. Oproep tot kandidaturen en voorstellen per e-mail van 18.03.03.
1	07.04.03	Bespreking van het voorafgaand document opgesteld op basis van de eerste voorstellen van de leden van WG IX als antwoord op de vragenlijst inzake de mededeling van de Europese Commissie.	<i>RWB^{bhg}/WGIX-03/OJ/Doc. 01 (03-04-07)</i> <i>Mededeling van de Europese Commissie over “De rol van de universiteiten in het Europa der kennis”, COM(2003) 58 final, Brussel, 5 februari 2003</i> <i>Kenm./RWB^{bhg}/GTIX-03/te bespreken vragen / Doc .01- (03-04-07)</i> <i>RWB^{bhg}/GTIX-03/ verslag/Doc.01-(03-04-07)</i>	

2	05.05.03	Het voorafgaand document dat zowel aangevuld is met de voorstellen tijdens de vergadering als met de e-mails wordt door de leden van WG IX besproken.	<i>RWB^{bhg}/GTIX-03/OJ/Doc. 02- (03-05-05)</i> <i>RWB^{bhg}/WGIX-03/synthese van de voorstellen/ Doc.02 (03-05-05)</i> <i>RWB^{bhg}/WGIX-03/verslag/ Doc. 02 (03-05-05)</i>	Bezorgd aan de plenaire vergadering op 10.05.03.
PV	27.05.03	Aan het ontwerp van Advies nr. 8 zijn er 3 toevoegingen gedaan; het is eenparig door de plenaire vergadering goedgekeurd.	<i>RWB^{bhg}/ontwerp advies 08/Doc-01 (03-05-27)</i> <i>RWB^{bhg}/Advies 08 – (03-05-27)</i>	Goedgekeurd en aan de BHR bezorgd op 27.05.03

Werkgroep X – Advies nr. 9
Mededeling van de Europese Commissie over
“Investeren in Onderzoek : een actieplan voor Europa”

Voorzitter : Dr Guy MARTENS, ondervoorzitter van de *RWB^{bhg}*

Leden

Carlos BRAVO ABAD; Prof. Anne-Marie de KERCHOVE de DENTERGHEM; Alain GROSFILS; Monique LAMBERT; Patrick LAMOT; Dr Guy MARTENS.

Leden vertegenwoordigd door een expert : Prof. Véronique CABIAUX, *vice-rectrice à la Recherche et la Coopération* vertegenwoordigd door Marc OSTERRIETH, *directeur au département “Recherche”* (ULB); Prof. Jean-François DENEFF door Anne BOVY, *Administration générale de la “Recherche”* (UCL); Christian FRANZEN door Frans DE KEYSER, Adviseur-generaal (VOB); Dominique MICHEL door X. DEHAN (AGORIA BRUXELLES), Prof. Dr Ben VAN CAMP, rector, door Prof. Jan CORNELIS, Vice-Rector Onderzoek & Mieke GIJSEMANS, Diensthoofd O & O, O & O – Department (VUB).

Externe experts : Daniel VERBIST, directeur (Fedichem) & Dirk CARREZ, (FEDICHEM)
MBHG – Bestuur BEW – dienst O & O : Paul VAN SNICK

nr	Data	Werkzaamheden	kenm.doc/ rapporten	beslissingen en ontwerpen
PV	27.05.03	Geïnformeerd over de publicatie van de Europese Commissie beslist de in plenaire vergadering samengekomen Raad een Initiatiefadvies nr. 9 voor te bereiden en richt daartoe een werkgroep <i>ad hoc</i> op.	<i>Mededeling van de Europese Commissie over “Investing in Research : an Action Plan for Europe”, COM (2003) 226 final, Brussel, 30 april 2003.</i>	
1	27.06.03	Bespreking van het voorafgaand document en amenderingsvoorstellen, voorgelegd ter goedkeuring door de leden van WG X via e-mail van 28.06.03.	<i>RWB^{bhg}/WG X-03/D/Doc-01 (03-06-27)</i> <i>RWB^{bhg}/WG X-03/ Actieplan - Doel 3 %/ Doc.01 (03-06-27)</i> <i>RWB^{bhg}/WG X-03/ontwerp van advies nr.9/Actieplan Doel 3 % (03-06-28)</i> <i>RWB^r^{bhg}/WG X - 03/ontwerp van advies nr. 9/Actieplan Doel 3 % (03-06-30)</i>	Aangezien de vergadering van de Europese Raad te Rome op 12.07.03 plaatsheeft, wordt ontwerp van advies nr. 9 aan de leden van de Raad via een dringende schriftelijke procedure (e-mail van 01.07.03) ter goedkeuring.

			<i>RWB^{bhg}/Initiatiefadvies nr. 9 “Actieplan Doel 3 %” (03-07-08).</i>	Advies nr. 9 wordt goedgekeurd en op 08.07.03 aan de BHR bezorgd.
PV	30.09.03	De Raad neemt officieel akte van de modaliteiten van de dringende schriftelijke procedure en de goedkeuring van advies nr. 9 op eigen initiatief volgens die procedure.	<i>RWB^{bhg}/AP16/PV/Doc-16 (03-09-30)</i>	

Werkgroep XI – Advies nr. 10

«Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel»

Voorzitter : Dr Guy MARTENS, ondervoorzitter van de RWB^{bhg}

Leden

Prof. Patrick DYSELER, Christian FRANZEN, Monique LAMBERT, Dr Guy MARTENS, Annick MEURENS;

Leden vertegenwoordigd door een expert : Prof. Dr Ben VAN CAMP door Prof. Jan CORNELIS, Vice-Rector Onderzoek (VUB).

n r.	data	Werkzaamheden	kenm.doc/rapporten	beslissingen en ontwerpen
PV	30.09.03	Geïnformeerd over de goedkeuring van het ontwerp van besluit van de regering tot vaststelling van de personeelsformatie van het I.W.O.I.B. richt de Raad een werkgroep <i>ad hoc</i> op.		Verzoek om advies vanwege de BHR van 10.10.03.
1	14.10.03	Vorbereiding van Advies nr. 11 over het “Ontwerp van besluit tot vaststelling van de personeelsformatie van het I.W.O.I.B.» Beschouwing van het voorafgaand document over het ontwerp van besluit van de regering, waarin de voorstellen van vroegere adviezen van de Raad in herinnering worden gebracht (nr. 1, nr. 4, nr. 5, nr. 6 en nr. 7)	<i>RWB^{bhg}/GTXI - 03/OJ/Doc. 01 (03-10-14)</i> <i>“Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 19 september 2003 tot vaststelling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel” en de Nota aan de Leden van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering” van diezelfde datum.</i> <i>RWB^{bhg}/GTXI-03/ Personeelsformatie IWOIB - Doc:01 (03-10-14)</i> <i>RWB^{bhg}/GTXI-03/ verslag-Doc.01 (03-10-14)</i>	Ontwerp van Advies nr. 10 bezorgd aan de plenaire vergadering op 27.10.03.
PV	09.12.03	Ontwerp van Advies nr. 10 voorgelegd aan de plenaire vergadering die dit ongewijzigd goedkeurt.	<i>RWB^{bhg}/AP/ontwerp van Advies nr. 10 (03-12-09)</i> <i>RWB^{bhg}/Advies 10 (03-12-09)</i>	Het op 09 december 2003 ongewijzigd goedgekeurd ontwerp van advies nr. 10 wordt op 09.12.03 aan de BHR bezorgd

Bijlage 5.5

Hoorzitting van de RWB^{bhg} bij de Commissie Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad

Uiteenzetting van Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM,
Voorzitter van de Raad voor het Wetenschapsbeleid
&
Verslag van de hoorzitting

Brussel, 5 februari 2003

In aanwezigheid van dhr. François-Xavier DE DONNEA, Minister-Voorzitter van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dankt dhr. Alain DAEMS, voorzitter van de Commissie Economische Zaken, de leden van de Raad voor het Wetenschapsbeleid voor het aannemen van de uitnodiging voor deze hoorzitting voor de Commissie Economische Zaken en verzoekt vervolgens de Voorzitter, Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM om het Jaarverslag 2001 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor te stellen.

CPS^{rbc}/RWB^{bhg}

*Hoorzitting voor de Commissie Economische Zaken
van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, belast met economisch beleid, energie,
werkgelegenheidsbeleid en wetenschappelijk onderzoek*

over de voorstelling van het

*Jaarverslag 2001 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest*

gevolgd door een gedachtewisseling

Uiteenzetting van de Voorzitter van de RWB^{bhg} & Verslag van de Hoorzitting

– 5 februari 2003 –

1 - Uiteenzetting

Geachte heer Voorzitter,
Geachte mevrouw, geachte heren Vice-Voorzitters,
Geachte dames en heren,

Een jaar geleden, op 29 januari 2002, stelde de heer Minister-Voorzitter voor de Commissie Economische Zaken van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad, wiens voorzitter, de heer Alain DAEMS we willen danken om ons vandaag te willen ontvangen, het “drieluik” van de *strategische doelstellingen* voor die de regering ¹ nastreeft en die vandaag bijna vervuld zijn.

Het gaat om:

- de oprichting van een Raad voor het Wetenschapsbeleid per ordonnantie van 10 februari 2000, waarvan de officiële installatie op deze plek plaatsvond op 26 februari 2001;
- de omschrijving van een *aangepast wettelijk kader* ², een financieel kader dat werd gecreëerd door de aanname van ordonnantie van 21 februari betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie, aangevuld met een eerste regeringsbesluit tot uitvoering hiervan, die het voorwerp vormden van twee adviezen van onze Raad in 2002 : advies nr. 5 van het Bureau en het advies nr. 6 van de Raad;
- tot slot, de ordonnantie houdende oprichting van een nieuwe unieke, samenhangende en efficiënte administratieve structuur : *het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel (I.W.O.I.B.)* waarvan het ontwerp momenteel op regeringsniveau besproken wordt en waarover onze Raad op 10 december 2002 een zevende advies heeft uitgebracht.

Tijdens deze legislatuur sloot het beleid dat de regering voerde aan bij het werk van onze Raad, dat uitvoerig werd voorgesteld in het eerste Verslag van maart vorig jaar alsook in het *Jaarverslag 2002* dat gisteren in de plenaire vergadering werd goedgekeurd.

Zoals u verlangde, zal ik mijn bespreking beperken tot een voorstelling van de grote lijnen van het eerste *Jaarverslag 2001 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid*.

Ik zal u de Raad voorstellen, zijn denkkader en de strekking van de adviezen waarbij ik enkele voorstellen voor strategische actie zal benadrukken die de regering zou kunnen steunen binnen de nieuwe administratieve en financiële context die hiervoor werd vermeld.

Oprichting, opdracht en samenstelling van de RWB^{bhg}

De geschiedenis van het ontwerp van ordonnantie voor de oprichting van een Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wijst op een *politieke wil* die al aanwezig was tijdens de vorige legislatuur; deze kwestie werd trouwens uitvoerig besproken binnen uw assemblee.

Onder impuls van de huidige regering vormde de effectieve *oprichting* van onze raad per ordonnantie van 10 februari 2000 een eerste stap in de *diepgaande herstructurering van het gewestelijke wetenschapsbeleid*, in de richting van *coördinatie en overleg* tussen de verschillende research- of innovatie-instrumenten.

Door zijn samenstelling toont de RWB^{bhg} dat hij openstaat voor de dialoog met vertegenwoordigers van de socio-economische wereld, het hoger en universitair onderwijs, collectieve researchcentra en de politieke wereld.

Op 20 december 2000 kwam hij voor het eerst samen. Zijn opdracht behelst het formuleren van adviezen en aanbevelingen, op vraag van de regering of op eigen initiatief.

Het denkkader

Het denkkader omvat *alle kwesties inzake wetenschappelijk onderzoek*, van fundamenteel en toegepast onderzoek tot technologische innovatie. Wetenschappelijk onderzoek kan men evenwel niet scheiden van de andere gewestelijke bevoegdheden en vormt op zich, zoals we in ons eerste advies al aangaven, ook een *“economische activiteit”* met *onmiskerbare “gewestelijke impact”*.

We hebben dit kunnen vaststellen bij de wetenschappelijke informatiemissie in september 2002 naar Baden-Württemberg³ (een van de meest productieve regio's in Europa inzake wetenschappelijke en economische ontwikkeling), bijvoorbeeld op het vlak van tewerkstelling : “de *BioRegion Rhein-Neckar-Dreieck* is een vzw die werd opgericht om de biotechindustrie te promoten en ondersteunen in de driehoek Rijn-Neckar (Heidelberg-Mannheim-Kaiserslautern), een van de 17 *Biotech clusters* in Duitsland. De leden zijn universiteiten, hogescholen, onderzoekscentra, banken, enz. De vzw selecteert en cofinanciert tot 50 % van het totale budget van projecten voor commercialisering op korte of middellange termijn die bij voorkeur leiden tot de oprichting van een bedrijf. Sinds de oprichting in 1999 heeft de *BioRegion Rhein-Neckar-Dreieck* de oprichting van 14 bedrijven gesteund die momenteel aanhoudend groeien en waarbij in 2002 al 950 mensen werken, tegenover 324 in 1999, een verdrievoudiging.

Daarom kunnen alle gewestelijke implicaties onderzocht en vervolgens besproken worden binnen de Raad of op wederzijdse basis met andere gewestelijke instellingen, zoals dat al het geval was op 27 maart laatstleden, tijdens een “wederzijdse infosessie” met de Economische en Sociale Raad. De voorzitter ervan, de heer Christian Franzen, hier aanwezig, is trouwens ook lid van onze Raad.

De adviezen van de RWB^{bhg}

In 2001 heeft de Raad vier adviezen uitgebracht, drie op vraag van de regering (1,2,4) en één op eigen initiatief (3).

De adviezen nrs. 1 en 4 hebben een gewestelijke strategische draagwijdte :

Het eerste advies dat we “grondlegend” hebben genoemd is erg belangrijk, omdat dit het theoretisch kader van ons denken vastlegt en de gewestelijke economische ontwikkeling analyseert in samenhang met het wetenschappelijk onderzoek. We waren verheugd dat deze vaststellingen en voorstellen *in extenso* werden geïntegreerd in Prioriteit 12 van het nieuwe *Gewestelijke Ontwikkelingsplan*⁴, een prioriteit die gewijd is aan het wetenschapsbeleid.

Wat zijn de hoofdgedachten ervan ?

De RWB^{bhg} preciseert er wat men dient te verstaan onder *fundamenteel onderzoek, toegepast onderzoek en innovatie, waarbij de aandacht vooral uitging naar de juxtapositie, het continuüm en de nauwe verwantschap tussen deze verschillende aspecten van onderzoek.*

Op Brussels gewestelijk vlak brengen bepaalde vaststellingen met name het volgende aan het licht :

- een *gebrekkige communicatie over de resultaten*, die nochtans dikwijls positief zijn (volgens het Europese scorebord 2002 inzake Innovatie van Cordis Focus ⁵, behoort ons gewest bij de 30 voornaamste Innovatie-regio's in Europa en bezet het de 25^e plaats in de rangschikking van de 30 best presterende regio's in Europa, dat 180 regio's telt),

en tevens,

- een "*Brusselse paradox*" die gekenmerkt wordt door enerzijds het rijke aanbod aan nieuwe kennis (wat werd aangetoond door verschillende vergelijkende studies tussen regio's in Europa die het Brusselse Gewest boven het Europese gemiddelde plaatsen inzake wetenschappelijke publicaties) en anderzijds het schijnbare gebrek aan concrete "afnemers" voor de ontwikkeling van de toepassingen ervan (door dezelfde studies aangetoond, waarin het gewest zich in de Europese middenmoot bevindt – of in de onderste helft – op het vlak van innovaties en octrooien bijvoorbeeld).

In gewestelijk, Europees en internationaal perspectief heeft de Raad daarom vijf strategische assen voorgesteld :

- het *imago* van het gewest als *intellectueel verankeringpunt* versterken om zich binnen de nieuwe *Europese Onderzoeksruijnte* te kunnen profileren als *kruispunt voor wetenschap en technologie*, en hiertoe de "excellentienetwerken" steunen;
- de "instrumenten" van het wetenschapsbeleid verfijnen;
- het technologisch en wetenschappelijk potentieel van de bedrijven ontwikkelen;
- wetenschappelijke opleidingen en loopbanen promoten;
- en tot slot, de financiële middelen uitbreiden voor een daadkrachtig gewestelijk beleid om in verhouding op gelijke hoogte te komen met de andere gewesten, en hiertoe, zoals we al aangaven, een aangepast wettelijk kader scheppen, dat concrete vorm aannam door de goedkeuring van de ordonnantie van 8 februari 2002 (B. S. 2002.03.06) en van het eerste regeringsbesluit van 18 juli 2002 voor de uitvoering ervan.

De wil van de Regering bestaat erin een algemeen gewestelijk kader te scheppen tot financiële steun aan onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten dat in overeenstemming is met de Europese wetgeving en dat leidt tot meer transparantie.

En reeds in deze optiek,

In *zijn vierde advies* betreffende het ontwerp van ordonnantie, benadrukte de raad de positieve aspecten van het voorstel. Hij wenste eveneens dat een aantal termijnen en begrippen, die tot verwarring kunnen leiden, zouden worden gepreciseerd. Bijvoorbeeld: de pre-concurrentiële ontwikkeling, de aanvaardbare uitgaven, de verhogingen ten gunste van de Kleine en Middelgrote ondernemingen (KMO's).

Bovendien betreurde de Raad het ontbreken van een uitdrukkelijke verwijzing naar het "collaboratief onderzoek" en naar de punten die verduidelijkt zullen worden in de uitvoeringsbesluiten zoals de toekenningsprocedures en de verantwoordelijke organen.

Al deze opmerkingen werden terecht in de eindversie van de ordonnantie opgenomen.

Adviezen nrs. 2 en 3 beogen om het Gewest te doen aansluiten op een Europese en internationale dynamiek binnen de nieuwe Europese onderzoeksruijnte, met name via "excellentienetwerken".

In het *tweede advies* becommentarieerde de RWB^{bhg} het voorstel van een 6^e kaderprogramma voorgesteld door de Europese Commissie dat het *ontwikkelingsinstrument voor technische en*

wetenschappelijke excellentie zal worden in Europa. Dit programma tracht ook de impact op het innovatieproces in Europa te vergroten door een grote “*partnership-beweging*” te stimuleren tussen de actoren van het onderzoek.

Hier volgen de voornaamste bemerkingen die naar onze mening nuttig zijn geweest in het kader van het Belgische Voorzitterschap van de Onderzoeksraad van de Europese Unie, dat toekwam aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest :

De Raad bevordert een betere integratie van het Europees onderzoek door het gebruik van instrumenten zoals de “*excellentienetwerken*” en de “*geïntegreerde projecten*”.

Maar de Raad beschouwt het als heel belangrijk om de “*excellentienetwerken*” en “*geïntegreerde projecten*” te selecteren op grond van hun doelstellingen en de selectiecriteria te baseren op hun wetenschappelijk/technische kwaliteiten.

Hij vestigt evenwel de aandacht op de noodzaak om de omvang van de netwerken en de projecten aan te passen aan de werkelijke wetenschappelijke en socio-economische behoeften in plaats van enkel van hun grootte, *a fortiori* voor het opkomend onderzoek.

De Raad steunt de integratie van het onderzoeks- en technologische beleid in de overige beleidsvormen van de Unie, in het bijzonder het onderwijs, de innovatie (vooral in de Kleine en Middelgrote ondernemingen - KMO's), de bescherming van de intellectuele eigendom via het Europees octrooi alsook een betere integratie van de wetenschap in de maatschappij.

De Raad beveelt een vereenvoudiging aan van het administratief en financieel beleid van het 6de Kaderprogramma, waarbij ook wordt vermeden maatregelen te nemen die de deelname van de Gewesten, KMO's en “startende” researchgroepen zouden ontmoedigen.

In het licht van het opstarten van de *Europese Onderzoeksruijnte*, is de Raad zich gaan afvragen welke strategie het gewest kan aannemen om in te pikken op een dergelijke dynamiek en zijn voornaamste troeven uit te spelen, waarbij het steeds erover moet blijven waken dat het openstaan voor het internationale partnership blijft samengaan met het regionale belang.

In een advies op eigen initiatief stelde de Raad dan ook aan de Gewestregering een origineel programma voor rond dit thema om “*excellentienetwerken*” met een internationale dimensie uitgebreid te subsidiëren (uiteindelijk voor een bedrag van € 25 miljoen per jaar).

Het idee hierachter van de RWB^{bhg} is om van die netwerken “*providers van gediversifieerde kennis*” te maken “*die de bedrijven op lange termijn kunnen gebruiken om hun eigen onderzoek, dat rechtstreeks op hun eigen specifieke behoeften is gericht, aan te vullen*”.

Hoe ziet het model eruit ?

De netwerken worden samengesteld uit onderzoeksunits die zich fysiek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest bevinden, waaraan onderzoeksunits die buiten het gewest liggen, kunnen worden verbonden.

Deze netwerken, die uiteraard vanuit Brussel moet worden gecoördineerd, worden opgericht volgens het *bottom up*-principe.

Ze worden beheerd op basis van een *thematisch meerjarenprogramma over een periode van 7 jaar*, in een geest van “*gezamenlijk onderzoek*”.

De bedrijven worden bij de netwerken betrokken via een “Begeleidingsforum” dat als opdracht heeft het onderzoeksprogramma te begeleiden via evaluaties van het potentiële

economische belang. De leden beschikken over het “*right of first refusal*” (recht van eerste weigering) over de exploitatie van de resultaten en kunnen als eersten kennis nemen van de nieuwe wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen.

Bij de procedure voor de erkenning en het accrediteren van de projecten zal het advies van internationale experts worden ingeroepen voor de selectie en evaluatie van de projecten.

Geachte dames en heren,

Dit programma stelt in feite *een strategie* voor aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om de *verankering van Brussel* in de internationale netwerken van de *Europese Onderzoeksruijnte* te garanderen. Wederzijds kan deze strategie bijdragen, ook al gaat het maar om een bescheiden bijdrage, tot de uitbouw van deze *Europese ruimte*.

In het begin van dit jaar is en blijft de wens van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dezelfde : dat de regering meer financiële middelen kan vrijmaken om dit nieuwe programma op gang te trekken, indien mogelijk nog tijdens dit jaar 2003.

Ik dank u.

2 – Verslag van de hoorzitting – samenvatting van de debatten

Inleiding

Minister-voorzitter François-Xavier DE DONNEA informeert de aanwezige leden van de Commissie Economische Zaken en van de Raad voor het Wetenschapsbeleid over de recente goedkeuring door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van het ontwerp van ordonnantie met betrekking tot de oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel. Het ontwerp moet nog een advies krijgen van de Raad van State en vervolgens zal er – in principe in mei 2003 – over worden gestemd. De uitvoeringsbesluiten die er betrekking op hebben, met name op de inwerkingtreding en het personeelskader van de Nieuwe Instelling, die momenteel worden voorbereid, zullen onmiddellijk uitgevaardigd worden en het vereiste personeel, waaronder vroegere personeelsleden van het I.W.O.N.L. die reeds overgeheveld zijn, zal aangeworven kunnen worden. Het wettelijke Brusselse kader zal dan volledig zijn.

In verband met de budgettaire vragen die de voorzitter van de RWB^{bhg} aanhaalde, herinnert de Minister-voorzitter aan de verdubbeling van de budgetten die aan wetenschappelijk onderzoek werden toegekend sinds het begin van deze legislatuur; financiële druk laat evenwel slechts een kleine stijging toe in 2003.

Vragen van de Commissie Economische Zaken

De voornaamste vragen hadden betrekking op het onderscheid tussen “fundamenteel onderzoek” en “toegepast onderzoek” ; op de bronnen die de prestaties van de Belgische universiteiten inzake wetenschappelijke publicaties bevestigen (advies nr. 1, 3.1); op de installatie van de nieuwe instrumenten en hun exacte relevantie voor ons Gewest waar de economie geen uitgesproken profiel heeft; op de aanpassing en de relevantie van de “universele” keuzes die worden vermeld in het Jaarverslag, dat er eveneens op wijst dat er geen tegenstelling mag worden gemaakt tussen onderzoek met economisch belang en onderzoek zonder economisch belang en dat er nood is een onderzoek in de menswetenschappen, wat de leden van de Commissie erg positief vinden.

Als er een *nauw verband* bestaat tussen fundamenteel en toegepast onderzoek, langs welke krachtlijnen moet er dan gewerkt worden opdat ons Gewest de vruchten kan plukken van de economische impact, met name op het vlak van de werkgelegenheid ? Hoe kan men de effecten van het onderzoek en het wetenschappelijk beleid op ons Gewest meten ?

In ons Gewest worden bepaalde mogelijkheden al benut en we moeten daar rekening mee houden. Maar welke keuzes moeten we vandaag en morgen maken ? Welke hulpmiddelen zullen we daarvoor inzetten ? Welke piste krijgt de voorkeur ? Zullen we de huidige situatie versterken, ontwikkelen ? Op welke manier ?

Het onderscheid tussen de concepten “excellentienetwerken” en “excellentiecentra” moet verduidelijkt worden. In verband daarmee wordt gewezen op het belang van Advies nr. 3, met name voor de keuzes die de overheid moet maken, en de voorzitter van RWB^{bhg} wordt verzocht om nadere toelichting te geven over het project van de “Brusselse excellentienetwerken”. Welke netwerken krijgen de voorkeur: een nationaal netwerk, Europese of internationale netwerken ? Zullen de ontwikkelingslanden er toegang toe krijgen ?

Tot slot rijst de vraag of de RWB^{bhg}, gelet op de complexiteit van de Europese procedures en van de terminologie (technocratisch en verengelt) die mogelijk afschrikt, niet kan optreden als tussenpersoon tussen de wetenschappelijke wereld en de Europese wereld ?

Antwoorden van de RWB^{bhg} voor de leden van de Commissie

De VOORZITTER van de RWB^{bhg} meent dat onze soms wat “schizofrene” institutionele structuur het debat over het onderscheid tussen fundamenteel onderzoek (Gemeenschapsbevoegdheid) en toegepast onderzoek (Gewestbevoegdheid) nog extra complex maakt. Zoals het verslag van de RWB^{bhg} al beklemtoont, mag men geen strikte scheiding trachten te maken tussen beiden : fundamenteel onderzoek kan soms erg vlug aanleiding geven tot toegepast onderzoek, dikwijls op verrassende of onverwachte wijze. In dit verband haalt hij het voorbeeld aan van een (fundamenteel) antropologisch onderzoek over de aboriginals in Australië, dat uitmondde in een (toegepast) onderzoek in verband met het hepatitis C virus.

Bovendien wijst hij er nogmaals op dat onderzoek onmiskenbaar een middel is voor de ontwikkeling van de economie en dus van de werkgelegenheid. *Research op zich creëert banen*, en niet enkel jobs als “onderzoeker”, en in de belangrijkste economische regio’s van Europa bevindt zich altijd een groot wetenschappelijk onderzoekscentrum.

De RWB^{bhg} vindt met name het *onderzoek inzake menswetenschappen* belangrijk, gelet op de grote ontwikkeling van de tertiaire sector in Brussel.

Met betrekking tot de “*excellentienetwerken en -centra*” wijst hij op de moeilijkheid voor een Regio als de onze om een “kritische massa” van Europees belang te bereiken. De RWB^{bhg} heeft dan ook aangedrongen op de oprichting van “*Brusselse excellentienetwerken*” (Advies nr. 3) die kunnen dienen als kernen voor de oprichting van “*Europese excellentienetwerken*”. De RWB^{bhg} heeft voorgesteld dat de selectie zou gebeuren op grond van de adviezen van experts en dat de voorstellen van de onderzoekslaboratoria besproken zouden kunnen worden in een “*Begeleidingsforum*”, waar Brusselse ondernemingen zouden kunnen beslissen om zich te engageren bij projecten die ze interessant achten.

In verband met de keuze van “pertinente” domeinen voor ons Gewest, oordeelt Prof. Jean-Louis VANHERWEGHEM persoonlijk “dat het erg moeilijk is te kiezen vooraleer te beginnen”. Onderzoekslaboratoria die gefinancierd worden door bedrijven werken zonder precieze richtlijnen : enkel het algemene onderzoeksdomein wordt vastgelegd, waardoor het onderzoek tot totaal onverwachte toepassingen kan leiden.

Hij is van oordeel dat het Gewest zich niet alles kan veroorloven. We beschikken over een hele reeks laboratoria en we moeten de goed functionerende labo's ondersteunen. Het is niet aangewezen om uit het niets een laboratorium te creëren dat actief is in een onverkend domein. We moeten de bestaande laboratoria aanmoedigen om een netwerk te vormen.

De RWB^{bhg} pleit er dus niet voor om één specifiek domein te onderzoeken. Hij wijst er nog eens op dat de Cartografie van O & O in 2002 een inventaris biedt van de bestaande gewestelijke middelen.

Om praktische redenen moet trouwens de voorkeur worden gegeven aan Europese programma's. Wat de complexiteit van de Europese procedures en terminologie betreft, wijst hij erop dat het Gewest interfaces subsidieert die helpen bij het uitwerken van de dossiers en de begeleiding van de projecten.

Wat het 6^e *Kaderprogramma* betreft, meent hij dat de thema's ruim genoeg zijn opdat iedereen, of bijna iedereen, aan dit programma kan deelnemen. Het Kaderprogramma werd trouwens uitgewerkt onder het Belgische voorzitterschap van de Europese Onderzoeksraad waarbij alle Belgische O & O-instanties betrokken waren. Het bureaucratische aspect van een dergelijk programma kan weliswaar niet ontkend worden, maar het staat vast dat de wetenschapswereld erg positief reageerde op dit *Zesde Kaderprogramma*.

In verband met de *wetenschappelijke publicaties inzake exacte wetenschappen*: er bestaat geen databank van wetenschappelijke publicaties inzake menswetenschappen (behalve voor economische wetenschappen en psychologie) – de RWB^{bhg} verwijst naar omvangrijke databanken met verschillende opzoekmogelijkheden, onder andere per instelling. De gebruikte methode is universeel en de oorspronkelijke laboratoria worden steeds aangegeven.

Prof. Jean-Louis VANHERWEGHEM antwoordt aan de leden van de Commissie die er veel belang aan hechten dat de RWB^{bhg} de parlementairen niet enkel adviezen zou kunnen geven maar ook een evaluatie, wat extra interessant is omdat die voorgesteld kan worden vanuit de vrijheid die eigen is aan de RWB^{bhg}, dat de Raad technisch niet is uitgerust om dienst te doen als audit- of evaluatiebureau.

Er volgt een korte discussie over het idee dat het niet de kostprijs van de mankracht van belang is, maar wel de capaciteit om te vernieuwen, de aantrekkelijkheid en de creativiteit van een regio. Daarnaast gaat het over de “beperking” van het Brusselse Gewest met zijn grondgebied van 19 gemeenten, wat sterk in zijn nadeel speelt en de problematiek nog complexer maakt.

Prof. Jan CORNELIS, Vice-Rector Onderzoek van de *Vrije Universiteit Brussel*, die Prof. Ben VAN CAMP als expert bij de RWB^{bhg} vertegenwoordigt, is ten slotte tijdens zijn tussenkomst ook de mening toegedaan dat het moeilijk is om een scherpe grens te trekken tussen *fundamenteel onderzoek en toegepast onderzoek*. Fundamenteel onderzoek, dat vooral in universiteiten wordt verricht, moet worden gestimuleerd opdat er nieuwe ideeën en projecten ontstaan. Gelet op de beperkte middelen van het Gewest denkt hij dat het grootste deel gewijd zou moeten worden aan het stimuleren van dit “generische” fundamentele onderzoek, dat niet gericht is op een bepaald onderwerp maar op een “groep”, een “sector”. “Het aanbod” verbonden aan dergelijk basisonderzoek is veel groter dan wat het Brusselse bedrijfsleven kan opnemen, waardoor men andere bedrijven naar het Gewest kan lokken. Hij vindt het verkieslijk om het basisonderzoek aan te moedigen en de onderzoekers vertrouwen te schenken. Industrieel onderzoek daarentegen gebeurt per definitie op verzoek en is dus gewoonlijk “gestuurd”.

Wat de “*excellentienetwerken*” betreft, weerlegt Prof. Jan CORNELIS de negatieve connotatie die hij meent waar te nemen, omdat hij denkt dat een excellentienetwerk zowel een concept

als een instrument is, een werkmiddel dat verschillende actoren kan “verenigen” die werken op een verschillend vlak (fundamenteel of toegepast, ethisch, sociologisch, etc.) rond een zelfde thema, en eerder op horizontale dan op verticale wijze. Gelet op hun grotere soepelheid moet men de oprichting van netwerken verkiezen boven die van een Instituut. Hoe kan je met name een Instituut “ontmantelen” wanneer het onderzoek er uitgeput of weinig relevant blijkt ? De bestanddelen van een netwerk kunnen gemakkelijk herschikt worden in de richting van een andere activiteit, en het personeel kan overgenomen worden door de Universiteiten, waar er altijd een brede waaier aan onderzoeken en projecten aan de gang is.

Notas

¹ Uittreksel uit het *Verslag van de Commissie Economische Zaken* van de Brusselse Hoofdstedelijke Raad van 29 januari 2002 (A-245/2 – 2001/2002), pag. 4 : “Men mag ervan uitgaan dat de eerste fase van de drieledige hoofddoelstellingen verwezenlijkt werd met de oprichting bij ordonnantie van 10 februari 2000 van de Raad voor Wetenschapsbeleid ; de tweede doelstelling zal bereikt worden met de goedkeuring van deze ordonnantie. Om de grote ingrepen van deze ambitieuze hervorming af te ronden, dient er dan nog gezorgd te worden voor een samenhangende en efficiënte administratieve structuur die het mogelijk maakt te werken in de best mogelijke omstandigheden qua transparantie en efficiëntie. Dit zal gebeuren via een derde ontwerp van ordonnantie dat thans wordt uitgewerkt door de Minister-Voorzitter in samenwerking met de administratie. De Minister-Voorzitter hoopt dit ontwerp zo spoedig mogelijk te kunnen voorleggen aan het Parlement, normaliter voor de zomervakantie van dit jaar.”

² Ordonnantie van 21 februari 2002 betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie (B. S. 2002.03.06) en besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 18 juli 2002 houdende de uitvoering van de ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie (B. S. 2002.08.07).

³ Verslag van de Wetenschappelijke informatiemissie van de RWB^{bhg} in Baden-Württemberg, 9 en 10 september 2002, Bijlage 6.0 van het *Jaarverslag 2002 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid*.

⁴ Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 20 september 2001 tot vaststelling van het ontwerp van gewestelijk ontwikkelingsplan (B. S. 2001.10.16), Prioriteit 12, pp. 35926 tot 35932 die voorziet in “Een wetenschappelijk beleid ontwikkelen dat gericht is op de nieuwe technologieën die bijdragen tot de economische groei, door erover te waken dat de onderzoeksresultaten voornamelijk via technologische overdrachten tussen de academische wereld en de bedrijven in het Gewest benut worden.”

⁵ CORDIS focus, *Europese Scoreboard inzake Innovatie 2002*, ESI- resultaten voor de Europese gewesten, tabel van de voornaamste Innovatie- regio's per land, pag. 12.

Bijlage 5.6

Jaarlijks debat

ESRBHG – Economische en Sociale Raad
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
RWB^{bhg} – Raad voor het Wetenschapsbeleid
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Brussel, 29 oktober 2003

Jaarlijks debat

Voorstelling van het Jaarverslag 2002 van de RWB^{bhg} in een toekomstgericht perspectief

*Synthese van de werkzaamheden van de ESRBHG in verband met O & O-aangelegenheden
en eerste conclusies van de Nationale Werkgelegenheidsconferentie*

Christian FRANZEN

Voorzitter van de Economische en Sociale Raad
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

&

Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM

Voorzitter van de Raad voor het Wetenschapsbeleid
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

- 29 oktober 2003 -

1 – Doel van de ontmoeting, door Christian FRANZEN, Voorzitter van de ESRBHG

Dhr. Christian FRANZEN, Voorzitter van de ESRBHG, leidt het *jaarlijks debat* van beide raden in dat het uitwisselen van informatie beoogt over de respectieve werkzaamheden die deze beide raden tijdens het voorbije jaar verricht hebben op het vlak van onderzoek en ontwikkeling in ruime zin, met inbegrip van de sociale en economische weerslag van de O & O-activiteit.

2 – Voorstelling van het Jaarverslag 2002 van de RWB^{bhg} in een toekomstgericht perspectief, door Prof. Dr. Jean-Louis VANHERWEGHEM, voorzitter.

I – De nieuwe beleidsinstrumenten inzake O & O bij het BHG

De oprichting van een Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (officieel geïnstalleerd op 26 februari 2001) paste in het streven van de regering om autonoom een eigen wetenschapsbeleid te kunnen voeren.

In zijn eerste advies heeft de Raad de Regering een gewestelijke strategische doelstelling voorgesteld.

Deze bestaat er vooral in het imago van het gewest als *intellectueel verankeringpunt* te versterken om zo aan te sluiten bij de nieuwe *Europese Ruimte voor Onderzoek* als *kruispunt voor wetenschap en technologie* en daartoe de financiële middelen voor een voluntaristisch gewestelijk beleid verder te verhogen, en dit zowel om een gelijkaardig relatief niveau te bereiken als de andere gewesten als om de Europese doelstelling van Lissabon en Barcelona te halen.

Tijdens deze legislatuur heeft de Brusselse Hoofdstedelijke Regering een aanvang gemaakt met het vereenvoudigen, verduidelijken, versoepelen en dynamischer maken van de instrumenten voor steun aan wetenschappelijk onderzoek en innovatie door een nieuw financieel en institutioneel wettelijk kader te scheppen waarbij twee nieuwe instrumenten in het leven geroepen werden :

- de *ordonnantie van 21 februari 2002 betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie*, die een gewestelijk kader schept voor de financiële steun aan O & O- projecten; de positieve aspecten van dit nieuwe kader werden vorig jaar toegelicht;
- en de recente *ordonnantie van 26 juni 2003 houdende oprichting van het Instituut ter Bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel*, waarvan de uitvoering geregeld wordt via een reeks uitvoeringsbesluiten, waaronder het ontwerpbesluit tot vaststelling van de personeelsformatie van dit nieuwe Instituut, waarvoor thans een adviesaanvraag is ingediend bij onze Raad (dit advies zal uitgebracht worden op 9 december e.k.).

In 2002 heeft de regering uitsluitend ons advies gevraagd over deze gewestelijke regelgeving. Hieronder volgen de belangrijkste voorstellen, die uitvoerig toegelicht worden in ons tweede *Jaarverslag* :

1° - wat betreft de uitwerking van het financieel wettelijk kader

Aansluitend bij Advies nr. 4 heeft de Raad de achtereenvolgende versies onderzocht van het *ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende uitvoering van de ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie (Advies nr. 4)* en achtereenvolgens twee adviezen uitgebracht (de Adviezen nrs. 5 en 6).

De Raad herinnert in deze adviezen aan zijn voorstel te voorzien in ernstige en objectieve evaluatieprocedures voor projecten, alsook in procedures voor het toekennen van steun.

De Raad herhaalt zijn wens om de rol en opdracht van het bevoegde administratief orgaan te definiëren en besteedt bijzondere aandacht aan de procedure voor projectoproepen, waarbij de Raad een halfjaarlijkse frequentie voorstelt, met een “open” uitzonderingsprocedure.

De Raad stelt ook nieuwe regels voor wat betreft de uitbetaling van de steun (ijverplicht), die meer bepaald tot doel hebben de rechten van de partners en onderaannemers te vrijwaren en wenst dat de intellectuele eigendomsrechten op de resultaten gepreciseerd zouden worden, vooral ten gunste van de KMO's.

2° wat betreft het bevoegde administratief orgaan, de I.W.O.I.B.

In zijn *zevende advies* onderzoekt de Raad het ontwerp van ordonnantie houdende oprichting van het I.W.O.I.B., dat globaal beantwoordt aan het eerste advies van de Raad. Daarbij wordt het accent gelegd op de gewenste *prestaties van dit orgaan*, namelijk : “flexibiliteit, pro-activiteit, snelheid, stiptheid, soepelheid en transparantie”. De Raad legt echter ook de vinger op enkele zorgwekkende punten.

De Raad oordeelt immers dat de objectiviteit (preciesheid) van het I.W.O.I.B. moet gehandhaafd en gevrijwaard worden tegen *interventies, of zelfs tegen externe druk* en beveelt de aanstelling van een “borg” aan.

De Raad stelt dat de huidige definitie van zijn opdrachten het niet mogelijk maakt de taak uit te voeren die hem in de “memorie van toelichting” bij de ordonnantie blijkbaar wordt toegewezen. In de veronderstelling dat de regering opteert voor het statuut van *pararegionale instelling van type A* (art. 3 §3), wat thans het geval blijkt te zijn (art. 3 van de ord. van 26 juni 2003), is de Raad van oordeel dat deze opdracht toevertrouwd moet worden aan een “*wetenschappelijke commissie*”, los van het “college van externe onafhankelijke experts”. De Raad meent ook dat het I.W.O.I.B. hem zijn jaarverslag moet voorleggen.

Met het oog op de toekomst stelt de Raad ook een wijziging voor tot uitbreiding van het toepassingsgebied met betrekking tot de opdrachten van het nieuw Instituut wat het beheer en de follow-up van de programma's betreft (Art. 4 §1, B, 5de lid), tot economische valorisatie van de universitaire navorsing en tot aanmoediging van zijn deelname aan Europese kaderprogramma's, zoals bijvoorbeeld de ondersteuning van de “*expertisenetwerken*”.

Ten slotte is de Raad van oordeel dat “handelsactiviteiten” *stricto sensu* het imago van het I.W.O.I.B. kunnen schaden en “oneerlijke concurrentie” tot stand kunnen brengen. Niettemin blijft de Raad overtuigd van de noodzaak voor het nieuw Instituut om bepaalde “niet-commerciële” inkomsten te kunnen innen en wil daarom dat de draagwijdte van de tekst over de “met de opdrachten verenigbare handelsactiviteiten” nader toegelicht zou worden (art. 6 & 13 §3) in de zin van toestemming voor verenigingen zonder winstgevend oogmerk.

II – Imago van het Gewest als verankeringpunt in de nieuwe Europese Ruimte voor Onderzoek.

In 2003 stond het gewestelijk en Europees O & O-beleid, geïntegreerd in de andere beleidslijnen van de Europese Unie inzake onderwijs, werkgelegenheid, opleiding en fiscaliteit centraal in de werkzaamheden van de Raad, met het oog op het verankeren van het Gewest in de *Europese Ruimte voor Onderzoek*.

De Raad heeft achtereenvolgens advies uitgebracht over twee mededelingen van de Europese Commissie in verband met de doelstelling opgelegd in het kader van de Top van Lissabon en de Top van Barcelona, die inhoudt dat de Europese inspanning op het vlak van onderzoek en ontwikkeling opgetrokken wordt tot 3 % van het B.B.P. van de Europese Unie tegen 2010, waarbij 2/3 van de inspanning van de privé-sector zou moeten komen.

- Het eerste van die adviezen werd uitgebracht op verzoek van de regering (Advies nr. 8) over een mededeling die in de geest van de *Verklaring van Bologna* het debat opent voor alle betrokken partijen en deze “interpelleert” over de “rol van de universiteiten in het Europa der Kennis” gelet op de unieke positie van de universiteiten met het oog op de verwezenlijking van voornoemde doelstelling.
- Het tweede advies werd door de Raad uit eigen beweging uitgebracht (Advies nr. 9) over het *actieplan “Investeren in onderzoek: een actieplan voor Europa”*, waarin 22 toepassingsmaatregelen voorgesteld worden om de Europese overheids- en privé-actoren ertoe aan te moedigen hun O & O- inspanningen op te voeren om de Europese doelstelling voor 2010 te halen.

1° - Wat betreft het *actieplan* zal de Europese Commissie op internationaal vlak haar steun verlenen in de vorm van coördinatie en versoepeling van de Europese regels voor overheidssteun aan O & O. De Lidstaten worden opgeroepen hun overheidsgeld op duurzame wijze te richten op onderzoek en innovatie, binnen de grenzen van het convergentieplan. Om deze doelstelling te verwezenlijken is een financiële inspanning vereist, in het bijzonder vanwege het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

De RWB^{bhg} steunt globaal beschouwd het *actieplan* en vraagt het Brussels Hoofdstedelijk Gewest om er in overleg met de andere entiteiten van het land mee in te stemmen. De Raad is verder van mening dat de keuze voor de 3 %-doelstelling die België zichzelf in het kader van de “open coördinatie” heeft opgelegd, realistisch is op voorwaarde dat er op een coherente wijze gewerkt wordt.

Op federaal Belgisch niveau, stelt de RWB^{bhg} voor om de waaier aan openbare financieringsinstrumenten inzake onderzoek aan te vullen en te verfijnen door middel van specifieke maatregelen om jobs te creëren in het onderzoek, bijvoorbeeld door nieuwe incentives voor O & O voor te stellen of door de sociale lasten van de bedrijven voor het scheppen en behouden van arbeidsplaatsen in het onderzoek selectief te verminderen.

De RWB^{bhg} stelt voor dat er bij de bespreking van het *actieplan* explicieter wordt verwezen naar de opleiding van “niet-universitair” researchpersoneel, dat een belangrijk aandeel vertegenwoordigt van de O & O- jobs die de inwerkingtreding van dit plan zou moeten genereren.

Een vergelijking van de evolutie van de *intra-muros* uitgaven van de bedrijven inzake O & O in de drie gewesten van het land leert dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de gevolgen van het wegtrekken van grote industriële researchcentra in de jaren '80 niet heeft kunnen compenseren. Daarom wenst de Raad dat er *drastische* aanmoedigingsmaatregelen worden genomen, zowel om verdere emigratie te vermijden als om de onderzoekseenheden die zich reeds in het Gewest bevinden te stabiliseren en er nieuwe aan te trekken.

Het is immers enkel via een herwaardering van het O & O-beleid dat het Gewest uit de huidige stagnering zal kunnen doorbreken en actief zal kunnen bijdragen tot de inspanning die nodig is om de Europese doelstelling van de Top van Lissabon en de Top van Barcelona te bereiken.

Onderzoek is immers een economische activiteit die goed past in een stedelijke omgeving en die talrijke rechtstreekse en onrechtstreekse werkgelegenheid schept en bijdraagt tot de economische ontwikkeling van het Gewest, waarvan de groei ook afhangt van factoren die verband houden met de economische activiteit van de ondernemingen uit de sectoren van de industrie, handel en diensten.

Wetenschappelijk onderzoek en economische groei kunnen niet los gezien worden van opleiding: technologische innovatie, nieuwe methodes en procédés en uitbreiding van nieuwe diensten doen nood ontstaan aan gekwalificeerde human resources. De aanwezigheid van hooggeschoolde arbeidskrachten draagt in dat verband bij tot de aantrekkingskracht van een regio.

2° - Met betrekking tot deze problematiek is de Raad ingegaan op de thema's die aan bod komen in het Europees document over de “Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis” (Advies nr. 8) met een aantal “*good practices*” met betrekking tot de financiële middelen, de uitbating of valorisatie van de resultaten van het wetenschappelijk werk, de

voorwaarden en instrumenten inzake excellentie zoals de netwerken, de human resources, het internationaal perspectief en de plaatselijke en gewestelijke ontwikkeling.

De Raad acht het nuttig eraan te herinneren dat “*de eerste rol van de universiteit erin bestaat een intellectuele opleiding met inachtneming van kwaliteit en aansluiting bij de voor veranderingen vatbare behoeften van de samenleving te verschaffen; het opleiden van kaderleden van topniveau is daar een essentiële uitdrukking van*” en ten slotte dat in Europa “de universiteiten hebben standgehouden in hun opzet van democratisering van de opleidingen die zij aanreiken, hetgeen soms met moeilijke financiële situaties gepaard ging”.

Inzake de nieuwe rol van de universiteiten als economische en sociale actor, oordeelt de Raad dat het met inachtneming van de “academische vrijheid” opportuun lijkt om onderwijs en onderzoek aan te moedigen zich toe te leggen op *dienstbetoon aan de samenleving*, zodat een betere integratie van de universiteit zowel op regionaal als op Europees en internationaal niveau bewerkstelligd wordt, maar dat deze doelstelling ondergeschikt is aan de eerste opdracht van de universiteit.

Ten slotte meent de Raad dat “de oprichting van *spin-off bedrijven* door de universiteit als fenomeen enkel aangemoedigd kan worden voor zover het de universiteit niet belast noch haar hoofddoelstellingen in de weg staat of haar onafhankelijkheid in het gedrang brengt. Dergelijke bronnen van financiering vormen echter een aanvulling en mogen **geen** onmisbaar middel zijn voor het overleven van de universiteit. Het behoort tot de taak van de overheid om de materiële en immateriële investeringen te financieren in het universitair onderwijs en het ermee gepaard gaande onderzoek.”

In een recentere visie wordt de universiteit daadwerkelijk beschouwd als een rechtstreekse actor van de economische ontwikkeling die verplichtingen vervult ten aanzien van de samenleving door te zorgen voor efficiënte en competitieve infrastructuur in een markteconomie. In talloze studies wordt gewezen op de eenheid van het proces gaande van het fundamenteel onderzoek tot de economische valorisatie, en in antwoord op de vraag van de politieke en economische actoren hebben de universiteiten deze taak op zich genomen.

Parallel daarmee evolueert de financieringswijze van het academisch onderzoek in toenemende mate van quasi forfaitaire institutionele financiering naar een contractuele financiering, zowel met de overheid als met privé-ondernemingen.

De Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft in dat verband een originele aanpak voorgesteld, met name de “*Brusselse excellentienetwerken*”. Samengevat stimuleert de overheid een willekeurige generator van diversiteit door het subsidiëren van een onderzoeksprogramma van een netwerk van hoofdzakelijk academische labo's. Daarbij wordt als voorwaarde opgelegd dat de diversiteit aan kennis die er het resultaat van is, ter selectie aangeboden wordt aan een “forum van ondernemingen” en aan financiële partners met belangstelling voor het programma, die een “recht van eerste weigering” uitoefenen. De “geselecteerde” uitvinding zal dan met privé-financiering verder ontwikkeld worden tot een economisch renderende toepassing, hetzij door bestaande ondernemingen, hetzij door nieuw opgerichte ondernemingen van het “*spin-offs*”-type.

Op die wijze zou de overdracht van nieuwe kennis van academische laboratoria naar industriële ondernemingen gepromoot en beheerd kunnen worden met inachtneming van de specifieke rol van alle betrokken actoren, vanzelfsprekend op voorwaarde dat men over de nodige “middelen” beschikt - een wens van de Raad die tot op heden niet ingewilligd is, maar ook een hefboom voor het creëren van jobs.

Mijnheer de Voorzitter, ziedaar een samenvatting die de link legt tussen de werkzaamheden van vorig jaar en die van dit jaar en waaruit een zekere continuïteit blijkt inzake opvattingen en voorstellen.

Bovendien heeft de Raad voor het Wetenschapsbeleid adviezen uitgebracht over zeer concrete maatregelen die de door de Regering werden voorgesteld, zoals de financiering op grond van de ordonnantie en de bijbehorende uitvoeringsbesluiten en het opzetten van de

administratieve ondersteuning in de vorm van het I.W.O.I.B., alsook over bepaalde mededelingen van de Europese Commissie. Europa neemt onophoudelijk initiatieven, wat zeer positief is, maar de Lidstaten en regio's moeten kunnen volgen!

3 – Voorstelling van de werkzaamheden van de ESRBHG door dhr. Christian FRANZEN, Voorzitter.

Mijn uiteenzetting omvat twee grote hoofdstukken.

Het eerste is gewijd aan de adviezen die de ESRBHG heeft uitgebracht over de opzetting van de instrumenten van het gewestelijk wetenschapsbeleid en meer bepaald het advies dat parallel met de Raad voor het Wetenschapsbeleid werd uitgebracht over de oprichting van het I.W.O.I.B.

Het tweede hoofdstuk heeft betrekking op een aantal sociaal-economische beschouwingen in verband met onderzoek en de valorisatie ervan tegen de achtergrond van de economische ontwikkeling. Deze werden meer bepaald geuit tijdens de werkzaamheden op het niveau van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest in het kader van de *Nationale Werkgelegenheidsconferentie*, die half oktober afgesloten werd.

Deze conferentie berustte op dubbel overleg: enerzijds tussen de federale regering en de sociale partners op federaal niveau (vakbonden, werkgevers, middenstand) en anderzijds tussen de federale overheid en de deelgebieden, waarbij wij door de Brusselse Hoofdstedelijke Regering onrechtstreeks betrokken werden bij de werkzaamheden in verband met onderzoek en de valorisatie ervan.

1° - de adviezen over het opzetten van de instrumenten van het wetenschapsbeleid

Aangaande het *voorontwerp van ordonnantie houdende oprichting van het I.W.O.I.B.*, wil ik zeker wijzen op de grote verschillen tussen het advies van de Raad voor het Wetenschapsbeleid en het advies van de sociale partners verenigd in de Economische en Sociale Raad.

Ook onze Raad was vanzelfsprekend verheugd over het feit dat in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een enig administratief orgaan opgericht wordt om wetenschappelijk onderzoek en innovatie aan te moedigen, zodat diverse actoren die voorheen enigszins aan hun lot waren overgelaten, samengebracht worden in één enkele directie met een doordachte en gecoördineerde visie. De oprichting van het nieuw Instituut moet echter ook de instrumenten en de toepassing ervan doorzichtiger maken en het wetenschapsbeleid van het Gewest ondersteunen, zowel voor de economische als voor de andere aspecten, inclusief de meer academische domeinen die eveneens van zeer groot belang zijn.

De ESRBHG heeft in zijn opbouwend kritisch advies duidelijk een voorkeur uitgesproken voor een pararegionale instelling van het type B, veeleer dan van het type A zoals aangegeven in het voorstel dat uiteindelijk gevolgd werd.

De voorkeur voor type B is ingegeven door het feit dat het Instituut zeer uiteenlopende aangelegenheden zal behandelen die niet uitsluitend afhangen van de overheid, maar van diverse actoren, met inbegrip van de privé-sector. U verwees er zojuist naar in een aantal beschouwingen over de toekomstige financiering en de verwachte inspanningen van de diverse actoren in het kader van het "Actieplan – Doelstelling 3 %".

Daar de privé-sector zal instaan voor 2/3 van de financiering, lijkt het ons in dat verband normaal dat de privé-sector nauwer betrokken wordt bij de uitvoering van het beleid wat volgens ons beter mogelijk was met een pararegionale structuur van het type B, die in principe - ten minste voor strategie en beleid - een raad van bestuur omvat waarin diverse partijen vertegenwoordigd zijn, waaronder de sociale partners.

Helaas hebben wij moeten vaststellen dat dit voorstel niet gevolgd werd op basis van het argument dat deze rol vervuld kon worden door de Raad voor het Wetenschapsbeleid waarin de diverse actoren immers vertegenwoordigd zijn, nl. de universiteiten, hogescholen en onderzoekscentra, zij het als waarnemers, en de sociale partners als volwaardig lid. Maar zoals u ook reeds vermeldde oordeelden wij dat er voor beide instanties gevaar op vermenging van bevoegdheden bestond. Jammer genoeg werden wij op dat punt niet gevolgd.

Evenals de Raad voor het Wetenschapsbeleid wensten wij dat de “met de opdrachten van het Instituut verenigbare handelsactiviteiten” preciezer omschreven en gedefinieerd zouden worden omwille van de door u uiteengezette redenen, die wij deelden.

Inmiddels werd een ontwerp van uitvoeringsbesluit bij de ordonnantie houdende oprichting van het I.W.O.I.B., dat betrekking heeft op de personeelsformatie, het administratief statuut en de bezoldigingsregeling van het personeel, voor overleg voorgelegd aan de daartoe bestemde organen. De voorbereidende werkzaamheden vonden plaats bij de Raad voor het Wetenschapsbeleid, die zich tijdens zijn volgende plenaire vergadering zal uitspreken. Zelf zullen wij in het kader van de Economische en Sociale Raad advies uitbrengen tijdens onze volgende plenaire vergadering van 20 november.

2° – Sociaal-economische beschouwingen in verband met O & O en werkgelegenheid.

De *bevordering van het onderzoek en de economische valorisatie*, via O & O en de ontwikkeling ervan, is één van de aspecten van het economisch en sociaal beleid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest – alsook op federaal vlak en bij de twee andere gewesten – waaraan zeer veel belang gehecht werd door de Brusselse sociale partners sinds ze samen kunnen zetelen om adviezen uit te brengen, zijnde sinds ongeveer vijftien jaar.

Wij hebben onze standpunten, voorstellen en prioriteiten herhaald in het kader van de voorbereidende werkzaamheden van de *Nationale Werkgelegenheidsconferentie*, die overleg inhield tussen de federale en gewestelijke regeringen en, wat ons betreft, met de Brusselse Hoofdstedelijke Regering. Wij hebben zowel mondeling als schriftelijk - onze ABVV-collega's hadden een kleine nota uitgewerkt – hebben wij eens te meer gewezen op de bekommernissen en standpunten van de sociale partners.

Tijdens de besprekingen met de minister-voorzitter, die binnen de Brusselse Hoofdstedelijke Regering belast is met Wetenschapsbeleid, en de Minister van Economie en Werkgelegenheid, werd ons door de minister-voorzitter of zijn vertegenwoordigers, waaronder dhr. Lamot, bevestigd dat de regering in de eerste plaats de principes vervat in de financieringsordonnantie wil toepassen.

In dat verband wees de minister-voorzitter op het gewestelijk streven om de budgettaire middelen voor het toegepast onderzoek in overeenstemming te brengen met het beleid dat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wil voeren in het kader van de doelstelling om 3 % van het B.B.P. te besteden aan onderzoek tegen 2010.

Hij stelde dat het nodig is om na het introduceren van de principes en de instellingen de fundamentele problemen aan te pakken en er dus op toe te zien dat de middelen besteed worden aan het werk van de structuren en niet aan de structuren zelf. Hij herinnerde aan de interesse en de politieke wil bij de Brusselse Hoofdstedelijke Regering voor de verwezenlijking van de “*excellentienetwerken*”, waarvan u, Mijnheer de Voorzitter, de ontstaansgeschiedenis hebt toegelicht in het kader van de werkzaamheden van het de Raad voor het Wetenschapsbeleid en het uit eigen beweging geformuleerde advies terzake.

De Minister-Voorzitter, daarin gevolgd door de voltallige regering naar wat afgeleid kan worden uit de budgettaire ramingen voor 2004, houdt zich goed aan dit beleid. Het komt er dus op aan versnippering te vermijden – voor zover wij ons die luxe al zouden kunnen veroorloven in een geografisch en dus ook qua middelen vrij klein gewest als het onze. Er wordt daarom voorgesteld geen tientallen “excellentienetwerken” op te richten, maar slechts twee of drie, zodat we ons kunnen toespitsen op onze troeven en deze verder ontwikkelen.

Een van de grootste uitdagingen zal erin bestaan het tempo vol te houden. Voor dergelijke activiteiten en des te meer voor structuren zoals de toekomstige “excellentienetwerken” geldt immers dat er tijd nodig is om ze tot stand te brengen en resultaat te boeken. De Regering zou naar verluidt uitgaan van een termijn van 5 à 7 jaar, wat overigens aansluit bij de termijn van 7 jaar die wij zelf vooropgesteld hadden in het kader van de werkzaamheden van de Raad voor het Wetenschapsbeleid.

Het is een uitdaging - en de vertegenwoordigers van de politieke kringen mogen het me niet kwalijk nemen, want het is geen kritiek aan hun adres - maar in de politiek betekent een

termijn van “7 jaar” vaak het volgende millennium! Daarenboven zorgt de wisselvalligheid van het politieke leven ervoor dat het soms niet meer dezelfde zijn die het beleid toepassen dat door hun voorgangers werd goedgekeurd. We moeten er dus over waken dat de continuïteit wordt gegarandeerd en dat die zich ook vertaalt in budgettaire middelen die berekend werden in de adviezen van de RWB^{bhg}. Als de politieke keuzes zijn gemaakt, moeten ook de middelen worden vrijgemaakt om ze te concretiseren!

Zowel de principes, de eerste uitvoeringsmaatregelen als de vastgelegde doelstellingen kregen de goedkeuring en steun van de sociale gesprekspartners binnen de ESRBHG. Ze zijn dus bereid eraan mee te werken, samen met al diegenen die al bevestigd hebben, en ze wachten om betrokken te worden bij de werkzaamheden om er, laat ons hopen, een maximale efficiëntie aan te verlenen.

Men kan die maximale efficiëntie uiteraard enkel bereiken via een goede coördinatie, complementariteit en/of synergie (variabel naargelang van het ogenblik en de materie) van de gebruikte instrumenten, zoals het I.W.O.I.B. of andere die reeds bestaan maar waarvan sommige redelijk recent hervormd werden, zoals het *Brussels Werkgelegenheidsagentschap*. Wegens de respectieve competenties en samenstelling van de betrokken instellingen, moet men erover waken dat er wel degelijk in de richting van coördinatie en synergie wordt gegaan en niet naar versnippering en concurrentie.

Bovendien hebben we onze principiële steun verleend aan de oprichting van een federale *Taskforce* voor het wetenschapsbeleid, die werd aangekondigd in het kader van de *Nationale Werkgelegenheidsconferentie* en die wordt bijeengeroepen op initiatief van de federale minister van Economie en Buitenlandse Handel die ook bevoegd is voor het Wetenschapsbeleid.

We steunden eveneens het initiatief van een “Open brief aan de federale regering” van de vier Raden voor het Wetenschapsbeleid. In dat verband menen we als Brusselse gesprekspartner dat, buiten de inhoudelijke waarde, deze brief een onmiskenbare symbolische waarde bezit doordat hij unaniem werd opgesteld, - anders had hij niet bestaan -, door de vier Raden voor het Wetenschapsbeleid, zowel op federaal niveau als in de drie gewesten, wat aantoont dat we boven een aantal grenzen en moeilijkheden, die dikwijls kunstmatig werden gecreëerd, kunnen uitstijgen.

De ESRBHG werkt ook volop mee aan de doelstelling van de Europese Topbijeenkomsten van Lissabon en Barcelona, om tegen 2010 de 3 % van het B.B.P. te bereiken.

We zullen er uiteraard alles aan doen om deze doelstelling te bereiken en om via economische valorisatie de inspanningen van de universiteiten, de hogescholen en hun onderzoekers inzake onderzoek en ontwikkeling te ondersteunen. Die inspanningen kunnen leiden tot economische groei en dus ook tot sociale vooruitgang, meer in het bijzonder op het vlak van de werkgelegenheid, vooral in een regio zoals het Brussels gewest met een erg hoge werkloosheidsgraad verbonden aan een lage scholingsgraad en een ongelofelijk hoge analfabetismegraad (10 % van de bevolking in ons gewest). Die indirecte factor is van minder groot belang voor het onderzoeksaspect van het onderwijs dan voor het eigenlijke onderwijsaspect, minder op het niveau van het hoger en universitaire onderwijs dan wel op het niveau van het basisonderwijs dat zich er uiteraard het meest mee bezighoudt.

We weten dat het hier gaat om een extreem belangrijke bekommernis en dat we een verband moeten leggen tussen de rechtstreekse effecten van het onderzoek dat een activiteit is die economische rijkdom en werkgelegenheid meebrengt en de onrechtstreeks veroorzaakte effecten via de valorisatie van het onderzoek.

Onze Raad blijft geloven dat het een uiterst belangrijk instrument is, vooral in een economische regio zoals het Brussels Hoofdstedelijk Gewest dat eigenlijk een (bijna) volledig verstedelijkt “stadsgewest” is, en waar onderzoeksactiviteiten, activiteiten verbonden aan onderzoek of voortvloeiend uit onderzoeksinspanningen in het bijzonder op hun plaats zijn.

Tegenover deze problematiek zijn wij allen bereid ons steentje bij te dragen om van op een stevige basis aan een productief beleid te werken.

Bijlage 5.7

Twintigste verjaardag van de Vakgroep Biotechnologie van het *Institut Meurice van de Haute Ecole Lucia de Brouckère*

“Biotechnologie, een samengaan van academische, openbare en privé-actoren voor het verankeren van *spin-offs* of *start-ups* in de industriële wereld”

“Impuls van de overheid om de industriële ontwikkeling te stimuleren vanuit academische laboratoria”

Uiteenzettingen van Prof. Dr Jean-Louis VANHERWEGHEM, voorzitter van de RWB^{bhg}
& Dr Guy J. MARTENS, vice-voorzitter van de RWB^{bhg}

Brussel, 24 oktober 2003

**“ Promouvoir et gérer le transfert adapté des laboratoires académiques
aux entreprises industrielles – deux rôles complémentaires
pour des acteurs différents.”**

Prof. Dr Jean-Louis VANHERWEGHEM

Président du Conseil d'administration de l'Université Libre de Bruxelles
Président du Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale

L'image traditionnelle de l'Université est celle d'un temple dédié à la transmission (l'enseignement), la conservation (les bibliothèques) et la création des savoirs (la recherche).

La recherche académique a pour objectif, dans une vision altruiste, l'accroissement universel des connaissances mises à la disposition de l'humanité. Elle se veut libre et diversifiée. Cette recherche académique est généralement qualifiée de recherche fondamentale ou non orientée. Elle est financée par des fonds publics sans prédétermination. En Belgique francophone, par exemple, participent au financement une partie de l'allocation de fonctionnement des universités et des fonds spéciaux de recherche de la Communauté française comme le fonds d'encouragement à la recherche, les actions de recherche concertée, le Fonds national de la Recherche scientifique. Pour l'ensemble des universités francophones de Belgique, le montant global de ce financement était évalué à environ 220 millions d'euros en 1992 ¹, si l'on suppose qu'un quart des allocations de fonctionnement des universités est consacré à la recherche.

L'activité académique de recherche fondamentale se traduit, dans les faits, par la publication de ses résultats dans des revues scientifiques internationalement distribuées. Des études bibliométriques (relevé des indicateurs quantitatifs et qualitatifs des publications scientifiques) démontrent que la production scientifique européenne, et notamment belge), est d'un excellent niveau, et est particulièrement efficiente si on la pondère par les budgets qui lui sont consacrés. La moyenne européenne est de l'ordre de six publications par an pour 10.000 habitants. Elle est de huit en Belgique, ce qui est supérieur aux résultats français ou allemands (6,7 et 6,9 respectivement), mais inférieur à ceux des Pays-Bas et du Royaume-Uni (tous deux proches de 10). Pondérés par le financement public de la recherche par rapport au P.I.B. ², ces chiffres sont tout à l'honneur de la recherche belge.

Cependant, une vision plus récente de l'université veut en faire un acteur direct du développement économique. Ainsi, l'Union européenne et les régions interpellent les universités pour qu'elles franchissent plus souvent le pas de la découverte vers l'innovation, de la publication scientifique vers le dépôt de brevets, de la réflexion intellectuelle vers l'action entrepreneuriale. On attend de l'université qu'elle remplisse ses obligations à l'égard de la société en créant des infrastructures efficaces, destinées à contribuer à la compétitivité régionale et internationale dans une économie de marché. Parallèlement, les modalités de financement de la recherche académique évoluent, de plus en plus, d'un financement institutionnel quasi forfaitaire vers un financement contractuel tant avec les pouvoirs publics qu'avec les entreprises privées. Les “contrats de recherche” (hors F.N.R.S.) représentent un montant évalué à 235 millions d'euros en 2001 pour l'ensemble des universités francophones de Belgique. Le volume des activités contractuelles est donc comparable, voire légèrement supérieur à celui des ressources consacrées à la recherche non orientée.

¹ 120 millions représentant 25 % des allocations, 85 millions FNRS et fonds associés, 15 millions euros pour ARC fonds et fonds spéciaux.

² En gros, 0,6 % en Belgique, 0,7 % au Royaume-Uni et 0,8 % aux Pays-Bas.

L'université devient ainsi un fournisseur de recherches dont la finalité est déterminée dans les termes d'un contrat. Les universités ont d'abord vu dans ces nouveaux financements le moyen de pallier l'insuffisance des financements institutionnels, mais elle est ensuite devenue un véritable acteur économique, soucieux de ses propres bénéfices, protégeant sa propriété intellectuelle et finissant même par créer des entreprises articulées sur sa recherche (*spin-offs*) et dont la finalité est clairement les dividendes économiques. Ainsi, au 31 décembre 2002, les universités francophones de Belgique avaient créé 137 *spin-offs* représentant une valeur ajoutée de 160 millions d'euros et employant 2.700 personnes. Cinq de ces *spin-offs* étaient cotées en bourse avec une capitalisation allant de 18 millions à 228 millions d'euros.

De nombreuses analyses insistent sur la continuation du processus qui va de la recherche fondamentale à la valorisation économique. On peut la décomposer comme suit : une recherche libre et non orientée génère des découvertes souvent fortuites. Parmi celles-ci, certaines ont une potentialité d'applications à finalité économique. Une recherche plus appliquée valide le potentiel innovant et, en cas de succès, assure la protection intellectuelle. Les brevets ainsi obtenus peuvent être soit licenciés à des entreprises existantes, soit servir de base à la création de nouvelles entreprises (*spin-offs*), ce qui impose un plan d'affaires et des partenaires financiers.

Répondant à l'appel des acteurs politiques et économiques, les universités ont pris en charge ce long processus. Je voudrais plaider, ici, que cette situation n'est pas bonne à long terme. Il serait plus sain de séparer clairement, d'une part, le rôle de promotion et de stimulation de la recherche et, d'autre part, celui de la gestion du transfert vers le développement économique, même si ces rôles sont complémentaires. J'évoquerai trois types d'arguments, le premier de nature épistémologique, le deuxième de nature pratique et le troisième de nature éthique.

L'argument épistémologique se base sur la vision conceptuelle des raisons du succès d'un transfert fructueux de la découverte à l'application économique. La vision que je voudrais défendre s'inspire d'une analogie avec la thèse néo-darwinienne de l'évolution des espèces vivantes. En bref, deux mécanismes fondamentaux peuvent expliquer le succès d'une adaptation adéquate à un environnement changeant. Le premier est un générateur aléatoire de diversité : le hasard des mutations génétiques propose au monde des êtres nouveaux. Le deuxième est un processus déterministe de sélection : les conditions de l'environnement permettent ou ne permettent pas la croissance et le développement de l'être nouvellement créé. Le couplage, en succession chronologique, des deux mécanismes donne l'illusion d'un processus téléonomique construisant les êtres les plus performants.

C'est une illusion, car le succès du système est basé exclusivement sur le générateur aléatoire de diversité offrant une multiplicité de choix à une sélection *a posteriori*. S'il n'en était pas ainsi, le déterminisme *a priori* "du mieux adapté" conduirait à la disparition complète de l'espèce au moindre changement de l'environnement.

Appliquant le modèle au sujet qui nous intéresse, on comprend qu'il faut deux acteurs distincts : le premier, l'acteur A, génère d'une manière souvent fortuite une diversité de connaissance; c'est typiquement la caractéristique de la recherche fondamentale non orientée menée dans les laboratoires académiques. Le deuxième, l'acteur B, sélectionne dans cette diversité, les découvertes les mieux adaptées aux contraintes et opportunités de l'environnement du moment : c'est typiquement les caractéristiques de la recherche/développement appliquée à une finalité économique.

Pour que le processus darwinien opère, il faut une "biodiversité" suffisante et un nombre suffisamment important de mutations. Ceci plaide pour un système universitaire encourageant le processus "bottom up" de l'innovation mutagène".

Le deuxième argument, l'argument pratique, est articulé sur le premier. Les motivations de l'acteur A et de l'acteur B sont nécessairement différentes.

L'acteur A a pour objectif de générer un maximum de connaissances et trouve sa motivation dans la reconnaissance par les pairs aussi bien en terme de notoriété internationale qu'en terme de carrière académique. Cette reconnaissance, liée à la notoriété, ne peut s'acquérir que par les publications des résultats scientifiques dans des revues prestigieuses.

Cette recherche, dont le résultat principal est un accroissement altruiste des savoirs de l'humanité, ne peut être financée que par les pouvoirs publics. L'acteur B a pour objectif la rentabilité économique d'un savoir nouveau et trouve sa motivation dans les dividendes économiques qu'il peut y trouver à titre personnel. Son intérêt est le secret par rapport à la découverte et la protection de sa propriété par le brevet.

Cette recherche, dont le résultat global est un développement économique dont les retombées sont utiles à l'ensemble de la communauté, doit trouver son financement auprès de partenaires financiers privés qui participeront aux bénéfices.

Il est clair que les chercheurs, qu'ils soient acteur A ou acteur B, doivent avoir les mêmes qualités de rigueur et de méthode, mais il apparaît que leurs motivations sont totalement différentes pour ne pas dire incompatibles.

Le troisième argument vise à démontrer qu'il est éthiquement difficile à être, à la fois, un acteur A et un acteur B. Je prendrai l'exemple de la recherche médicale au moment de la phase appliquée des essais cliniques. Le clinicien chercheur a la responsabilité, lors de l'essai thérapeutique d'une nouvelle molécule issue des connaissances et de la recherche de laboratoire, de procéder, objectivement, à un relevé des avantages, mais aussi des inconvénients (les effets secondaires) de cette nouvelle molécule par rapport aux traitements existants. Peut-on garantir, si ce chercheur est lui-même intéressé financièrement à la réussite de la commercialisation de cette molécule, qu'il n'ait pas tendance, même involontaire, à hypertrophier les effets favorables et à minimiser les effets secondaires indésirables ? N'aura-t-il pas, par la suite, tendance à recommander ce médicament plutôt que tout autre à ses étudiants, dans ses publications, ou dans des conférences de consensus sur les bonnes pratiques ? Ce risque, qualifié de "conflit d'intérêts" invite à séparer clairement l'acteur A et l'acteur B.

Deux rôles différents, donc, pour deux acteurs distincts.

Il n'empêche que les rôles sont complémentaires et que le transfert de l'un à l'autre doit être facilité. À cette fin, le Conseil de la Politique scientifique de la Région de Bruxelles-Capitale a proposé une approche originale. En bref, le pouvoir public stimule un générateur aléatoire de diversité en subsidiant un programme de recherche d'un réseau de laboratoires principalement académiques. Il impose que la diversité des connaissances qui en résultera soit offerte à la sélection d'un forum d'entreprises et de partenaires financiers intéressés par le programme, exerçant ce qu'on appelle un "droit de premier refus" et jouant en quelque sorte le rôle du milieu, de ses contraintes et de ses opportunités. La découverte "sélectionnée" sera alors prise en charge, sur financement privé, pour son développement appliqué à l'intérêt économique, soit par des entreprises existantes, soit par la création de nouvelles entreprises de type "*spin-offs*".

Ce serait le moyen d'assurer la promotion et la gestion d'un transfert adapté des savoirs nouveaux depuis les laboratoires académiques vers les entreprises industrielles tout en respectant des rôles distincts pour des acteurs différents.

“Le CERIA, plus de cent ans d’une collaboration entre une institution d’enseignement et de recherche et l’industrie”

Dr. Guy J. MARTENS

Président de MEURICE R & D et vice- président du CPS^{rb}

Un peu d'histoire

Au moment de fêter le 20ème anniversaire de *l'Unité de Biotechnologie de l'Institut Meurice*, il m'a paru intéressant de retracer brièvement l'histoire pleine d'aléas qui a conduit deux initiatives séparées, datant de la fin du 19ème siècle, issues de deux parties du pays, adressées à des disciplines qui semblaient alors fort différentes, à se rassembler, s'unir et le rester, en dépit de ce que d'aucuns ont appelé notre *schizophrénie institutionnelle*.

L'origine bicéphale de l'Institut qui constitue aujourd'hui une “catégorie” de la *Haute Ecole Lucia de Brouckère* se retrouve dans son ancienne dénomination complète ... et un peu longue : *Institut supérieur industriel - Institut des Industries de Fermentation - Institut Meurice Chimie*, plus brièvement l'IIF-IMC.

L'Institut Meurice - Chimie

C'est en effet en 1892, à Charleroi, qu'Albert MEURICE crée “*l'Institut de Chimie pratique*”, répondant au besoin de l'industrie chimique de disposer d'un personnel d'encadrement possédant à la fois, les connaissances scientifiques et pratiques pour faire fonctionner efficacement les laboratoires, essentiellement de contrôle, des entreprises. Il est significatif de constater que le futur INSTITUT MEURICE - Chimie possède, dès sa création, deux sections - qui demeureront longtemps distinctes, sans être séparées - une section d'enseignement et, d'autre part, des laboratoires privés effectuant des analyses pour l'industrie et les particuliers.

Dès 1897, l'INSTITUT MEURICE, déjà à l'étroit, quitte Charleroi pour Ixelles, rue Simonis, où quelques-uns d'entre nous l'ont encore connu, puisque ce siège (où j'ai encore fait passer des examens !) n'a été abandonné qu'en 1972.

Les aléas des deux guerres mondiales vont avoir des influences imprévues sur l'avenir de l'Institut.

Pendant la première de ces guerres, et en dépit de ses difficultés avec l'occupant (l'Institut sera fermé et lui-même sera arrêté et emprisonné à Saint- Gilles en 1917), Albert MEURICE se lance *dans* la fabrication de produits pharmaceutiques de synthèse et fonde en 1920, la première *spin-off* de l'Institut, la “Société Anonyme des produits chimiques et pharmaceutiques Meurice” qui donnera plus tard naissance à la Division pharmaceutique de l'Union Chimique Belge.

Pendant la seconde guerre mondiale, l'Institut ne fut cette fois pas fermé, ce qui lui permit de donner asile aux cours clandestins de *l'Université Libre de Bruxelles* et d'accueillir ainsi quelque cinq cents étudiants, jetant les bases de relations privilégiées, qui ont rarement été prises en défaut entre l'ULB et l'INSTITUT MEURICE - Chimie.

L'INIF

Mais revenons à la fin du XIXème siècle.

A Gand, en 1887, cinq ans avant l'Institut de Chimie pratique, est créé *l'Institut supérieur de brasserie et de distillerie* dont les finalités et les méthodes sont étonnamment proches de celles de son homologue carolorégien, même s'il s'adresse à un secteur d'activité industrielle, un peu différent.

La section francophone de l'institut gantois déménage à Bruxelles en 1930 et donne naissance, un an plus tard, sous la houlette de Marc-Henri VAN LAER, à *l'Institut National des Industries de Fermentation* qui s'installe au Palais du Midi.

L'intégration

Rue Simonis, boulevard Lemonnier, les conditions tant scientifiques, techniques, conceptuelles que maintenant géographiques sont dès lors réunies pour rapprocher les deux instituts et même les fusionner.

Ce sera le mérite de la Province de Brabant qui, après avoir repris l'INIF en 1948, assura sa fusion avec l'Institut Meurice-Chimie et la création de l'IIF-IMC. Cet enfant bien brabançon de parents hennuyer et flamand accédera plus tard, en 1977, au statut d'Institut supérieur industriel dispensant un enseignement de niveau universitaire.

La Province allait rapidement mettre à la disposition du nouvel institut, de nouveaux auditoires et laboratoires situés sur le site du CERIA où nous nous trouvons aujourd'hui et où fonctionnait déjà, depuis 1951, un enseignement professionnel lié aux industries alimentaires (boulangerie-pâtisserie, confiserie-chocolaterie, boucherie-charcuterie) et à l'industrie hôtelière.

En 1956, le Centre reçut le nom de "*Centre d'Enseignement et de Recherches des Industries alimentaires et chimiques*" (CERIA) rappelant judicieusement l'intégration de l'enseignement et de la recherche au service des entreprises et préfigurant ce qui aurait pu devenir ce qu'on appelle aujourd'hui un *centre d'excellence* si les bouleversements institutionnels de notre pays n'en avaient décidé autrement.

En particulier, trois pôles scientifiques de haut niveau participaient à cette intégration

- l'IIF-IMC
- ensuite, la Station d'Essais et d'Analyses de la Province du Brabant résultant de la fusion en 1966 de la Station d'Essais de l'Institut national des Industries de Fermentation et des Bureau d'Etudes et Laboratoires Meurice-Chimie rattachés jusque-là à l'Institut Meurice-Chimie.
- enfin, l'Institut de Recherche (devenu depuis l'Institut de Recherches microbiologiques Jean-Marie WIAME) dont on peut également voir l'origine dans la fermeture de l'ULB en 1941, par l'occupant, lorsque l'Institut National des Industries de Fermentation, tout comme l'INSTITUT MEURICE - Chimie accueille des professeurs, des étudiants et des chercheurs de l'ULB, et parmi eux Jean-Marie WIAME qui y crée un laboratoire de recherche. Jean-Marie WIAME sera le chaînon entre l'Institut de Recherche et le laboratoire de microbiologie de l'ULB qui se développeront ensemble.

La VUB formera bientôt le troisième pilier de cet ensemble et, en 1981, est signée une convention de collaboration entre la Province, l'ULB et la VUB *“dans l'intérêt de concrétiser et de valoriser une tradition dont le fruit résulte de la mise en partage de moyens intellectuels et techniques entre les services des deux universités de Bruxelles et de l'Institut de Recherche du CERIA”*.

A titre personnel, je ne résiste pas au plaisir de citer également cette autre collaboration, informelle celle-ci, entre l'ULB et l'INSTITUT MEURICE, dans le domaine de la cinétique chimique sous l'impulsion de mon ami Georges CHILTZ.

En 1971, la Province décide de créer ce qu'on appellerait aujourd'hui un *“organe d'interface”*, le Comité pour la Promotion de la Recherche scientifique qui *“a pour objet d'accepter et de gérer les fonds octroyés par toute personne privée ou (tout) organisme, tant national qu'étranger ou international, en vue de susciter et de promouvoir, par tous moyens utiles, des recherches scientifiques pures ou appliquées, d'intérêt général, entreprises dans le cadre des activités du CERIA”*.

L'UBT

Le but du CPRS, dans les organes duquel l'industrie est d'ailleurs bien représentée, est évidemment d'encourager les collaborations avec les entreprises, et c'est dans cet esprit qu'est créée en 1983, sous l'impulsion des professeurs MASSCHELEIN et LENGES, l'Unité de Biotechnologie de l'IIF-IMC dont nous fêtons aujourd'hui les 20 ans.

Le CPRS décrit l'UBT comme *“une unité composée de deux départements, le département de fermentation et le département de génie chimique disposant de locaux propres et d'équipements qui permettent le développement de programmes de recherche à l'échelle pilote. La plupart de ses programmes sont (in illo tempore) subsidiés par l'IRSIA et concernent plus de quarante entreprises industrielles belges intéressées par les secteurs biotechnologique et alimentaire.”*

L'UBT travaille en étroite collaboration avec l'Institut de Recherches, les services de microbiologie de l'ULB et la VUB et la Station d'Essais et d'Analyses de la Province de Brabant.

Et le CPRS de conclure, à juste titre, sous la plume de son administrateur délégué, Mr. Joseph BESSEMANS que : *“cette situation privilégiée confère à l'Unité de Biotechnologie un caractère d'interface entre la recherche fondamentale et l'application industrielle”*. Avec le soutien de l'IRSIA, l'Unité de biotechnologie va notamment développer de nouvelles techniques de fermentation en continu en immobilisant des cellules vivantes dans ou sur des supports inertes.

Dès la fin des années 80', l'UBT collabore avec des partenaires industriels pour la production d'enzymes par fermentation et est ainsi appelée, entre autres à développer des procédés de fermentation à haute densité cellulaire d'une part, des procédés de purification de protéines à l'échelle pilote d'autre part.

Sa participation au programme bruxellois BCMFE , le *Brussels Centre for Microbial and Food Engineering*, lui permettra d'étendre ses capacités de fermentation et de répondre ainsi aux demandes de plus en plus nombreuses... et exigeantes de ses partenaires industriels.

La désintégration

Tout semble donc bien parti pour faire du CERIA ce centre d'excellence auquel j'ai fait allusion. Hélas, si les scientifiques proposent, la politique dispose et le CERIA ne survivra pas longtemps à ce que j'ai déjà appelé, en reprenant de bons auteurs, la *schizophrénie institutionnelle* dont la scission de la Province du Brabant n'est qu'un des avatars. Les partenaires de cette belle aventure scientifique aux potentialités socio-économiques indéniables vont se retrouver chacun avec des “pouvoirs organisateurs” différents, même s'ils constituent, à travers tout, ce qu'ils appellent eux-mêmes, encore aujourd'hui, la “Communauté scientifique du CERIA”.

Pour sa part, L'INSTITUT MEURICE-Chimie sera rattaché, en 1995, à la Commission communautaire française et entrera l'année suivante, dans le giron de la *Haute Ecole Lucia de Brouckère*, en devenant L'INSTITUT MEURICE tout court.

La réintégration

En réaction à la situation nouvelle provoquée par la scission de la Province de Brabant, L'INSTITUT MEURICE quitte, le premier, le giron du CPRS et crée dès 1994 son propre organe d'interface “MEURICE R & D” auquel sont données les missions :

- de promouvoir la recherche appliquée à L'INSTITUT MEURICE (ce qui sera étendu plus tard (2001) à l'IRMW) ainsi que sur le campus du CERIA, relayant ainsi le CPRS qui sera dissout en 2002.
- de collaborer avec des laboratoires, des entreprises, des instituts ou des centres de recherche, à des projets de recherche ou de développement
- de conseiller ou d'assister les personnes, les sociétés privées et les organismes publics qui font appel à ses services, notamment, dans les domaines de la recherche, du développement ou de la formation.

MEURICE R & D va rapidement devoir gérer un chiffre d'affaire annuel de l'ordre du million de € réalisé en grande partie lors de contrats de collaboration avec l'industrie, par des départements aussi divers que l'analyse sensorielle, la brasserie, plus récemment l'Institut de Recherches et, bien entendu l'UBT, sans oublier tous les autres.

De par sa structure, ses moyens et sa finalité, mais aussi par le dynamisme de son équipe emmenée par Jean-Paul Simon, l'UBT va jouer un rôle primordial dans le développement de MEURICE R & D. Engagée par ses clients industriels dans le développement de leurs procédés, elle est amenée de plus en plus souvent à pratiquer des “fabrifications expérimentales” dont le caractère plus commercial se trouve un peu à la limite de notre vocation. Dès 2000, Meurice R & D entame, dès lors, une étude sur le transfert de cette activité à une société *spin-off* et ce sera, en 2002, la création de la société “*Innovative Microbial Bio Process*”, première spin-off d'un ISI à ma connaissance, si l'on exclut toutefois la Division pharmaceutique de l'UCB !

IMBP est devenue à son tour un client de Meurice R & D pour ses activités de recherche/développement; M. Alain DURIEUX vous décrira tout à l'heure beaucoup mieux que moi ses activités

Et maintenant ?

Et bien, maintenant, nous poursuivons cette tradition plus que centenaire de partenariat avec les entreprises et de participation au développement technique et socio-économique local. L'UBT s'est fait le fer de lance de la “communauté scientifique du CERIA” pour lancer un projet d'incubateur d'entreprises spécialisé dans le domaine des biotechnologies. Le *Brussels Technological Centre for Innovative Biotechnology*, en bref le BTCIB, se donne pour mission,

- non seulement d'offrir aux entreprises un hébergement dans des locaux aménagés, y compris des laboratoires prééquipés, et un appui en matière de gestion et de conseil technique comme le font les “incubateurs de deuxième génération” actuels

- mais également de mettre à leur disposition des équipements spécialisés servis par des techniciens résidents, la possibilité d'obtenir sur place des conseils ciblés donnés par l'équipe interne d'universitaires et (ce qui est peut-être le plus novateur) de leur offrir un accès privilégié à une plate-forme “Bio-procédés” constituée d'installation pré-industrielles polyvalentes leur permettant de valider leurs procédés.

Ce “bioincubateur de nouvelle génération” comme nous l'appelons, bénéficie du soutien de la Région, je présume que monsieur le Ministre Eric Tomas en parlera plus longuement cet après-midi et je ne voudrais pas déflorer son exposé. Il est toutefois permis de penser que les entreprises émergentes qu'il hébergera feront largement appel au savoir et au savoir-faire des groupes de recherche du CERIA perpétuant ainsi cette tradition qu'ont initiée au XIXème siècle, *l'Institut de Chimie pratique* et *l'Institut supérieur de Brasserie et de Distillerie*.

Bijlage 5.8

Inhuldiging van het internationaal Huis voor Onderzoekers “Marie Curie Week” onder de auspiciën van B.R.A.I.N.S.

Toespraken

Daniel VERBIST
Prof. Véronique CABIAUX
Prof. Jan CORNELIS
Prof. Jean-François DENEFF
Prof. Patrick DYSSELER
Dominique MICHEL
Raffaele LIBERALI

Domein de Latour de Freins
Brussel, 5 november 2003

De officiële inhuldiging van Het internationaal Huis voor Onderzoekers heeft plaats gevonden op woensdag 5 november 2003, Domein de Latour de Freins, Ukkel.

Toespraak van Daniel VERBIST
Gedelegeerd bestuurder van Fedichem Bruxelles.

Ladies and gentlemen,

This event is the first one in a range of initiatives aiming to promote mobility and career development of research scientists to Brussels-based business executives and entrepreneurs. It takes place during the Marie Curie Week, organized from 3 to 15 November 2003.

This year, the European Commission is marking the European Science Week with a series of events focusing on Marie Curie's significance to today's society and on several European actions promoting mobility and career development of scientific researchers.

B.R.A.I.N.S.

B.R.A.I.N.S. is an initiative of the Brussels-Capital Region. This bridgehead of our Region is integrated in the European Research Area-network (ERA). It contributes to enhance the role of human resources in the development of the ERA, in the frame of the Sixth Framework Programme. The emphasis on human resources in this framework is a direct response to the growing awareness in Europe of the role of researchers in society and their contribution to competitiveness and job creation. The efforts to develop mobility activities are quite substantial in the global efforts of the Union and its Member States to devote, by 2010, 3 percent of their Gross Domestic Product to research activities.

B.R.A.I.N.S. aims to offer researchers the chance to live and work abroad, to exchange experiences with colleagues, to acquire new skills, to participate in joint projects and to experience the diversity of Europe's culture and scientific heritage, at different stages of their career

International House for Researchers

In this frame, we have today the pleasure to inaugurate an International House for Researchers, a turntable for meetings and individual contacts.

This house, in its very tasteful setting and visited by scientists of various disciplines, will become the place to be, to stay at, but also to meet, to exchange ideas with investors, entrepreneurs and specialists in all kind of research-related disciplines.

It will become the setting for a lot of interesting initiatives like the "First Tuesdays", the «Financial Breakfasts», plenty of networking initiatives and the co-ordination of imagery techniques with the hospitals of the Region, using Grid computing technologies to optimise the use of images such as mammographies, to share them across networks and to enable collaboration between researches of different disciplines.

Professor Véronique Cabiaux, Vice-Rector at the Université Libre de Bruxelles, in charge of Research, Professor Jan Cornelis, Vice-Rector at the Vrije Universiteit Brussel, also in charge of Research, Professor Jean-François Denef, Prorector for Medical Sciences at the Université Catholique de Louvain, Professor Patrick Dysseler, Chief Executive Officer of the High School Lucia de Brouckère, representing INDUTEC, Mister Dominique Michel, General Secretary of the federation Agoria, also in charge of Agoria Brussels and Mister Raffaele Libérali, Director of the 'Human Factor' Department, Mobility and Marie Curie action, of the Directorate-General for Research, European Commission, expressed their own views about the importance of BRAINS as an international association that has the mission of dynamising research by promoting mobility and communication between researches as well as providing services in this respect, as aimed at by the 6th Framework Programme for Research and Technological Development of the European Union.

Prof. Véronique CABIAUX

vice-rectrice à la Recherche et à la Coopération, Université Libre de Bruxelles

*Mister President of the Brussels Capital Region,
Your Excellencies,
Ladies and Gentlemen,
Dear Colleagues,*

I have been a very mobile researcher. I'm now a mobile vice rector but it's quite different. The mobile researcher that I am knows very well how you feel when you arrive somewhere, when you must find a room or a house for you or your family, when you must find out which forms you must fill in to be tax exempted etc. I also know the feeling of being "home sick" and the pleasure to find a place where you can exchange experiences and perhaps speak your mother tongue. This is the reality of the mobility concept and of a research career. And BRAINS which stands for Brussels relocation and interfacing Network for Scientists will certainly be an essential tool to promote, to encourage, to develop mobility and to make it a very rich experience in a researcher's life.

In many aspects, the region of Brussels is an international crossroad. It is first a crossroad of science and technology because of its high density of universities and high schools on one hand and its industrial network on the other hand. The power of the association between universities and enterprises does no longer need to be demonstrated and the region has understood the challenge. It is also a cross road of people and BRAINS will be there to organize and maximise the fluxes of people, coming into the region to acquire more experience and going out to gain more experience. BRAINS is also a piece of a more general frame developed by the region to support research and to organize the transfer of knowledge into the society, mostly by helping the universities to manage their intellectual property rights and to organize themselves the technology transfer. Such a model in which the university is fully in charge of its own management of intellectual property rights guarantee a close link with the research performed in the laboratories. The region is also strongly supporting the university teams in their participation to the 6th Framework Programme of the European Commission. And last but not least, the creation of BRAINS is very coherent with the project of the region to develop and support several international networks of excellence.

This is to say that the event of today is not a single event but it is included in a more general strategy of the region which has recognized the richness of its human resources. As reminded by Mr Verbist, this inauguration takes place during the Marie Curie week, organized by the European Commission with the help of VUB, ULB, the Brussels Capital region and the liaison office Brussels-Europe. Yesterday, the academic ceremony of distribution of the Marie Curie awards took place at ULB and as reminded by the Professor Helene Langevin-Joliot, Marie Curie was a researcher in mobility, and probably the first women. By the time, she had already set up a system of grants to allow young researchers to come and to be trained in their laboratory. I think this is a great symbol for the official opening of BRAINS and I hope it will allow many researchers to obtain Nobel prizes.

I thank you very much for your attention.

Prof. Jan CORNELIS

Vice-Rector Onderzoek, Vrije Universiteit Brussel

Ladies and gentlemen,

The European Union has set out in various policy documents precisely what the problem areas are with regard to the position of research in Europe. The basic problem is of course funding, and we scientists can only note with some satisfaction the European policy aim of increasing spending on research.

On the shop floor, as it were, this fundamental discrepancy between research spending in Europe and in the United States, for example, translates into a widespread feeling that the grass is always greener on the other side of the hill. This sentiment is fuelled at the most basic level – that of the individual research worker – by tales of the legendary salaries and research facilities available to post-doc researchers at the better-known, and even at some of the lesser-known, North-American research institutions.

It is not my intention here to analyse the differences in structure, ideology and incentive between the USA and Europe as regards research. It should be enough to state that these differences are important and often a reflection of wider discrepancies between the respective social systems. Such differences, moreover, are felt instinctively by young researchers themselves, who are frequently very keen to spend part of their research careers in the USA, while holding on to the idea that they would ultimately like to return to the European fold.

It would run counter to the ethos and methodology of scientific research to deplore this kind of transatlantic mobility or to attempt in some way to restrict this kind of movement. The scientific community is in essence an international community. On the other hand, we do need to emphasise that the second term in the mobility equation – the idea of ultimately returning to the European fold – has received too little attention. The difficulty of finding a sufficiently interesting career opening back in Europe is a real problem for highly qualified and gifted research workers who would normally wish to return for a host of fairly mundane, but nonetheless real, motives, such as emotional, cultural and family ties.

There is therefore plenty of room for improvement on a European scale in order to retain, or bring back, gifted scientists who at present see more and better scope for their research elsewhere. That is one aspect of the mobility problem.

Another aspect of the mobility problem is the enormous differences that exist within Europe with regard to the opportunities available to young people to train for, and obtain a career in scientific research. This problem will not be eased by the growth of the European Union, since the next wave of member-states will involve countries with a strong scientific tradition and countries with very little experience in this respect. An enormous challenge therefore lies before the European Union in the need to extend its “research culture” to cover all the regions of the Union, while maintaining or improving the existing epicentres of expertise. If we succeed in this, we shall have enriched the fabric of European society, but the obvious danger is that the challenge has to be met while global forces are pulling in an opposite direction.

This brings me back, once again, to the question of funding. Bridgeheads and mobility centres are important structural devices by which to extend the “research culture” throughout the European Union, but they will not in themselves be able substantially to improve the level of that research culture. For this, more and better research opportunities need to be created. It is an encouraging sign that the EU is prepared to invest both in mobility and in new research opportunities; let us hope that this will be a means of “priming the pump” of research funding in general.

In case anyone might think that this plea for funding is some kind of covert anti-American lobbying, let me put it in a more global perspective. Last week’s OECD figures on international research spending put the USA firmly at the top of the league table, with 282 billion dollars’ research spending in 2001, compared to Japan, in second position with 104 billion dollars spent on research. And the third in line? The People’s Republic of China, with 60 billion dollars spent on research. China employed 743,000 researchers in 2001, or 95,000 more than Japan.

It is therefore emphatically not a question of European-American rivalry, but rather a question of holding up the European corner of an important worldwide development. I wish BRAINS and the new International House for Researchers every success in contributing

Prof. Jean-François DENEFF
Prorecteur pour les Sciences Médicales, Université Catholique de Louvain

*Mister President of the Brussels Capital Region,
Your Excellencies,
Ladies and Gentlemen,
Dear Colleagues,*

I would like to spend the few moments allocated to me in this ceremony of inauguration of the international house for researchers, to share with you some reflexions and have a short look to the past.

Scientific mobility is not a new concept, on the contrary, many centuries ago, already, scientists moved from one city or university to another either to meet «masters», or to give lectures, or to participate to meetings and discussions with colleagues. Please look to the Erasmus life or to the personal story of Vesalius as examples.

With this respect, the present inauguration is in line with those exchanges even though the information and communication technologies have reduced the distances and the delays between research teams. Indeed, personal contacts remain of major interest to allow people to know each other and to raise a working confidence spirit.

To allow scientists to meet in a nice and peaceful area will thus be the first goal of the international house. Other goals are worth to be noted.

In a recent seminar organised by the OECD, a rector of a Belgian University showed data on the elements chosen by scientists to decide to work in one area or in another. Directly after the lab facilities (materials, research funds ...), the conditions of life are chosen, far before salary and others points of interest. Again, this international house will be, let us hope, a key point to attract scientists in Brussels, due to its nice park and its wonderful living facilities.

To facilitate the presence of well known or young scientists in Brussels should have a third impact: to facilitate new professional vocations among young students. Indeed, many scientists, like me, remember their meeting with one or the other famous and worldwide known leaders in their discipline. These meetings provide often the opportunity for young people to get enthusiasm and motivation, to decide about their career, or just to receive a better scientific education.

I therefore present my best wishes to this house, I hope it will be a key tool not only for improving research and contacts between scientists, but also will be a place for higher standard scientific education for Brussels' youth.

I thank you for your attention.

Prof. Patrick DYSELER
directeur président, Haute Ecole Lucia de Brouckère, représentant INDUTEC

“Les relations internationales en Région de Bruxelles-Capitale.”

L'accueil dans le cadre des relations internationales

La mobilité, qui est l'une des clés de l'épanouissement de l'Espace européen de la Recherche, a insufflé un nouveau dynamisme aux collaborations européennes et internationales de nos Universités et Hautes Écoles, dont l'ampleur et la solidité contribuent au développement actuel et futur de notre Région.

Comme le rappelait en effet le Commissaire Philippe BUSQUIN, en mars 2003, à Graz, lors des travaux de l'association des Universités européennes, cet *Espace* s'attache notamment au capital humain et développe la formation et la mobilité des scientifiques.

C'est dans cet esprit que les institutions participent activement aux programmes européens tels que SOCRATES, TEMPUS, LEONARDO ou d'autres, qui tous favorisent la mobilité des étudiants, stagiaires, chercheurs, doctorants, enseignants.

Outre le soutien des institutions aux programmes européens, un grand nombre de leurs départements ont tissé des liens étroits avec des partenaires internationaux - le Canada, le Sénégal, le Vietnam, le Bénin, le Maroc ou encore la Tunisie... - ce qui engendre une importante mobilité, tant vers l'institution elle-même que vers les autres régions et pays d'accueil. Les accords cadres et/ou bilatéraux conclus avec des universités, des instituts de recherche et des industries confortent la dimension internationale de la Région de Bruxelles-Capitale.

Dans ce contexte, il apparaît essentiel de pouvoir offrir un accueil optimal à tous ceux qui auront choisi de faire confiance aux partenaires de notre région et, en ce sens, la création d'un lieu d'hébergement de qualité, en son sein, à proximité des institutions, constitue un gage de qualité et de sérieux dans le cadre de nos relations internationales.

L'inauguration de la "Maison internationale des chercheurs", au Domaine de Latour de Freins, s'inscrit parfaitement dans cette stratégie qui rencontre également celle de la Commission européenne.

Dominique MICHEL
Secretaris-generaal van AGORIA

Increasing and improving inter-sectoral mobility

The Brussels relocation and interfacing network for scientists (BRAINS) is a first step towards more and better mobility for European researchers linked with our Region. This event is taking place during the 10th European Science Week and the first EU Marie Curie Awards in recognition of world-class achievements in European research. To say the least, the timing is perfect to remind ourselves that we play in a global dimension.

According to Eurostat, Brussels is one of the top 10 of European Regions in term of high potential R&D, due to numerous universities, business school, corporate and collective research centres. The World Competitiveness Index 200-2004 is ranking us 7th knowledge economy European Region. In Belgium, one third of all information and communication technologies are concentrated in less than 1% of its territory, i.e. Brussels.

Brussels may be proud of those facts and figures. Nevertheless, the Region could go further. We all know that the Government strongly support R&D with an increased budget.

The Council for Scientific Policy of the Brussels Region is playing a major role. A lot of initiatives have been launched or should be decided in very short-term. B.R.A.I.N.S. is one of them. Beyond the geographical aspect of researchers mobility, let me say a few words about inter-sectoral mobility.

Industry's opinion is that scientists-in-training should receive better opportunities to interact with the non-academic sector (e.g. through joint research projects). Half of all PhD graduates will find jobs outside the academic sector, so let's break the invisible but tangible wall between those two worlds. In the opposite way, experts from non-academic sector should be appointed to staff positions in universities.

The main obstacle is probably the difference in culture between the two worlds, universities at one hand and industrial sectors at the other hand. Industry has a product-driven mentality.

University have a curiosity-driven mentality. Both are useful, but should be linked. Collaboration between academic and non-academic sectors is worse in Europe than in other leading technological nations.

In conclusion, incentives should be created for people and institutions that favour mixed careers. External experience during or before the academic career should receive greater recognition (beyond the “publish” or “perish” rule): only 5% of those whose first job was in the private sector entered academia at a later stage. On the other side, efforts are needed to promote PhD holders outside academia. In this way, BRAINS is certainly the missing link in Brussels.

Raffaele LIBÉRALI

Directeur, Direction Facteur humain, mobilité et “Actions Marie Curie”,
Direction générale de la Recherche, Commission européenne.

“Nouvelles initiatives européennes en faveur de la mobilité et du développement des carrières des chercheurs”

La question des ressources humaines de la recherche a reçu au cours des derniers mois une impulsion politique importante, comme suite notamment aux engagements pris aux Conseils européens de Lisbonne et de Barcelone, de faire de l'Union européenne d'ici 2010 l'économie de la connaissance la plus compétitive du monde et de consacrer 3 % du budget moyen du P.I.B. des États membres à la recherche. Ces engagements ont d'importantes répercussions sur le plan des ressources humaines. Pour réussir par exemple à atteindre l'objectif 3 %, il conviendra en effet de former pas moins de 700.000 chercheurs supplémentaires.

Afin de réussir cet ambitieux objectif, la Commission européenne, en partenariat étroit avec les pays membres et les pays candidats, a mis en œuvre une stratégie axée autour de quatre piliers :

attirer davantage de jeunes dans les filières scientifiques;
renforcer l'aide communautaire à la formation, la mobilité et le développement de la carrière des chercheurs;
rendre l'UE plus attrayante pour les chercheurs d'autres parties du monde;
et rendre la carrière des chercheurs plus attractive, notamment auprès du public.

Les premières étapes de la stratégie se sont concrétisées, notamment, par la mise en œuvre d'un “portail européen» et d'un “réseau européen de centres de mobilité», pour renforcer l'information et l'assistance des chercheurs en mobilité.

D'autres mesures devraient être prises bientôt, telles que l'instauration, au niveau européen, d'un *visa scientifique* destiné à faciliter l'entrée des chercheurs non européens au sein de l'Union.

C'est toutefois sur le plan de la *valorisation du métier du chercheur et de sa reconnaissance sociale* qu'un pas significatif a été entrepris en 2003, avec la Communication de la Commission européenne : «Les chercheurs dans l'Espace européen de la recherche : une profession, des carrières multiples» ; celle-ci aborde pour la première fois l'ensemble des éléments qui déterminent une carrière dans la recherche - formation initiale, recrutement, salaires, relations contractuelles, mécanismes d'évaluation, avancement dans la carrière. L'ensemble des mesures proposées, parmi lesquelles une *Charte européenne du chercheur et un code de conduite pour le recrutement* visent à instaurer à terme un véritable marché du travail pour les chercheurs en Europe.

Overzicht

Overzicht

Wetgevende bronnen

10 februari 2000 - ordonnantie houdende oprichting van een Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. (B. S. 2000.03.16)

21 juni 2000 - besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende samenstelling van de Plenaire Vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid opgericht bij ordonnantie van 10 februari 2000. (B. S. 2000.12.09)

8 november 2001 - besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van de samenstelling van de plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgericht door de ordonnantie van 10 februari 2000. (B. S. 2002.11.08)

21 februari 2002 - ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en technologische innovatie. (B. S. 2002.03.06)

18 juli 2002 - besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende uitvoering van de ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en van de technologische innovatie. (B. S. 2002.08.07)

20 maart 2003 - Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende wijziging van de samenstelling van de plenaire vergadering van de Raad voor het Wetenschapsbeleid voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest opgericht door de ordonnantie van 10 februari 2000. (B. S. 2003.04.04)

26 juni 2003 - Ordonnantie van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel. (B. S. 2003.07.29)

20 november 2003 - Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van de datum van inwerkingtreding van de ordonnantie van 26 juni 2003 houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel. (B. S. 2004.01.07)

18 december 2003 - Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel. (B. S. 2004.02.13)

Adviezen van de Raad

26 februari 2001 - ADVIES nr. 1 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid betreffende *“De stimulering, het beheer, de administratie en de controle van de bij toepassing van het beleid inzake Onderzoek en Innovatie in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest gevoerde acties”*.

29 mei 2001 - ADVIES nr. 2 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid betreffende het Voorstel van *“Zesde kaderprogramma (2002-2006)”* van de Europese Commissie.

4 september 2001 - ADVIES nr. 3 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid betreffende *“De procedures voor erkenning van excellentienetwerken en bepaling van de sleutelacties ter ondersteuning”*.

2 oktober 2001 - ADVIES nr. 4 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid betreffende het *“Ontwerp van ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische innovatie”*.

5 maart 2002 - ADVIES nr. 5 van het Bureau van de Raad voor het Wetenschapsbeleid betreffende het *“Ontwerp van besluit houdende uitvoering van de ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en de technologische ‘ontwikkeling’”*.

28 mei 2002 - ADVIES nr. 6 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid betreffende het *“Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende uitvoering van de ordonnantie betreffende de aanmoediging en de financiering van het wetenschappelijk onderzoek en van de technologische innovatie”*.

10 december 2002 - ADVIES nr. 7 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid betreffende het *“Voorontwerp van ordonnantie houdende oprichting van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel”*.

27 mei 2003 - ADVIES nr. 8 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie: *“De Rol van de Universiteiten in het Europa der Kennis”*.

8 juli 2003 - ADVIES nr. 9 op initiatief van de Raad voor het Wetenschapsbeleid met betrekking tot de Mededeling van de Europese Commissie : *“Investeren in onderzoek : een Actieplan voor Europa”*.

9 december 2003 - ADVIES nr. 10 van de Raad voor het Wetenschapsbeleid met betrekking tot het *“Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot bepaling van de personeelsformatie van het Instituut ter bevordering van het Wetenschappelijk Onderzoek en de Innovatie van Brussel”*.